

Luku 15

Vuosiluokkakokonaisuus 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilasta hänen voimakkaiden kehitysvuosiensa aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän loppuunsaattamisesta ja kannustaa oppilasta opintojen jatkamiseen. Oppilas saa hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaa pohtia ratkaisujaan realistisesti tietoon perustuen. Häntä ohjataan tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilas luo perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttaa osaamistaan ja valmistautuu perusopetuksen jälkeiseen elämään.

15.1. Siirtymävaiheet

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Oppimisen arviointi lukuvuoden aikana ja perusopetuksen päättöarviointi

15.2. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tietotekniikka ja ohjelmointi

Yleistä

Ohjelmointi

Tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittyminen vuosiluokilla 1-9

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

15.3. Oppiaineet vuosiluokilla 7-9

Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tehtävä

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Arviointi

Tavoitteet avattuina vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Arviointi

[Oppiaineen tavoitteet vuosiluokilla 7-9](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet](#)

[Toinen kotimainen kieli: Kielikylpyopetus](#)

[Kielikylvyn erityispiirteitä](#)

[Toinen kotimainen kieli: Kielikylpyruotsi](#)

[Oppiaineen tehtävä ja erityispiirteet](#)

[Oppimisympäristö](#)

[Ohjaus, eriyttäminen ja tuki](#)

[Arviointi](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Ruotsi: A-oppimäärä](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Vieraat kielet: A-oppimäärä](#)

[Oppiaineen tehtävä](#)

[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)

[Ohjaus, eriyttäminen ja tuki](#)

[Arviointi](#)

[Englanti, A-oppimäärä](#)

[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)

[Ohjaus, eriyttäminen ja tuki](#)

[Arviointi](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Saksa: A-oppimäärä](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Toinen kotimainen kieli: B1-ruotsi](#)

[Oppiaineen tehtävä](#)

[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)

[Ohjaus, eriyttäminen ja tuki](#)

[Arviointi](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Vieraat kielet: B2-oppimäärä](#)

[Oppiaineen tehtävä](#)

[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)

[Ohjaus, eriyttäminen ja tuki](#)

[Arviointi](#)

[Saksa: B2-oppimäärä](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Venäjä: B2-oppimäärä](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Ranska: B2-oppimäärä](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Matematiikka](#)

[Matematiikan tehtävä](#)

[Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9](#)

[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)

[Ohjaus, eriyttäminen ja tuki](#)

[Arviointi](#)

[Oppiaineen tavoitteet vuosiluokilla 7-9](#)
[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)
[Luonnontieteet ja terveystieto: 1-9 luokan polku](#)
[Luonnontieteet ja terveystieto 7-9 luokilla "Yhteisön jäsenenä kasvaminen"](#)
[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)

[Fysiikka](#)
[Fysiikan tehtävä](#)
[Arviointi](#)
[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Kemia](#)
[Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla](#)
[Arviointi](#)
[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Biologia](#)
[Oppiaineen erityistehtävä vuosiluokilla 7-9](#)
[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7](#)
[Arviointi 7. luokalla](#)
[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 8](#)
[Arviointi 8.luokalla](#)
[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 9](#)
[Arviointi 9. luokalla](#)

[Maantieto](#)
[Oppiaineen erityispiirteitä](#)
[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7](#)
[Arviointi 7. luokalla](#)
[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 8](#)
[Arviointi 8.luokalla](#)
[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 9](#)
[Arviointi 9. luokalla](#)

[Terveystieto](#)
[Oppiaineen erityistehtävä](#)
[Arviointi](#)
[Oppiaineen tavoitteet avattuina](#)
[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Oppilaan hyvinvointi](#)
[Oppiaineen tehtävä](#)
[Hyvinvoinnin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9](#)
[Hyvinvoinnin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9](#)
[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)
[Ohjaus, eriyttäminen ja tuki](#)
[Arviointi](#)
[Laaja-alaisen osaamisen alueet](#)

[Katsomusaineet](#)
[Evangelisluterilainen uskonto](#)
[Oppiaineen tehtävä](#)
[Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9](#)
[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)
[Arviointi](#)

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

Ortodoksinen uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Arviointi

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Elämänkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppimisympäristöt ja työtavat

Arviointi

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

Historia

Oppiaineen tehtävä

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Arviointi

Historian tavoitteet vuosiluokilla 7-8

Historian vuosiluokkaistaminen yläkoulussa

Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin tehtävä

Yhdeksännen luokan yhteiskuntaopin sisältöalueita ovat arkielämä ja oman elämän hallinta, demokraattinen yhteiskunta, aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen sekä taloudelliseen toimintaan ja talouden rakenteisiin tutustuminen.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Arviointi

Yhteiskuntaopin tavoitteet vuosiluokalla 9

Yhteiskuntaopin vuosiluokkaistaminen vuosiluokalla 9

Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Arviointi

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7

Käsityö

Tavoitteet

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen taidot

Oppimisympäristöt ja työtavat

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Arviointi

Kuvataide

Kuvataiteen tehtävä

[Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9](#)

[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)

[Ohjaus, eriyttäminen ja tuki](#)

[Arviointi](#)

[Tavoitteet avattuina](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7](#)

[Liikunta](#)

[Liikunnan tehtävä](#)

[Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9](#)

[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)

[Arviointi](#)

[Tavoitteet avattuina](#)

[Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet](#)

[Kotitalous](#)

[Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 7](#)

[Oppimisympäristöt ja työtavat](#)

[Ohjaus, eriyttäminen ja tuki](#)

[Arviointi kotitaloudessa vuosiluokalla 7](#)

[Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7](#)

[Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7](#)

[Oppilaanohjaus](#)

[Oppiaineen tehtävä](#)

[Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9](#)

[Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7](#)

[Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 8](#)

[Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 9](#)

[Ohjaus, eriyttäminen ja tuki](#)

[Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9](#)

[Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9](#)

[Valinnaisaineet vuosiluokilla 7-9](#)

15.1. Siirtymävaiheet

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Oppilasta rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Oppilasta arvostetaan ja hänen osallisuuttaan omista asioista päättämiseen tuetaan.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Keskeistä vuosiluokilla 7-9

- *Yhteisöllisyys ja turvallisuus*
- *Myönteiset kokemukset*
- *Välittäminen, yksilöllinen kohtaaminen*
- *Opiskelumotivaation ylläpitäminen*
- *Oppimisen omistajuus*
- *Tavoitteellinen työskentely*
- *Ei kiusaamiselle, seksuaaliselle häirinnälle, rasismille ja muulle syrjivälle käyttäytymiselle*

Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous, oppilaanohjaus ja oppilaan hyvinvointi. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Valinnaisaineiden kirjo laajenee (luku 12).

Oppilaan kehittyvistä taidoista vuosiluokilla 7-9 korostuvat:

- *Oman kehityksen ymmärtäminen*
- *Itsensä hyväksyminen*
- *Rohkeus kohdata uusia asioita*
- *Vastuun ottaminen itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä*
- *Elämänhallinnan taidot*

Työskentelyssä vuosiluokilla 7-9 korostuvat:

- *Monimuotoiset oppimisympäristöt ja työskentelytavat*
- *Laaja-alaisen osaamisen kartuttaminen*
- *Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet, jotka tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön.*

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilas suuntautuu jatko-opintoihin tehden päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Oppilas saa valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorelta elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilasta tässä kehitysprosessissa, jossa oppilaanohjauksella ja oppilashuollolla on merkittävä rooli. Oppilas saa tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta opinto-ohjaajalta ja eri oppiaineiden opettajilta.

Oppimisen arviointi lukuvuoden aikana ja perusopetuksen päättöarviointi

Oppimisen arviointi on kuvattu luvussa 6.

Jokainen vuosiluokkien 7-9 oppilas käy lukuvuoden aikana arviointikeskusteluja opettajiensa kanssa. *Arviointikeskustelu eli evästys* on oppilaan henkilökohtaista ohjaamista ja vahvistaa oppilaan toimijuutta ja itsearviointitaitojen kehittymistä. Arviointikeskustelujen lisäksi oppilas käy opettajan ja huoltajan kanssa vuosittain *kolmikantakeskustelun*, jonka tavoite on kuvattu luvussa 5.

Jokainen vuosiluokkien 7-9 oppilas oppilas tekee lukuvuoden aikana *sanallista itsearviointia*. Itsearviointien dokumentointi auttaa oppilasta rakentamaan kuvaa omasta oppimisestaan ja sen kehittymisestä.

Päättöarviointi ajoittuu oppiaineesta riippuen vuosiluokille 7, 8 tai 9 (kuvattu oppiaineosuuksissa). Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Arvioinnin tuloksena annettava arvosana kuvaa oppilaan suoriutumisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarviointi ja päättöarvosanan muodostumisen yleispiirteet on kuvattu opetussuunnitelman perusteissa.

15.2. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaan kasvun myötä. Koulu tarjoaa yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori kokee itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Oppilas saa mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin. Häntä ohjataan tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Vuosiluokilla 7-9 jatketaan kestävä elämäntavan ja hyvinvoinnin rakentamista. Oppilaiden kanssa pohditaan kestävä kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävä kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa kehittää ja syventää laaja-alaista osaamista.

Kauniaisten suomenkielisessä perusopetuksessa painotetaan vuosiluokilla 7-9 seuraavia laaja-alaisen osaamisen alueita:

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Seuraavassa kuvataan laaja-alaisen osaamisen yleiset tavoitteet vuosiluokilla 7-9. Tarkemmat tavoitteet on kirjattu oppiaineittain. Oppimisen eheyttäminen, erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen, tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Toimintaa suunnitellaan ja sen toteutumista arvioidaan ja kehitetään lukuvuosittain.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilaalla on aktiivinen rooli oppimisprosessissa. Oppilas kokee oppimisen iloa. Häntä ottaa vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja työskentelyprosessin ja sen etenemisen arvioinnista. Oppilasta tunnistaa omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittää niitä tietoisesti.

Oppilasta kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. Oppilas oppii kuuntelemaan itseään ja toisia. Hän näkee asioita toisten silmin ja löytää vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilasta rohkaistaan tuomaan esille omia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakee monipuolisesti tietoa sekä tarkastelee käsiteltävää asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilasta rohkaistaan käyttämään mielikuvitustaan uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaan omia ideoita arvostetaan. Ajattelun taitoja kehitetään luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, ilmiöihin pohjautuva toiminnallinen ja tutkia työskentely kehittää ajattelun taitoja ja kannustaa oppilasta oppimaan lisää.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Koulutyö tukee oppilaan kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilas näkee kulttuurisen moninaisuuden myönteisenä voimavarana. Oppilas oppii tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa. Oppilas pohtii, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyö edistää kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Oppilas tutustuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilas oppii lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Oppilas oppii analysoimaan mediaympäristöä ja sen vaikutuksia. Hän tutustuu kulttuuriperintöön monipuolisesti ja osallistuu sen ylläpitoon. Oppilas saa mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä sekä oppii huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille. Yhteistyö muiden kanssa tarjoaa oppilaalle tilaisuuksia ilmaista ja vaikuttaa itseään kulttuurisesti.

Vuorovaikutus koulussa ja sen ulkopuolella avartaa oppilaan maailmankuvaa myös kansainvälisesti.

Oppilas harjoittelee ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimii monenlaisissa esiintymis-, ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa asettua toisen asemaan. Hän noudattaa hyviä tapoja ja käyttäytyy arvostavasti muita ihmisiä kohtaan. Oppilas oppii arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Oppilas arvostaa esteettisyyttä..

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulu ja koti tukevat oppilaan itsenäistymistä. Oppilas ohjataan ottamaan vastuuta itsestä ja toisista. Oppilas osallistuu koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Hän oppii tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä tekijöitä sekä harjaantuu terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa käsitellään yhdessä. Oppilas oppii suojaamaan yksityisyyttään. Hän oppii ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilas oppii toimimaan kestävästi ja vastuullisesti liikenteessä.

Oppilas ymmärtää teknologisen kehityksen ja elämän monimuotoisuuden merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Hän oppii ymmärtämään teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilas oppii tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävästä tulevaisuuden näkökulmasta ja toimimaan kriittisenä ja vastuullisena kuluttajana. Hän oppii tekemään kestävästä elämäntavan mukaisia valintoja ja suunnittelemaan taloutta.

L4 Monilukutaito

Oppilasta ohjataan monilukutaitoon kaikissa oppiaineissa. Oppimisen painopiste on analyyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilas harjoittelee tiedon tuottamista, tulkintaa ja välittämistä. Oppilasta rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen. Oppilaat harjoittelevat näitä taitoja yhteistoiminnallisesti.

Oppilas syventää monilukutaitoaan tutustumalla monipuolisesti erilaisiin tekstilajeihin. Näitä ovat muun muassa kulttuurinen ja katsomuksellinen lukutaito, ympäristölukutaito, numeraalista lukutaito, kuvanlukutaito ja medialukutaito. Oppilasta kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisesti.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on Kauniaisten suomenkielisessä perusopetuksessa tärkeä ja luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilasta kannustetaan luovaan ja tutkivaan työskentelyyn. Hän hyödyntää opiskelussaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja. Tieto- viestintäteknologian mahdollisuuksia tiedon yhteisöllisessä rakentamisessa hyödynnetään monipuolisesti.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilasta kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Hänen käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. Hän harjaantuu systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Oppilas harjoittelee ohjelmointia osana eri oppiaineiden opintoja. Tieto- ja viestintäteknologian monimuotoinen käyttäminen tukee oppilaan kielitietoisuuden kehittymistä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilasta ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. Oppilasta ohjataan vastuulliseen toimintaan pohtimalla yhdessä hänen kanssaan, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilasta opastetaan terveellisten työtapojen omaksumiseen.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilasta ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön. Oppilas oppii arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilas käyttää oppimisessaan yhteisöllisiä palveluita ja kokee yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkityksen oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilasta opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas harjoittelee tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja oppii hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa. Monialaiset oppimiskokonaisuudet tukevat oppilaan verkostoitumistaitojen kehittymistä.

Tietotekniikka ja ohjelmointi

Yleistä

Tieto- ja viestintäteknologia (TVT) kehitty nopeasti. Myös teknologiaan liittyvät käytänteet ja sovellukset muuntuvat ja uusiutuvat jatkuvasti. Nämä prosessit tulee tunnistaa tieto- ja viestintäteknologiaan liittyvässä opetuksessa ja tarjota oppilaille mahdollisuuksia hankkia eväitä teknologisen kehityksen kanssa toimimiseen. Samalla opetuksessa on pidettävä huoli siitä, että oppilaan oppimispolku on käytettävän tai opiskelun aiheena olevan teknologian näkökulmasta eheä.

Tieto- ja viestintäteknologiaa sovelletaan laajasti eri oppiaineissa. Tieto- ja viestintäteknologiaa sovelletaan myös oppimisen arviointiin. Arvioinnissa voidaan hyödyntää teknologian tarjoamaa välitöntä, oppimisen kohteena olevan aiheen kannalta keskeistä palautetta (esim. oppimispelit, ohjelmointiympäristöt tai muut palautetta automaattisesti antavat järjestelmät). Toisaalta TVT tarjoaa jatkuvaa, ja kokonaisvaltaista arviointia tukevia välineitä. TVT:n avulla dokumentoinnin ja oman tuottamisen tuloksena syntyneitä materiaalia voidaan palauttaa ja järjestää arvioinnissa käytettäväksi.

Ohjelmointi

Ohjelmointi on osa käytännön taitoja ja omaa tuottamista. Oppimistavoitteena on ohjelmoinnin idean ymmärtäminen, kokemusten saaminen ohjelmoinnista sekä mahdollisuuden saaminen ohjelmoinnin konkreettiseen harjoitteluun ja sitä kautta oivaltavan ilon kokemiseen. Alemmilla luokilla ohjelmoinnin opetteluun ei välttämättä käytetä tietokonetta tai muuta välinettä vaan harjoituksia tehdään käytännön keinoin.

Ohjelmointi on työkalu, jota voi käyttää ongelmanratkaisussa sekä luovassa ilmaisussa. Sen rooli rinnastuu kirjoittamisen ja laskemisen taitoihin, jotka opitaan alkuopetuksessa ja joita käytetään luontevina työvälineinä ylemmillä luokilla. Ohjelmoinnin perusidea on, että ihmisen pitää ymmärtää ongelma, osata jäsentää se tietokoneen hahmottamiin osiin ja kyetä kertomaan tietokoneelle, mitä sen pitää tehdä.

Opetussuunnitelman mukaan tavoitellaan algoritmisen ajattelun taitojen kehittymistä (computational thinking). Tämä tarkoittaa taitoa ymmärtää, miten tietotekniikka toimii ja miten tietokoneita voi komentaa tekemään eri asioita.

Tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittyminen vuosiluokilla 1-9

VL1-2	VL3-6	VL7-9
<i>Yleistä</i> <ul style="list-style-type: none"> • esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tv) taitoja	<i>Yleistä</i> <ul style="list-style-type: none"> • TVT monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä • vahvistetaan yhteisöllistä oppimista.	<i>Yleistä</i> <ul style="list-style-type: none"> • TVT:a on luonteva osa oppilaan ja yhteisön oppimista. • taidot syvenevät ja opiskelussa hyödynnetään koulun ulkopuolella opittua

<p>tietoja ja taitoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leikkiin perustuva työskentely • TVT-opiskelun välineenä • opitaan keskeistä käsitteistöä • pohditaan TVT käyttötarkoitusta lähiympäristössä ja arjessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • mahdollisuuksia löytää, valita ja soveltaa omaan työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. • tutkitaan TVT:n vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käyttötavoista. 	<ul style="list-style-type: none"> • tarkentuva käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. • tutkitaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja sen vaikutuksia kestävään kehitykseen.
<p><i>Käytännön taidot ja oma tuottaminen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opitaan ja harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja käyttö- ja toimintaperiaatteita. • harjoitellaan erilaisia tuottamisen ja digitaalisen materiaalin käsittelyn perustaitoja. • hankitaan ja jaetaan kokemuksia digitaalisesta työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista • pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä. <p>Ohjelmointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Oppilas tutustuu käytännön harjoituksin ohjelmointiin sarjana erilaisia järjestyksessä tehtäviä toimintoja. Tietoteknisiä välineitä ei välttämättä tarvita.</i> • <i>Esimerkiksi suunnitellaan ja testataan ohjeiden sarjaa, jossa liikutaan eri suuntiin eri järjestyksessä.</i> 	<p><i>Käytännön taidot ja oma tuottaminen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • tutkitaan erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. • harjaannutaan tiedon tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä • toteutetaan tv:n avulla ideoita yksin ja yhdessä. • teknologian toiminnan riippuvuutta ihmisen tekemistä ratkaisusta havainnollistetaan ohjelmoinnin avulla. <p>Ohjelmointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Oppilas hyödyntää graafisia ohjelmointiympäristöjä eri laitteilla opetellen ohjelmoinnin perusteita. Tavoitteena on oppia ohjelmoimaan yksinkertainen toimiva ohjelma.</i> • <i>Opittuja taitoja voidaan soveltaa robotiikkaan tai elektroniikkaan.</i> • <i>Oppilas saa kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisusta. Graafisia ohjelmointiympäristöjä hyödynnetään sekä robotiikan avulla.</i> • <i>Oppilas ymmärtää suunnittelun ja testauksen tärkeyden ohjelmoinnissa ja harjoittelee niitä.</i> 	<p><i>Käytännön taidot ja oma tuottaminen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödynnetään oma-aloitteisesti TVT:aa oppimistehtävissä ja valitaan eri tehtäviin sopivat työtavat ja välineet. • laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikan ymmärrys syvenee • systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tietoa • digitaalisia tuotoksia luodaan itsenäisesti ja yhdessä <p>Ohjelmointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ohjelmointi on osa eri oppiaineiden opintoja.</i> • <i>Oppilas ymmärtää ohjelmointiympäristöjen ja ohjelmointikielten eroja, ja oppii tekemään valintoja niiden välillä erilaisten ongelmien ratkaisemiseksi.</i> • <i>Oppilas syventää ymmärrystään ohjelmoinnin rakenteista.</i> • <i>Suunnittelun ja testauksen rooli korostuu.</i> • <i>Oppilas opettelee analysoimaan ohjelmien laatua.</i>

<p><i>Vastuullinen ja turvallinen toiminta</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • keskustellaan ja luodaan yhdessä turvallisia käytänteitä ja hyviä käytöstapoja • työskentelyssä huomioidaan työskentelytapojen ja ergonomian merkitys hyvinvoinnille. 	<p><i>Vastuullinen ja turvallinen toiminta</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • harjannutaan turvallisiin käytänteisiin ja hyviin käytöstapoihin • opitaan tuntemaan tekijänoikeuksien peruseriaatteen • harjoitellaan yhteisöllisten palvelujen ja työvälineiden käyttöä • opitaan pitämään huoli terveydestä hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen avulla. 	<p><i>Vastuullinen ja turvallinen toiminta</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • turvallinen ja eettisesti kestävä tieto- ja viestintäteknologian käyttö. • tiedon turvaaminen ja tietoturvariskeiltä suojautuminen • tietosuoja ja tekijänoikeus käsitteiden ymmärtäminen • vastuuttoman ja lainvastaisen toiminnan seurauksien ymmärtäminen. • opitaan huomioimaan työtapojen vaikutukset terveyteen
<p>Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely</p> <ul style="list-style-type: none"> • hakupalvelut, työvälineet ja pienimuotoiset tiedonhankintatehtävät eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. • omia ideoita toteutetaan tv:n avulla yksin ja yhdessä. 	<p><i>Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • etsitään tietoa eri lähteistä ja hyödynnetään niitä oman tuottamisessa • harjoitellaan tiedon kriittistä arviointia • löydetään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käytetään tv:tä dokumentointiin sekä työskentelyn ja oppimisen arviointiin. 	<p><i>Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • monipuolinen tiedon hankinta ja tuottaminen sekä tietolähteiden monipuolinen, kriittinen käyttö tutkivassa ja luovassa työskentelyssä • oman, muiden ja järjestelmien tiedon tuottamisen arviointi
<p>Vuorovaikutus ja verkostoituminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan yhteisöllisten palveluiden käyttöä ja viestintäteknologian soveltamista vuorovaikutustilanteisiin 	<p><i>Vuorovaikutus ja verkostoituminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opitaan oman roolin ja välineen luonteen mukaista toimintaa sekä ottamaan vastuuta omasta viestinnästä. • arvioidaan tv:n roolia vaikuttamiskeinona • käytetään TVT:aa vuorovaikutukseen koulun ulkopuolisten, myös kansainvälisten toimijoiden kanssa. 	<p><i>Vuorovaikutus ja verkostoituminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • toiminnassa yhteisölliset työvälineet, työskentelytavat ja vuorovaikutus mahdollistavat niiden merkityksen tutkimista oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle • erilaisten viestintäkanavien ja - tyylien valinta. • TVT kansainvälisessä vuorovaikutuksessa • TVT:n merkitys, mahdollisuudet ja riskit globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetus edistää oppilaan kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilas oppii tuntemaan elinkeinoelämää. Hän saa kokemuksia työelämästä viimeistään tässä vaiheessa. Opetuksessa hyödynnetään Kauniaisten paikallisia toimijoita ja verkostoja. Oppilas harjoittelee työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja. Hän huomaa kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkityksen työelämässä.

Oppilas oppii suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla oppilas oppii tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilas saa tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Yhteisölliset työtavat tukevat yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Oppilas ottaa selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Häntä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan. Oppilas oppii tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

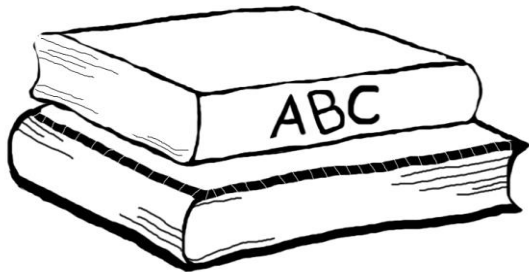
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Koulun osallistava ja yhteisöllinen toimintakulttuuri vahvistaa ja syventää oppilaan kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan. Kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat oppilasta näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilasta innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan sekä muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin. Osallisuus tukee oppilaan itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja vastuullista toimintaa. Oppilas oppii neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilas oppii ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkityksen itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Hän oppii arvioimaan toimintatapoja ja -rakenteita ja muuttamaan niitä kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana oppilaalle muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

15.3. Oppiaineet vuosiluokilla 7-9

Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaan suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaan monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilasta ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilasta ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Yhteistyö on tärkeää suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Oppimisympäristöt ja työtavat: Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu on mahdollista suomen kielessä ja kirjallisuudessa kaikilla vuosiluokilla 1-9.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimispolku on jatkumo ensimmäisestä vuosiluokasta yhdeksänteen. Oppijan yksilöllistä kehittymistä kirjoittajana, lukijana ja itsensä ilmaisijana tuetaan jokaisen tarpeet ja kehityskohteet huomioiden. Oppilasta autetaan tiedostamaan omat tapansa oppia. Monipuoliset oppimisen ja arvioinnin tavat tukevat yksilöllistä oppimispolkua.

Oppilas ovat osallisena kaikessa suunnittelussa. Hän asettaa itselleen tavoitteita, ja arvioi oppimistaan sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa.

Oppilaiden osallisuutta tarkennetaan lukuvuosittain toimintasuunnitelmassa.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja

kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Suurin osa oppimisesta ja opetuksesta on vuorovaikutusta toisten kanssa. Opettajan tulee suunnitella oppimisympäristöt siten, että ne vahvistavat oppilaan itseilmaisun, oman äänen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Tieto- ja viestintäteknologian monipuolinen käyttö tukee osaltaan näiden taitojen kehittymistä.

Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia rakentavaan kriittiseen ajatteluun ja tulkintaan sekä asiayhteyksien havaitsemiseen. Näiden taitojen harjoittelu on keskeinen osa äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelua. Aktiivinen monenlaisten tekstien lukeminen, tuottaminen sekä ympäröivän yhteiskunnan tarkasteleminen on tärkeää. Äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt ovat luonteva osa eheyttävää ja monialaista oppimista.

Opettaja huolehtii turvallisesta oppimisilmapiiristä, joka rohkaisee jokaista ilmaisemaan omia mielipiteitä, tunteita ja ajatuksia perustellusti. Tekstien tuottamista harjoitellaan vaiheittain. Opettajan ja toisten oppilaiden tehtävänä on antaa ohjaavaa palautetta tuottamisen eri vaiheissa. Kuuntelemisen ja puhumisen taitoja harjoitellaan monenlaisissa keskustelu- ja vuorovaikutustilanteissa, jotka ovat tärkeä osa oppimista. Opettajan tehtävänä on tukea, vahvistaa ja monipuolistaa oppilaan kielellisiä keinoja ilmaista perustarpeita ja tunteita.

Oppilaiden oma kokemus- ja mediamaailma on tärkeä oppimisympäristö. Vuosiluokilla 7-9 opettaja ohjaa laajentamaan ympäristöä entistä enemmän myös yhteiskunnalliseen keskusteluun ja harjaannuttaa yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoihin. Opettajan tehtävänä on mahdollistaa sellaiset ympäristöt ja työskentelytavat, että jokainen oppilas saa tilaisuuden osallistua, vaikuttaa ja tulla kuulluksi.

Koulun tehtävänä on huolehtia, että jokaisella oppilaalla on saatavilla kiinnostavaa kirjallisuutta koulukirjastoissa. Yhteistyö paikallisen kirjaston kanssa on säännöllistä, jotta oppilaiden käsitys kirjallisuudesta muodostuu mahdollisimman monipuoliseksi. Paikallinen kulttuuriympäristö tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia yhteistyöhön. Tärkeitä vierailukohteita ovat teatterit, museot ja media-alan toimijat, jotta oppilas saa aitoja kulttuurikokemuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan.

Opettaja tukee yksilöllisesti oppilaan vuorovaikutustaitojen, opiskelutaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittymistä ohjaamalla ja antamalla rakentavaa palautetta. Opettaja huomioi oppilaiden yksilölliset tarpeet ja auttaa jokaista löytämään itseään kiinnostavaa ja sopivan haasteellista luettavaa. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kieltämisessä. Samanaikaisopettajuus tukee monipuolista eriyttämistä.

Arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Sen tehtävänä on tukea oppilaiden motivaation rakentumista, kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Arviointi on kiinteä osa oppimisprosessia, ja suuri osa arvioinnista on oppilaan ja opettajan välistä vuorovaikutusta.

Opettaja huolehtii, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita, ratkaisemaan ongelmia ja arvioimaan oppimistaan ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Vertaisarviointi on keskeinen osa arviointia. Myönteisen ja rohkaisevan palautteen avulla opettaja vahvistaa oppilaan kuvaa itsestään kirjoittajana ja monipuolisena ilmaisijana.

Laaja-alaisten taitojen arviointi on keskeinen osa oppimäärän arviointia. Arvioitavat taitoalueet täsmentyvät lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelmassa. Keskeisiä tämän vuosiluokkakokonaisuuden arvioitavia taitoja ovat yhteisön jäsenenä kasvamisen taidot, argumentointitaidot ja työelämässä tarvittavat taidot.

Oppilas ymmärtää päättöarvioinnin kriteerit. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisen päättöarvioinnin kriteereihin.

Tavoitteet avattuina vuosiluokilla 7-9

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisen kehittämistarpeita

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudentlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä

opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Vuosiluokkaistaminen (kielen rakenteet, kirjallisuus):

VL	Kielen rakenteet	Kirjallisuus
7	lause ja virke, oikeinkirjoitussäännöt, sanaluokkatietouden syventäminen, verbin nominaalimuodot	nuortenkirjallisuus, romantiikka ja realismi länsimaisessa kirjallisuudessa, tietotekstit, kirjallisuuden pääjaottelu, kaunokirjallisuuden kolmijako
8	lauseenjäsennys, verbin tapaluokat	kirjallisuuden lajityypit (fantasia-, kauhu-, rikos-, tieteis-, rakkauskirjallisuus), vaikuttava kirjallisuus novelli
9	murteet, sanasto ja kielen muuttuminen, sukulaiskielet, kielikunnat, suomen kielen ominaispiirteet	suomalaisen kirjallisuuden klassikot, suomalainen nykykirjallisuus

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: Äidinkieli ja kirjallisuus		VUOSILUOKKA 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen	T1, T2, T3, T4, T5,	S1, S2, S3, S4 erityispiirteet: ryhmässä olemisen ja ryhmätyöskentelyn taidot,

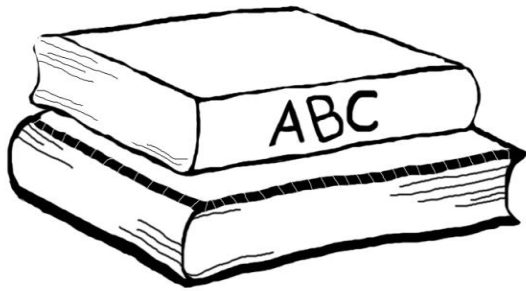
osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T6, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T16, T17	itseilmaisutaitojen vahvistaminen, ilmaisuun kannustaminen
Monilukutaito (L4)	T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T16, T17	S2, S3, S4 erityispiirteet: tekstivarannon laajentaminen niin tuottajana kuin kuluttajana
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T1, T2, T3, T4, T10, T17	S1, S3, S4 erityispiirteet: oman äänen vahvistaminen kaikessa ilmaisussa
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1, T2, T3	S1 erityispiirteet: puhumisen ja kuuntelemisen taidot kaikissa vuorovaikutustilanteissa
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T1, T4, T8, T12, T13, T14, T17	S1, S2, S3, S4 erityispiirteet: ryhmätyöskentelytaitojen vahvistaminen niin suullisissa tilanteissa kuin kirjallisten tekstien tuottamisessa
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T9, T15, T16	S1, S2, S4 erityispiirteet: erilaisten tekstilajien tunnistaminen, ymmärtävän lukutaidon vahvistaminen, itse- ja vertaisarviointitaitojen kehittäminen
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14	S2, S3, erityispiirteet: vastuullinen tieto- ja viestintäteknologian käyttö

OPPIAINE: Äidinkieli ja kirjallisuus		VUOSILUOKKA 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T16, T17	S1, S2, S3, S4 erityispiirteet: mediakulttuuri ja mediaseuranta
Monilukutaito (L4)	T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T16, T17	S2, S3, S4 erityispiirteet: kriittisyys sekä vastaanottajana että tuottajana, medialukutaidon vahvistaminen
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T1, T2, T3, T4, T10, T17	S1, S3, S4 erityispiirteet: oma ääni osana laajempaa yhteiskunnallista keskustelua, kestävän kehityksen valinnat sekä vaikuttaminen omiin ja toisten valintoihin
Itsestä huolehtiminen ja	T1, T2, T3	S1 erityispiirteet: oman mielipiteen ilmaiseminen ja puolustaminen perustellusti, minä ryhmän jäsenenä, oman hyvinvoinnin ja rajojen

arjen taidot (L3)		turvaaminen kielen keinojen avulla
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T1, T4, T8, T12, T13, T14, T17	S1, S2, S3, S4 erityispiirteet: kielellinen ja vuorovaikutuksellinen tilannetaju, työelämän yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T9, T15, T16	S1, S2, S4 erityispiirteet: argumentointitaitojen ja ongelmanratkaisutaitojen vahvistaminen, johtopäätösten tekeminen ja asiayhteyksien havaitseminen, omien työtapojen ja välineiden löytäminen tehtävissä
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14	S2, S3 erityispiirteet: TVT vaikuttaminen välineenä, luova tuottaminen teknologian avulla

OPPIAINE: Äidinkieli ja kirjallisuus		VUOSILUOKKA 9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T16, T17	S1, S2, S3, S4 erityispiirteet: oman identiteetin ja suomalaisuuden pohtiminen, kulttuurikäsitteiden laajentaminen
Monilukutaito (L4)	T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T16, T17	S2, S3, S4 erityispiirteet: kulttuurisen lukutaidon vahvistaminen kaunokirjallisuuden, kuvataiteen, teatterin ja elokuvan keinojen avulla
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T1, T2, T3, T4, T10, T17	S1, S3, S4 erityispiirteet: minä osana sukupolvien ketjua kestävän tulevaisuuden rakentajana
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1, T2, T3	S1 erityispiirteet: kestävien ja vastuullisten valintojen tekeminen, oman äänen vahvistaminen
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T1, T4, T8, T12, T13, T14, T17	S1, S2, S3, S4 erityispiirteet: sisukkuuden ja yritteliäisyyden vahvistaminen
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T9, T15, T16	S1, S2, S4 erityispiirteet: opiskelutaitojen, itsenäisen työskentelyn ja vastuullisuuden vahvistaminen
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14	S2, S3 erityispiirteet: opittujen taitojen vahvistaminen ja soveltaminen, TVT:n yhteiskunnallinen merkitys

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (s2) -oppimäärä on osa äidinkielen ja kirjallisuuden oppiainetta. Tämän vuoksi niiden opetussuunnitelmat ovat monilta osin yhteneväiset. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää joko kokonaan tai osittain erillisessä ryhmässä tai suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ryhmässä. Tavoitteena on, että oppilas saavuttaa mahdollisuuksien mukaan samat taidot kuin suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää opiskelevat oppilaat.

S2-opetuksessa korostuu opetussuunnitelman sisältöalue S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena, koska suomen kielen taito on edellytys muiden oppiaineiden opiskeluun ja hallitsemiseen. Samoin muiden oppiaineiden opiskelu tukee käsitteiden ymmärtämistä ja kartuttaa sanavarastoa. Kieltä opitaan kokonaisvaltaisesti kaikkialla ja sen käyttö ja oppiminen on samanaikaista.

Kielitaito on avain kulttuuriin ja oman identiteetin muotoutumiseen. Tämän vuoksi s2-opiskeluun sisältyy luontevasti suomalaisen kulttuurin tuntemus unohtamatta oppilaan omaa taustaa. Oppilaan lähtökieli ja kouluhistoria huomioidaan opetuksen suunnittelussa. Oppilaille voidaan laatia henkilökohtainen oppimissuunnitelma, jota tämä opetussuunnitelma ohjaa.

Oppiaineen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Laadukkaan vuorovaikutusta tukevan oppimisympäristön luovat sekä oppilaat että opettajat yhdessä. Sen suunnittelussa huomioidaan oppijan aiemmat kokemukset ja taitotaso. Oppilaan oman kulttuurin näkyväksi tekeminen on tärkeää.

Opettajan tehtävänä on innostaa oppilasta havainnoimaan, tulkitsemaan ja tuottamaan lähiympäristön merkki- ja tekstimaailmaa. Oppilaat syventävät ja kehittävät monipuolisia viestintätaitoja ja käyttävät ajantasaisia viestintätapoja unohtamatta käsin kirjoittamista ja muita keinoja. Oppilaat opiskelevat äidinkielen ja kirjallisuuden sisältöjä myös oppiainerajat ylittävissä kokonaisuuksissa. Erilaiset opiskelustrategiat kuuluvat luontevana osana s2-opetukseen.

Oppilaat rohkaistuvat edelleen rakentavaan kriittiseen ajatteluun ja tulkintaan sekä vastuulliseen osallisuuteen ja mielipiteen ilmaisuun ja esiintymiseen. Oppilailla on aikaa ja tilaa esittää omia ajatuksia, havaintoja ja kysymyksiä. Oppilas harjaantuu myös aktiiviseksi kuuntelijaksi.

Oppilaat kehittävät ja rikastuttavat tilanteista vuorovaikutus- ja kielitaitoa monipuolisin menetelmin. Oppilaat vahvistavat kielellisiä keinoja ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä toisia kunnioittaen. Oppilas syventää taitoaan käyttäen tieto- ja viestintäteknologiaa eettisesti oikein. Työskentelyssä nostetaan esiin esimerkiksi tietolähteiden luotettavuuden, monipuolisuuden ja käytön kysymykset. Oppilas harjoittelee myös työnhakuun ja yrittämiseen liittyvää vuorovaikutuksen kieltä ja tekstejä.

Koulu huolehtii siitä, että jokaisella on saatavilla kiinnostavaa ja omantasoista kirjallisuutta koulukirjastoissa. Koulu tekee tiivistä yhteistyötä paikallisen kirjaston sekä kulttuuritoimijoiden kanssa. Oppilaan käsitys kulttuurista avartuu. Hän oppii havainnoimaan, erottamaan ja oivaltamaan asioiden yhteyksiä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

S2-opetuksessa huomioidaan oppijan tilanne: muun muassa opiskeluhistoria, äidinkielen ja muiden kielten hallinnan ja rakenteiden vaikutus uuden kielen oppimiseen, kulttuuriset vuorovaikutustavat ja mahdolliset oppimisvaikeudet. Oppilas ja opettaja luovat yhdessä henkilökohtaiset tavoitteet oppimiselle oppilaan tilanteen mukaan.

Koulu kannustaa huoltajia vahvistamaan oppilaan oman äidinkielen osaamista ja oman äidinkielen opetukseen osallistumista.

Oppilas saa yksilöllistä tukea, ja hänen taitotasonsa kehittymistä seurataan. Opetus voi olla luokkarajat ylittävää ja samanaikaisopetusta suosivaa, minkä vuoksi opetuksen järjestäjän on huolehdittava lukujärjestyksen joustavuudesta sekä palkittamisen mahdollisuudesta. Yhteistyö erityisopettajan ja muiden oppilasta opettavien kanssa on tärkeää.

Arviointi

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi on jatkuvaa ja monipuolista mahdollisimman autenttisessa ympäristössä. Oppilas syventää itse- ja vertaisarvioinnin taitojaan. Oppijan itsearviointi korostuu hänen asettamiensa tavoitteiden saavuttamisessa. Arvioinnissa huomioidaan oppijan henkilökohtaiset tavoitteet suhteessa yleisiin tavoitteisiin. Opettaja varaa aikaa palaute- ja arviointikeskusteluihin oppilaan ja huoltajien kanssa.

Laaja-alaisten taitojen arviointi on keskeinen osa oppimäärän arviointia. Arvioitavat taitoalueet täsmentyvät lukuvuosittain toimintasuunnitelmassa. Keskeisiä tämän vuosiluokkakokonaisuuden arvioitavia taitoja ovat aktiivisena yhteisön jäsenenä toimimisen taidot. Vuosiluokkakokonaisuuden edetessä opettaja huolehtii, että oppilas ymmärtää päättöarvioinnin hyvän osaamisen arviointikriteerit.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Vuosiluokkaistaminen (kielen rakenteet ja kirjallisuus):

7	lause ja virke, oikeinkirjoitussäännöt, sanaluokkatietouden syventäminen, verbin nominaalimuodot	nuortenkirjallisuus, romantiikka ja realismi länsimaisessa kirjallisuudessa, tietotekstit, kirjallisuuden pääjaottelu, kaunokirjallisuuden kolmijako
8	lauseenjäsennys, verbin tapaluokat	kirjallisuuden lajityypit (fantasia-, kauhu-, rikos-, tieteis-, rakkauskirjallisuus), vaikuttava kirjallisuus, novelli
9	murteet, sanasto ja kielen muuttuminen, sukulaiskielet, kielikunnat, suomen kielen ominaispiirteet	suomalaisen kirjallisuuden klassikot, suomalainen nykykirjallisuus

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus		VUOSILUOKKA 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T9, T10, T11	S1, S2, S3, S4, S5 Erityispiirteet: Ryhmässä olemisen ja ryhmätyöskentelyn taidot, itseilmaisutaitojen vahvistaminen, ilmaisuun kannustaminen.
Monilukutaito (L4)	T1, T2, T4, T5, T6, T8, T12	S1, S2, S3, S4, S5 Erityispiirteet: Tekstivarannon laajentaminen niin tuottajana kuin kuluttajana.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T11	S5 Erytispiirteet: Oman äänen vahvistaminen kaikessa ilmaisussa.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T7	S3 Erytispiirteet: Tilanteisen kielitaidon vahvistaminen.
Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)	T12, T13	S5 Erytispiirteet: Eri tieteiden kielen käytön vahvistaminen yksin ja ryhmässä.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T4, T5, T6, T11, T12, T13	S1, S2, S3, S5 Erytispiirteet: erilaisten tekstilajien tunnistaminen, ymmärtävän lukutaidon vahvistaminen, itse- ja vertaisarviointitaitojen kehittäminen.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T2, T13	S1, S5 Erytispiirteet: vastuullinen tieto- ja viestintäteknologian käyttö.

OPPIAINE: Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus		VUOSILUOKKA 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T9, T10, T11	S1, S2, S3, S4, S5 Erytispiirteet: Mediakulttuuri ja mediaseuranta.
Monilukutaito (L4)	T1, T2, T4, T5, T6, T8, T12	S1, S2, S3, S4, S5 Erytispiirteet: Kriittisyys sekä vastaanottajana että tuottajana, medialukutaidon vahvistaminen.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T11	S5 Erytispiirteet: Rohkaisu oman äänen käyttämiseen osana laajempaa yhteiskunnallista keskustelua.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T7	S3 Erytispiirteet: Oman mielipiteen ilmaiseminen ja puolustaminen perustellusti, minä ryhmän jäsenenä, oman hyvinvoinnin ja rajojen turvaaminen kielen keinojen avulla.
Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)	T12, T13	S5 Erytispiirteet: Kielellinen ja vuorovaikutuksellinen tilannetaju, työelämän yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T4, T5, T6, T11, T12, T13	S1, S2, S3, S5 Erytispiirteet: Argumentointitaitojen ja ongelmanratkaisutaitojen vahvistaminen, johtopäätösten tekeminen ja asiayhteyksien havaitseminen, omien työtapojen ja välineiden löytäminen tehtävissä.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T2, T13	S1, S5 Erytispiirteet: TVT vaikuttaminen välineenä, luova tuottaminen teknologian avulla.

OPPIAINE: Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus		VUOSILUOKKA 9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T9, T10, T11	S1, S2, S3, S4, S5 Erityispiirteet: Suomalaisen kulttuurin ja suomen kielen tuntemuksen laajentaminen ja syventäminen. Kulttuurinen vuorovaikutus ja oma identiteetti.
Monilukutaito (L4)	T1, T2, T4, T5, T6, T8, T12	S1, S2, S3, S4, S5 Erityispiirteet: Kulttuurisen lukutaidon vahvistaminen kaunokirjallisuuden, kuvataiteen, teatterin ja elokuvan keinojen avulla.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T11	S5 Erityispiirteet: Minä osana sukupolvien ketjua kestävä tulevaisuuden rakentajana.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T7	S3 Erityispiirteet: Kestävien ja vastuullisten valintojen tekeminen, oman äänen vahvistaminen.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T12, T13	S5 Erityispiirteet: Työelämän kielen harjoittelu monipuolisesti.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T4, T5, T6, T11, T12, T13	S1, S2, S3, S5 Erityispiirteet: Opiskelutaitojen, itsenäisen työskentelyn ja vastuullisuuden vahvistaminen.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T2, T13	S1, S5 Erityispiirteet: Opittujen taitojen vahvistaminen ja soveltaminen, TVT:n yhteiskunnallinen merkitys.

Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet

Kielten opiskelu antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja

tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

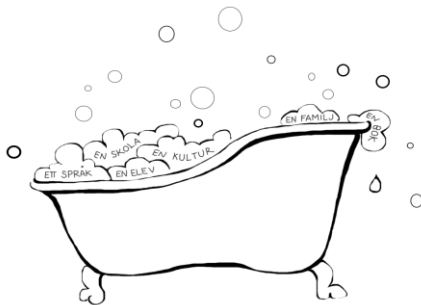
Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa ympäristöissä. Koulussa ohjaamme arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Opetuksessa käsittelemme monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käytämme vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Annamme oppilaille mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Käytämme tieto- ja viestintäteknologiaa osana kieltenopetusta. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Vahvistamme oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Annamme oppilaille mahdollisuuden edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiseensa. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kehitämme kielten opetuksessa monilukutaitoa ja käsittelemme erilaisia tekstejä. Otamme huomioon oppilaiden erilaiset kiinnostuksen kohteet materiaalien valinnassa. Tekstien ja tehtävien valinnassa kiinnitämme huomiota myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon. Oppilaita ohjataan hakemaan tietoa osaamillaan kielillä.

Toinen kotimainen kieli: Kielikylpyopetus

Kielikylvyn erityispiirteitä

Kielikylvyssä periaatteena on kielen omaksuminen luonnollisissa tilanteissa siten, että kieli toimii vuorovaikutuksen ja opetuksen välineenä (esim. ruokailut, naulakkotilanteet jne). Kielikylvyssä oppilaat altistetaan monipuolisille teksteille ja autenttisille kielenkäyttötilanteille eri oppiaineissa. Koska paikallisen opetussuunnitelman oppiainesisällöt on rakennettu laaja-alaisen osaamisen näkökulmasta, ovat myös kielelliset tavoitteet kirjattu saman periaatteen mukaisesti. Kielelliset tavoitteet, kuten sanavaraston laajeneminen ja rakenteiden kumulatiivinen hallinta, toteutuvat siis tekstien ja niiden sisältämien monipuolisten aihepiirien kautta.

Alakoulussa (vl1-6) kaikki aineet opetetaan ruotsiksi tuntijaon mukaisin tuntimäärin, mutta yläkoulun (vl7-9) osalta on huomioitavaa, että ruotsiksi opetettavia aineita ovat ruotsin lisäksi matematiikka, uskonto, historia, yhteiskuntaoppi, hyvinvointi, liikunta, musiikki ja kuvataide.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kielikylypöpetuksessa on kuvattu luvussa 10.

Toinen kotimainen kieli: Kielikylypöruotsi

Oppiaineen tehtävä ja erityispiirteet

Kun ruotsin kielen opetus alkaa ensimmäisellä luokalla noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Tämän lisäksi opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta, ympäristöstä ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Oppimisympäristö

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman autenttista ja oppilaille merkityksellistä, kuitenkin niin, että oppilaat uskaltavat tuottaa kieltä virheitä pelkäämättä. Tärkeää on kielen viestinnällisyys. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä, joiden valintaan myös oppijat voivat vaikuttaa, hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Oppilaan kielikylypökielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuellalla. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muuta nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Arviointi

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin. Esimerkiksi itse- ja vertaisarviointin keinoin osallistetaan myös oppijaa arviointiin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai muuta vastaavaa työvälinettä.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päätösarviointi annetaan 9.vuosiluokan lopussa. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso ruotsin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: KIKY- RUOTSI		VUOSILUOKKA 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	Tavoitteena on edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myöntiesenä voimavarana. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään rohkeasti ja monipuolisesti.	Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisessä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus sekä oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Opetuksessa havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen.
Monilukutaito (L4)	Oppilasta ohjataan havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Tavoitteena on ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja, esim. selväpiirteisiin asiateksteihin, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä. Ohjaamme oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä,	Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä, joiden valintaan oppilaat ovat voineet vaikuttaa. Näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaat toimijana ruotsin kielellä Suomessa ja Pohjoismaissa.

	tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita.	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T4 Tavoitteena on rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. Oppilaat oppivat osallistumisen keinoista omassa lähiympäristössään ja heitä rohkaistaan vastuulliseen toimintaan ruotsin kielellä. Osallistumalla he voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutetusta eri näkökulmista. Tutustutaan kestävä elämäntavan merkitykseen ja pohjoismaisiin arvoihin, joissa läheinen luontosuhde on keskeistä.	Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä sekä median ja taide-elämän kautta vaikuttamisesta. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteisössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Tavoitteena kehittää hyvät kielenopiskelutaidot ja tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä, joiden valintaan oppilaat ovat voineet vaikuttaa. Teemoina terveys ja hyvinvointi sekä itselle iloa tuottavat asiat.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	Valitessamme yhdessä oppisisältöjä otamme huomioon oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Tavoitteena on rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Ohjaamme oppilasta kasvamaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Vahvistamme edelleen kielenopiskelutaitoja, harjoittemme oppimateriaalien ja sanastojen monipuolista käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omaa elämässä, koulu yhteisössä ja yhteiskunnassa.	Painotamme erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoittemme tulkitsemaan ja tuottamaan tekstejä tieto- ja viestintäteknologian avulla.

OPPIAINE: KIKY-RUOTSI		VUOSILUOKKA 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen	Kannustamme oppilasta löytämään	Vahvistamme taitoa toimia erilaisissa, myös

osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.	koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoimme omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Tuotamme fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä.
Monilukutaito (L4)	Tarjoamme oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä. Oppilasta kannustetaan laajentamaan kiinnostusta itselle uudenslaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.	Oppilaan tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Kannustamme aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Kannustamme oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Ohjaamme oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Ohjaamme oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilas oppii suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa.	Sisältöjä valitsemme yhdessä oppilaan kanssa.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Tuemme oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia.	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Oppilasta harjaannutetaan vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	

OPPIAINE: KIKY- RUOTSI		VUOSILUOKKA 9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	Koulu yhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Tavoitteena on kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen.	Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä erilaisissa yhteisöissä, ajankohtaisuus ja suuntautuminen toisen asteen opintoihin.
Monilukutaito (L4)	Monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. oppilalle tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	Pohditaan tekstien tarkoituseriä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.	Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä sekä median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Herätetään kiinnostusta Pohjoismaiseen demokratiaan ja aktiiviseen toimimiseen yhteiskunnassa.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Valitessamme yhdessä oppisisältöjä otamme huomioon oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista.	Oppija tutustuu nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.

	Toiminnallisissa opiskelutilanteissa syvennetään oppilaiden taitoja suunnittelella työprosesseja, asettaa hypoteseja, kokeilla erilaisia vaihtoehtoja, tehdä johtopäätöksiä ja löytää uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon.	
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Tuemme oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Oppilaat käyttävät jo monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa ja niitä jaetaan ja julkaistaan.	

Ruotsi: A-oppimäärä

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: A-RUOTSI		VUOSILUOKKA 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T2, T8 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta kulttuurisesti sopivaan viestintään.	S1, S3 Tuemme oppilaan kasvua kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja, tekstien tulkittamista ja tuottamista.
Monilukutaito (L4)	T3, T6, T7, T9 Oppilas oppii tekemään havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja oppii ymmärtämään, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilasta rohkaistaan harjoittelemaan erilaisia viestintätilanteita. Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja,	S1, S3 Otamme selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Harjoittelemme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja yhteistoiminnallisuutta hyödyntäen.

	kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä.	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T5 Tutustumme yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luodaan salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen. Oppilas osallistuu aktiivisesti tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun.	S2 Harjoittelemme vuorovaikutustaitoja ja rohkaisemme oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. Ohjaamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	S2 Vahvistamme edelleen oppilaan kielenopiskelutaitoja. Käytämme monipuolisia oppimateriaaleja sekä vahvistamme tiedon hakemista.
Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)	T7, T10 Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestintäkeinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	S3 Valitessamme yhdessä oppisisältöjä otamme huomioon oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T3, T4, T5 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja annamme oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Tuemme oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan.	S1, S2 Ohjaamme oppilasta kasvamaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Vahvistamme edelleen kielenopiskelutaitoja, harjoittelemme oppimateriaalien ja sanastojen monipuolista käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T10 Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	S3 Painotamme erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoittelemme tulkitsemaan ja tuottamaan tekstejä tieto- ja viestintäteknologian avulla.

OPPIAINE: A-RUOTSI		VUOSILUOKKA 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen	T1, T2, T8 Edistämme oppilaan taitoa pohtia	S1, S3 Opiskelemme lisää niiden maiden tai alueiden

<p>osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p>	<p>opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy muun muassa mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</p>	<p>kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Tutustumme opiskeltavan kielen maantieteelliseen levinneisyyteen ja asemaan sekä kielialueen elämänmuotoon.</p>
<p>Monilukutaito (L4)</p>	<p>T3, T6, T7, T9 Oppilas oppii tekemään havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilasta rohkaistaan harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti. Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, sekä ohjaamme käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä.</p>	<p>S1, S3 Otamme selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Harjoitteleme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja yhteistoiminnallisuutta hyödyntäen.</p>
<p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p>	<p>T4, T6, T10 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. Rohkaisemme oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä. Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen. Ohjaamme hyvään ääntämiseen.</p>	<p>S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa huomioidaan oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti.</p>
<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p>	<p>T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjaamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.</p>	<p>S2 Vahvistamme edelleen kielenopiskelutaitoja. Käytämme oppimateriaaleja sekä sanastoja monipuolisesti. Harjoitteleme kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.</p>
<p>Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)</p>	<p>T7, T10 Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta</p>	<p>S3 Valitessamme yhdessä oppisisältöjä otamme huomioon oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet. Harjoitteleme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p>

	aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T3, T4, T5 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Tuemme oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S1, S2 Ohjaamme oppilasta kasvamaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Vahvistamme edelleen kielenopiskelutaitoja, harjoitteleme oppimateriaalien ja sanastojen monipuolista käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T10 Tarjoamme oppilaille mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	S3 Painotamme erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitteleme tulkitsemaan ja tuottamaan tekstejä tieto- ja viestintäteknologian avulla.

OPPIAINE: A-RUOTSI		VUOSILUOKKA 9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T2, T8 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja annamme oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista.	S1, S3 Opiskelemme lisää niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Tutustumme opiskeltavan kielen maantieteelliseen levinneisyyteen ja asemaan sekä kielialueen elämänmuotoon. Tutustumme kohdekielen päävariantteihin. Havainnomme ja harjoitteleme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.
Monilukutaito (L4)	T3, T6, T7, T9 Oppilas oppii tekemään havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä vertaamaan sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilasta rohkaistaan harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti. Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta	S1, S3 Otamme selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Harjoitteleme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja yhteistoiminnallisuutta hyödyntäen.

	<p>kompensointi. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, sekä ohjaamme käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä.</p>	
<p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p>	<p>T4, T6, T10 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. Rohkaisemme oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä. Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen. Ohjaamme hyvään ääntämiseen.</p>	<p>S1 S3 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Sisältöjä yhdessä valittaessa huomioidaan oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.</p>
<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p>	<p>T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. Ohjaamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</p>	<p>S2 Vahvistamme edelleen kielenopiskelutaitoja. Käytämme oppimateriaaleja sekä sanastoja monipuolisesti. Harjoitteleme kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.</p>
<p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p>	<p>T7, T10 Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteissa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensointi. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.</p>	<p>S3 Valitessamme yhdessä oppisisältöjä otamme huomioon oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet. Harjoitteleme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen huomioiden erityisesti nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaa kielitaitoa.</p>
<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p>	<p>T1, T2, T3, T4, T5 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Tuemme oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää</p>	

	elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T10 Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	S3 Painotamme erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tulkitsemme ja tuotamme tekstejä muun muassa tieto- ja viestintäteknologian avulla. Harjoittemme toisen asteen opinnoissa, nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaa kielitaitoa.

Vieraat kielet: A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Vieraiden kielten opiskelu antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjaamme arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Opetuksessa käsittelemme monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käytämme vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Annamme oppilaille mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Käytämme tieto- ja viestintäteknologiaa osana kieltenopetusta. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Vahvistamme oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Annamme oppilaille mahdollisuuden edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kehitämme kielten opetuksessa monilukutaitoa ja käsittelemme erilaisia tekstejä. Otamme huomioon oppilaiden erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon materiaalien valinnassa. Tekstien ja tehtävien valinnassa kiinnitämme huomiota myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Painotamme yhdessä oppimista sekä pari- että ryhmätyötä erilaisissa oppimisympäristöissä. Opettajat tekevät yhteistyötä monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti verkon tarjoamia materiaaleja, sekä pelejä musiikkia ja draamaa. Käytämme monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Ohjaamme oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja

monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Harjoittelempa kansainvälistä yhteydenpitoa. Käytämme mahdollisimman paljon kohdekieltä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Rohkaisemme oppilaita käyttämään kielitaitoaan. Runtas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Tarjoamme tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia. Tarjoamme haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Arviointi

Arvioimme oppimista monin eri tavoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Käytämme arvioinnin välineenä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Ohjaamme oppimista kannustavan palautteen avulla ja autamme oppilasta ymmärtämään ja kehittämään omia taitojaan. Palaute on tulevaisuuteen ohjaavaa ja rohkaisevaa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi tehdään yhdeksännen luokan päättyessä. Siinä määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Englanti, A-oppimäärä

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonniaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä. Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa. Oppilaat osallistetaan mahdollisuuksien mukaan englannin opiskelun suunnitteluun esimerkiksi työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen valitsemisessa. Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten

oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Painotamme yhdessä oppimista sekä pari- että ryhmätyötä erilaisissa oppimisympäristöissä. Opettajat tekevät yhteistyötä monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti verkon tarjoamia materiaaleja, sekä pelejä musiikkia ja draamaa. Käytämme monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Ohjaamme oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Harjoitteleme kansainvälistä yhteydenpitoa. Käytämme mahdollisimman paljon kohdekieltä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Rohkaisemme oppilaita käyttämään kielitaitoaan. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Tarjoamme tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia. Tarjoamme haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Käyttämiämme tukimuotoja ovat muun muassa eritasoiset tehtävät, tukiopetus, samanaikaisopetus sekä pienryhmäopetus. Pienryhmäopetusta annamme pakollisissa kielissä.

Arviointi

Arvioimme oppimista monin eri tavoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Käytämme arvioinnin välineenä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Ohjaamme oppimista kannustavan palautteen avulla ja autamme oppilasta ymmärtämään ja kehittämään omia taitojaan. Palaute on tulevaisuuteen ohjaavaa ja rohkaisevaa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päätösarviointi tehdään yhdeksännen luokan päättyessä. Siinä määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut opiskeltavan kielen *oppimäärän tavoitteet*. Päätösarvosana muodostuu suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso opiskeltavan kielen oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin

muiden tavoitteiden osalta. Oppija itse osallistuu oppimisen arviointiin tekemällä itse- ja vertaisarviointia sekä osallistumalla omiin ja ryhmän evästyskeskusteluihin.

Esimerkki 7.vuosiluokan aikana käsiteltävistä rakenteista

Preesensin kertaus
Imperfekti kertaus
Perfekti
Pluskvamperfekti
Adjektiivien vertailu
Tulevaisuudesta puhuminen/futuuri
Pronomineja
Prepositiot
Artikkelit

Esimerkki 7.luokan aikana käsiteltävistä aihepiireistä

Alla olevat aihepiirit ovat ehdotelma mahdollisista teemoista, joita oppitunneilla opettaja voi oppilaiden kanssa käsitellä.

Oma elämämpiiri (perheestä, ystävistä, harrastuksista, arjesta ja kodista kertominen)
Koulu englanninkielisissä maissa ja Suomessa
Ruokakulttuurit

Esimerkki 8.vuosiluokan aikana käsiteltävistä rakenteista

Sanajärjestys
Tulevaisuudesta puhuminen/futuuri
Of -genetiivi (s-genetiivi kertauksena)
Adverbit
Laskettavat ja ei-laskettavat substantiivit
Paljoussanat
Pronomineja
Prepositiot
Artikkelit

Esimerkki 8.vuosiluokan aikana käsiteltävistä aihepiireistä

Alla olevat aihepiirit ovat ehdotelma mahdollisista teemoista, joita oppitunneilla opettaja voi oppilaiden kanssa käsitellä.

Englanninkielisten maiden esittelyä
Matkustaminen
Nuoren arki ja elämä

Esimerkki 9.vuosiluokan aikana käsiteltävistä rakenteista

Aikamuotojen kertaus
Passiivi
If -lause futuurissa ja konditionaalissa
Suora ja epäsuora esitys

Relatiivipronominit ja relatiivilauseet
 Adverbien vertailu
 Kestomuoto ja infinitiivi
 Pronomineja
 Prepositiot
 Artikkelit

Esimerkki 9.vuosiluokan aikana käsiteltävistä aihepiireistä

Alla olevat aihepiirit ovat ehdotelma mahdollisista teemoista, joita oppitunneilla opettaja voi oppilaiden kanssa käsitellä.

Työelämä ja tulevaisuus
 Kestävä kehitys
 Media
 Kulttuuri

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: A1-Englanti		VUOSILUOKKA 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1 Edistämme oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. Oppilaan valmiudet kulttuurienväliseen toimintakykyyn kehittyvät. T2 Kannustamme löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. T8 Autamme oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tuemme oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää.	S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otamme selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankimme tietoa joistakin englannin kielen varianteista. S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmanamme on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman globaalien kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetamme monenlaisista, eli kertovista, kuvaavista ja vaikuttavista teksteistä. Havainnoimme ja harjoitella runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.
Monilukutaito (L4)	T6 Rohkaisemme oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista heidän ikätasolleen ja elämänkokemuksensa	S3 Ohjaamme oppilasta tulkitsemaan ja tuottamaan monenlaisia tekstejä. Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on

	<p>sopiviin aiheisiin, joissa käsitellään myös mielipiteitä. T7 Tuemme oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä. T9 Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita.</p>	<p>nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Oppilas tutustuu sanastoon ja rakenteisiin monenlaisia tekstejä hyödyntäen. Oppilas havainnoi ja harjoittelee runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p>
<p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p>	<p>T1 Edistämme oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. Oppilaan valmiudet kulttuurienväliseen toimintakykyyn kehittyvät T2 Kannustamme oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjaamme häntä myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen T6 Rohkaisemme oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista hänen ikätasolleen ja elämäkokemukseen sopiviin aiheisiin, joissa käsitellään myös mielipiteitä T8 Autamme oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tuemme rakentavaa kulttuurienvälisistä viestintää T10 Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen. Ohjaamme hyvään ääntämiseen.</p>	<p>S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otamme selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englantia on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankimme tietoa joistakin englannin kielen varianteista, S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmanamme on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetamme monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoimme ja harjoittemme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p>
<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p>	<p>T3 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjaamme oppilasta myönteiseen</p>	<p>S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. S2 Vahvistamme oppilaan kieltenopiskelutaitoja edelleen. Harjoittemme oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä,</p>

	vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Oppimateriaalia valitessa otamme huomioon kestävän kehityksen periaatteet.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T7 tuemme oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä. T10 ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen. Ohjaamme hyvään ääntämiseen.	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmanamme on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1 Edistämme oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. Annamme oppilalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä. T2 Kannustamme löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. T3 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjataamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. T5 Kehitämme oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia.	S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otamme selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englantia on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankimme tietoa joistakin englannin kielen varianteista. S2 Vahvistamme edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Oppimateriaalia valitessa otamme huomioon kestävän kehityksen periaatteet.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T10 Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen. Ohjaamme hyvään ääntämiseen.	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmanamme on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman globaalin kommunikaation kielenä. Oppilas tutustuu sanastoon ja rakenteisiin monenlaisia tekstejä hyödyntäen. Oppilas havainnoi ja harjoittelee runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

OPPIAINE: A1-Englanti		VUOSILUOKKA 8
Laaja- alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1 Edistämme oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä T2 Kannustamme löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista T8 Autamme oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä hankimme lisätietoa englannin varianteista. Otamme selkoa sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmanamme on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman maailmanlaajuisen viestinnän kielenä. Oppilas tutustuu sanastoon ja rakenteisiin monenlaisia tekstejä hyödyntäen. Oppilas havainnoi ja harjoittelee runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.
Monilukutaito (L4)	T6 Rohkaisemme oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista. T7 Tuemme oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä. T9 Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia kuulla, tulkita ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä erilaisia yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä.	S3 Ohjaamme oppilasta tulkitsemaan ja tuottamaan monenlaisia tekstejä. Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmanamme on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman globaalin kommunikaation kielenä. Oppilas tutustuu sanastoon ja rakenteisiin monenlaisia tekstejä hyödyntäen. Oppilas havainnoi ja harjoittelee runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja multimedioita hyödyntäen.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T1 Edistämme oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä. T2 Kannustamme löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin	S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme ekososiaalista ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä hankimme lisätietoa englannin varianteista. Otamme selkoa sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa huomioidaan ekososiaalisen sivistyksen näkökulma ja nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet

	<p>välittyminen. T6 Rohkaisemme oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä. T8 Autamme oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tuemme oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää. T10 Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen. Ohjaamme hyvään ääntämiseen.</p>	<p>sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman maailmanlaajuisen viestinnän kielenä. Oppilas tutustuu sanastoon ja rakenteisiin monenlaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p>
<p>Itsestä huolehtimisen ja arjen taidot (L3)</p>	<p>T3 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan englannin kielen säännönmukaisuuksia ja sitä, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia. Ohjaamme oppilasta arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa. Painotamme lisäksi myönteistä vuorovaikutusta, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.</p>	<p>S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme ekososiaalista ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä hankimme lisätietoa englannin varianteista. Otamme selkoa sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. S2 Vahvistamme edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoittelemmme oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Oppimateriaalien valinnassa otamme huomioon kestävä kehityksen periaatteen.</p>
<p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p>	<p>T7 Tuemme oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä. T10 Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista. Kiinnitämme erityisesti huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaamme oppilasta hyvään ääntämiseen.</p>	<p>S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa huomioidaan ekososiaalisen sivistyksen näkökulma ja nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman maailmanlaajuisen viestinnän kielenä. Oppilas tutustuu sanastoon ja rakenteisiin monenlaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p>
<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p>	<p>T1 Edistämme oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. Annamme oppilalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä. T2 Kannustamme oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. T3 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on. Osoitamme oppilalle miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä ohjaamme häntä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. T4 Rohkaisemme oppilasta tavoitteiden asettamiseen ja</p>	<p>S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä hankimme lisätietoa englannin varianteista. Otamme selkoa sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. S2 Vahvistamme edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoittelemmme oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Oppimateriaalien</p>

	<p>monipuolisten oppimistapojen hyödyntämiseen. Kannustamme oppilasta arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa. Ohjaamme oppilasta myös myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. T5 Kehitämme oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia.</p>	<p>valinnassa otamme huomioon kestävän kehityksen periaatteen.</p>
<p>Tieto- ja viestintätekno- loginen osaaminen (L5)</p>	<p>T10 Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen. Ohjaamme hyvään ääntämiseen.</p>	<p>S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa huomioidaan ekososiaalisen sivistyksen näkökulma ja nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman maailmanlaajuisen viestinnän kielenä. Oppilas tutustuu sanastoon ja rakenteisiin monenlaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja multimedioita hyödyntäen. Oppilas tutustuu edelleen erilaisiin medioihin ja lisäksi myös erilaisiin oppimisympäristöihin.</p>

<p>OPPIAINE : A1- Englanti</p>		<p>VUOSILUOKKA 9</p>
<p>Laaja- alainen osaamisalue</p>	<p>Oppiaineen tavoitteet (T)</p>	<p>Sisältöalueet (S)</p>
<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p>	<p>T1 Edistämme edelleen oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä. Annamme oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä. T2 Kannustamme löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä. Laajennamme käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. T8 Autamme oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tuemme oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää.</p>	<p>S1 Ohjaamme oppilasta kasvamaan vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkimme englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otamme selkoa sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankimme tietoa joistakin englannin kielen varianteista. S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmanamme on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Keskeistä on oppilaiden osallisuus ja toimijuus sekä paikallisesti että globaalisti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman globaalin kommunikaation kielenä. Oppilas harjoittelee sanastoa ja rakenteita monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Tuomme myös esille näiden tekstityyppien kulttuurisia eroja. Havainnoimme ja harjoitella runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia</p>

		hyödyntäen.
Monilukutaito (L4)	T6 Rohkaisemme oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä. T7 Tuemme oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä. T9 Tarjoamme oppilaalle edelleen mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä. Hyödynnämme erilaisista lähteistä sekä tulkitsemme tekstejä erilaisia strategioita käyttäen.	S3 Kehitämme oppilaan kielitaitoa, taitoa toimia vuorovaikutuksessa, taitoa tulkita tekstejä sekä taitoa tuottaa tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmanamme on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Keskeistä on oppilaiden osallisuus ja toimijuus sekä paikallisesti että globaalisti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman globaalissa kommunikaation kielenä. Oppilas harjoittelee sanastoa ja rakenteita monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Tuomme myös esille näiden tekstityyppien kulttuurisia eroja. Havainnoimme ja harjoittelemme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja multimedioita hyödyntäen.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T1 Edistämme oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. Annamme oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä. T2 Kannustamme löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä. Laajennamme käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia. Oppilas oppii arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa. Ohjaamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. T6 Rohkaisemme oppilasta edelleen osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä. T8 Autamme oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tuemme oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää T10 Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista. Kiinnitämme huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaamme oppilasta hyvään ääntämiseen.	S1 Ohjaamme oppilasta kasvamaan vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kestäväan kielitietoisuuteen. Rakennamme ekososiaalista ymmärrystä maailman moni-tyymistä globaaliksi lingua francaksi. Otamme selkoa sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielen välisessä vertailussa. Hankimme tietoa joistakin englannin kielen varianteista. S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa huomioidaan ekososiaalisen sivistyksen mukainen näkökulma, nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Keskeistä on oppilaiden muita huomioon ottava osallisuus ja toimijuus sekä paikallisesti että globaalisti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman globaalissa kommunikaation kielenä. Pohdimme myös englannin kielen asemaa tulevaisuudessa. Oppilas harjoittelee sanastoa ja rakenteita monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Tuomme myös esille näiden tekstityyppien kulttuurisia eroja. Havainnoimme ja harjoittelemme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T3 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään	S1 Ohjaamme oppilasta kasvamaan vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkimme englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otamme selkoa sellaisten maiden

	<p>monipuolisia tapoja oppia englantia. Oppilas oppii arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa. Ohjaamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.</p>	<p>kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankimme tietoa joistakin englannin kielen varianteista. S2 Vahvistamme edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia. Otamme oppimateriaalien valinnassa huomioon kestävän kehityksen periaatteet.</p>
<p>Työelämä taidot ja yrittäjäyys (L6)</p>	<p>T7 Tuemme oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä. T10 Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista. Kiinnitämme huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen.</p>	<p>S3 Kehitämme oppilaan kielitaitoa, taitoa toimia vuorovaikutuksessa, taitoa tulkita tekstejä sekä taitoa tuottaa tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmamme on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Keskeistä on oppilaiden aktiivinen osallisuus ja toimijuus sekä paikallisesti että globaalisti. Otamme huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman globaalin kommunikaation kielenä. Tuomme esille tässä myös työelämään liittyvät näkökulmat. Oppilas harjoittelee sanastoa ja rakenteita monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Tuomme myös esille näiden tekstityyppien kulttuurisia eroja. Havainnoimme ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja multimedioita hyödyntäen.</p>
<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p>	<p>T1 Edistämme oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja. Annamme oppilalle lisävalmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä. T2 Kannustamme oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista. T3 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä. Käytämme kielitiedon käsitteitä oppilaan oppimisen tukena. T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia. Oppilas oppii arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa. Ohjaamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. T5 Kehitämme oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia.</p>	<p>S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Rakennamme yhdessä ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisuudesta sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkimme englannin kielen kehittymistä globaalisti maailmankieleksi. Otamme edelleen selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankimme lisätietoa joistakin englannin kielen varianteista. S2 Vahvistamme edelleen oppilaan kielenopiskelutaitoja. Oppilas harjoittelee oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.</p>

Tieto- ja viestintät eknologinen osaaminen (L5)	T10 Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista. Kiinnitämme huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaamme hyvään ääntämiseen.	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmamme on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyyden ja aseman globaalien kommunikaation kielenä. Oppilas tutustuu sanastoon ja rakenteisiin monenlaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja multimedioita hyödyntäen. Oppilas tutustuu edelleen erilaisiin medioihin ja lisäksi myös monipuolisiin oppimisympäristöihin.
--	--	---

Saksa: A-oppimäärä

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: A-SAKSA		VUOSILUOKKA 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T2, T8 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta kulttuurisesti sopivaan viestintään.	S1, S3 Tuemme oppilaan kasvua kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja, tekstien tulkitsemista ja tuottamista.
Monilukutaito (L4)	T3, T6, T7, T9 Oppilas oppii tekemään havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja oppii ymmärtämään, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilasta rohkaistaan harjoittelemaan erilaisia viestintätilanteita. Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja,	S1, S3 Otamme selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Harjoittemme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja yhteistoiminnallisuutta hyödyntäen.

	vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä.	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T5 Tutustumme yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luodaan salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen. Oppilas osallistuu aktiivisesti tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun.	S2 Harjoitteleminen vuorovaikutustaitoja ja rohkaisemme oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. Ohjaamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	S2 Vahvistamme edelleen oppilaan kielenopiskelutaitoja. Käytämme monipuolisia oppimateriaaleja sekä vahvistamme tiedon hakemista.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T7, T10 Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	S3 Valitessamme yhdessä oppisisältöjä otamme huomioon oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T3, T4, T5 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja annamme oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia	S1, S2 Ohjaamme oppilasta kasvamaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Vahvistamme edelleen kielenopiskelutaitoja, harjoitteleminen oppimateriaalien ja sanastojen monipuolista käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

	<p>kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Tuemme oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan.</p>	
<p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p>	<p>T10 Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.</p>	<p>S3 Painotamme erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoittelemme tulkitsemaan ja tuottamaan tekstejä tieto- ja viestintäteknologian avulla.</p>

OPPIAINE: A-SAKSA		VUOSILUOKKA 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
<p>K</p> <p>ulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p>	<p>T1, T2, T8 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy muun muassa mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</p>	<p>S1, S3 Opiskelemme lisää niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Tutustumme opiskeltavan kielen maantieteelliseen levinneisyyteen ja asemaan sekä kielialueen elämänmuotoon.</p>
<p>Monilukutaito (L4)</p>	<p>T3, T6, T7, T9 Oppilas oppii tekemään havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilasta rohkaistaan harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä</p>	<p>S1, S3 Otamme selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Harjoittelemme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja yhteistoiminnallisuutta hyödyntäen.</p>

	aloitteellisesti. Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, sekä ohjaamme käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä.	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T4, T6, T10 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. Rohkaisemme oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä. Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen. Ohjaamme hyvään ääntämiseen.	S1 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa huomioidaan oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjaamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	S2 Vahvistamme edelleen kielenopiskelutaitoja. Käytämme oppimateriaaleja sekä sanastoja monipuolisesti. Harjoitteleme kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T7, T10 Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	S3 Valitessamme yhdessä oppisisältöjä otamme huomioon oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet. Harjoitteleme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T3, T4, T5 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä	S1, S2 Ohjaamme oppilasta kasvamaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Vahvistamme edelleen kielenopiskelutaitoja, harjoitteleme

	toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Tuemme oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	oppimateriaalien ja sanastojen monipuolista käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T10 Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	S3 Painotamme erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoittelemme tulkitsemaan ja tuottamaan tekstejä tieto- ja viestintäteknologian avulla.

OPPIAINE: A-SAKSA		VUOSILUOKKA 9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T2, T8 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja annamme oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista.	S1, S3 Opiskelemme lisää niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Tutustumme opiskeltavan kielen maantieteelliseen levinneisyyteen ja asemaan sekä kielialueen elämänmuotoon. Tutustumme kohdekielen päävariantteihin. Havainnomme ja harjoittelemme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.
Monilukutaito (L4)	T3, T6, T7, T9 Oppilas oppii tekemään havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä vertaamaan sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilasta rohkaistaan harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti. Ohjaamme oppilasta	S1, S3 Otamme selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Harjoittelemme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia ja yhteistoiminnallisuutta hyödyntäen.

	olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, sekä ohjaamme käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä.	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T4, T6, T10 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. Rohkaisemme oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä. Ohjaamme oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen. Ohjaamme hyvään ääntämiseen.	S1 S3 Oppilas kasvaa vahvaan kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Sisältöjä yhdessä valittaessa huomioidaan oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T4 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. Ohjaamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Vahvistamme edelleen kielenopiskelutaitoja. Käytämme oppimateriaaleja sekä sanastoja monipuolisesti. Harjoitteleme kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T7, T10 Ohjaamme oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota. Tarjoamme oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	S3 Valitessamme yhdessä oppisisältöjä otamme huomioon oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet. Harjoitteleme runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen huomioiden erityisesti nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaa kielitaitoa.
Ajattelu ja oppimaan	T1, T2, T3, T4, T5 Edistämme oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan	

oppiminen (L1)	liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Kannustamme löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Tuemme oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T10 Tarjoamme oppilaille mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	S3 Painotamme erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tulkitsemme ja tuotamme tekstejä muun muassa tieto- ja viestintäteknologian avulla. Harjoittelemme toisen asteen opinnoissa, nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaa kielitaitoa.

Toinen kotimainen kieli: B1-ruotsi

Oppiaineen tehtävä

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan

myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Vuosiluokka 7

Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla --> Elävä kaksikielisyys. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppija ottaa enenevässä määrin vastuuta omasta oppimisestaan. Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä.

Vuosiluokka 8

Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Tarjotaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon eri Pohjoismaiden välillä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa. Oppija ottaa enenevässä määrin vastuuta omasta oppimisestaan. Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kielenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien.

Vuosiluokka 9

Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Tarjotaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon eri Pohjoismaiden välillä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kielenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Vuosiluokka 7

Rohkaistaan käyttämään kielitaitoa aktiivisesti erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Kannustetaan ja tarjotaan tukea tarvittaessa. Eriytetään molempiin suuntiin. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea.

Vuosiluokka 8

Rohkaistaan käyttämään kielitaitoa aktiivisesti erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Kannustetaan ja tarjotaan tukea tarvittaessa. Eriytetään molempiin suuntiin. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä.

Vuosiluokka 9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Rohkaistaan käyttämään kielitaitoa aktiivisesti erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Kannustetaan ja tarjotaan tukea tarvittaessa. Eriytetään molempiin suuntiin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaista autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea.

Arviointi

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokka 7

Arviointi on kannustavaa ja ohjaavaa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Eurooppalaisen viitekehyksen käyttöä lisätään. Lisätään vertais- ja itsearviointin määrää.

Vuosiluokka 8

Arviointi on kannustavaa ja ohjaavaa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Eurooppalaisen viitekehyksen käyttöä lisätään. Oppilaita kannustetaan kielisalkun ja erityisesti sen oppimiskertomusosion käyttöön. Lisätään vertais- ja itsearviointin määrää

Vuosiluokka 9

Arviointi on kannustavaa ja ohjaavaa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Eurooppalaisen viitekehyksen käyttöä lisätään. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B1-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Oppilaita kannustetaan kielisalkun ja erityisesti sen oppimiskertomusosion käyttöön. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B1-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B1-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Lisätään vertais- ja itsearviointin määrää. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B1-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B1-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Lisätään vertais- ja itsearviointin määrää. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B1-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: B1- ruotsi		VUOSILUOKKA 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1 Ohjaamme oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin. T4 Kannustamme oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään. Ohjaamme oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun	S1, S2, S3 Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Tutustumme kielen käyttöympäristöihin ja tärkeimpiin näkökohtiin niiden maiden elämänmuodossa, joissa kyseistä kieltä puhutaan. Tutustumme Pohjoismaiden

	ulkopuolella. T7 Autamme oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.	kulttuureihin ja niiden erityispiirteisiin.
Monilukutaito (L4)	T2 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä. Rohkaisemme oppilasta käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. T5 Järjestämme oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta T6 Tuemme oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä. T7 Autamme oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan. T8 Rohkaisemme oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. T9 Tarjoamme oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.	S1, S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Oppija tutustuu erilaisiin tilanteisiin ja ympäristöihin, jossa ruotsin kieltä käytetään. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus lukea, tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä sekä käsitellä niitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T4 Kannustamme oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjaamme oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	S2 Harjoittelemme vuorovaikutustaitoja ja rohkaisemme oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa. Kannustamme oppilasta ottamaan muut huomioon mylnteisen viestinnän keinoin kommunikaatiotilanteissa. Luomme turvallisen ja kannustavan oppimisympäristön ja tunnelman oppimistilanteisiin.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)		
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T7 Laajennamme oppilaan tuntemusta kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvista ilmauksista.	S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmamme on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet.
Ajattelu ja	T2 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin	S1, S2 Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen

oppimaan oppiminen (L1)	kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä. Käytämme kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. T3 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita ja hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä. Oppilas oppii arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa. Häntä ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja. Suunnittelemme toimintaa yhdessä. Selvitämme missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opettelemme huomaamaan miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä. Tuemme oppijaa yhä kielenopiskelutaitojen kehittämisessä.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T1 Ohjaamme oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin. T9 Tarjoamme oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.	S1, S3 Harjoittelemmme vuorovaikutustaitoja ja rohkaisemme oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa. Kannustamme oppilasta ottamaan muut huomioon mylnteisen viestinnän keinoin kommunikaatiotilanteissa. Luomme turvallisen ja kannustavan oppimisympäristön ja tunnelman oppimistilanteisiin. Harjoittelemmme monenlaisten tekstien tulkitsemista ja tuottamista sekä taitoa toimia vuorovaikutuksessa eri viestintäkanavia ja multimedioita hyödyntäen.

OPPIAINE: B1-ruotsi		VUOSILUOKKA 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1 Ohjaamme oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin. T4 Kannustamme oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään. Ohjaamme oppilasta edelleen käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella T7 Autamme oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.	S1, S2, S3 Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielen välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Tutustumme kielen käyttöympäristöihin ja tärkeimpiin näkökohtiin niiden maiden elämänmuodossa ja kulttuureissa, joissa kyseistä kieltä puhutaan. Ohjaamme oppilaan kasvua kohti kulttuurista moninaisuutta ja sen ymmärtämistä.
Monilukutaito (L4)	T2 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. T5	S1, S3. Opettelemme sanastoa ja rakenteita monenlaisista teksteistä. Otamme huomioon lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet tekstien valinnassa. Opetuksessa luomme siltoja

	Järjestämme oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta. T6 Tuemme oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä. T7 Autamme oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan. T8 Rohkaisemme oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavipuhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. T9 Tarjoamme oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista. Kiinnitämme huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Hyödynnämme erilaisia viestintäkanavia opetuksessa ja oppimisympäristöjen valinnassa.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T4 Kannustamme oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään. Ohjaamme oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	S2 Harjoittelemmme vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa. Otamme huomioon oppimismateriaalien ja oppimisympäristöjen valinnassa kestävän kehityksen periaatteet.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)		
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T7 Autamme oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.	S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmanamme on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T2 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. T3 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	S1 Tarkastelemme ja vertaamme ruotsin kielen ja entuudestaan tuttuja kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja. S2 Asetamme tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitämme, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opettelemme huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	T1 Ohjaamme oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin T9 Tarjoamme oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja	S1, S3 Opettelemme sanastoa ja rakenteita monenlaisista teksteistä. Otamme huomioon nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet tekstien valinnassa. Opetuksessa luomme siltoja myös eri kielten välille

(L5)	kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.	sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Hyödynnämme erilaisia viestintäkanavia opetuksessa ja oppimiympäristöjen valinnassa.
------	---	---

OPPIAINE: B1-ruotsi		VUOSILUOKKA 9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1 Ohjaamme oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin. T4 Kannustamme oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjaamme oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella. T7 Autamme oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.	S1, S2, S3. Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilasta kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Tutustumme kielen käyttöympäristöihin ja tärkeimpiin näkökohtiin niiden maiden elämänmuodossa, joissa kyseistä kieltä puhutaan.
Monilukutaito (L4)	T2 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. T5 Järjestämme oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta. T6 Tuemme oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä. T7 Autamme oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan. T8 Rohkaisemme oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. T9 Tarjoamme oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.	S1, S3. Opettelemme sanastoa ja rakenteita monenlaisista teksteistä. Otamme huomioon lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet tekstien valinnassa. Luomme opetuksessa siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.
Osallistuminen,	T4 Kannustamme oppilasta huomaamaan	S2 Harjoitamme vuorovaikutustaitoja ja

vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjaamme oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	rohkaisemme oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)		
Työelämätaidot ja yrittäjäys (L6)	T7 Autamme oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.	S3 Näkökulmanamme on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, nuoren kiinnostuksen kohteet ja suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitteleminen runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T2 Ohjaamme oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. T3 Rohkaisemme oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjaamme oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	S1, S2 Käytämme itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T1 Ohjaamme oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin. T9 Tarjoamme oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.	S1, S3 Opettelemme sanastoa ja rakenteita monenlaisista teksteistä. Otamme huomioon nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet tekstien valinnassa. Opetuksessa luomme siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Hyödynnämme erilaisia viestintäkanavia opetuksessa ja oppimisympäristöjen valinnassa.

Vieraat kielet: B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kauniaisten suomenkielisessä perusopetuksessa B2-kieliä opiskellaan 8. ja 9. luokilla. Vieraiden kielten opiskelu antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjaamme arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Opetuksessa käsittelemme monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käytämme vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Käytämme tieto- ja viestintäteknologiaa osana kieltenopetusta. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen sekä mahdollisuuksien mukaan yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa.

Vahvistamme oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Annamme oppilaille mahdollisuuden edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kehitämme kielten opetuksessa monilukutaitoa ja käsittelemme erilaisia tekstejä. Otamme huomioon oppilaiden erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon materiaalien valinnassa. Tekstien ja tehtävien valinnassa kiinnitämme huomiota myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Painotamme yhdessä oppimista sekä pari- että ryhmätyötä erilaisissa oppimisympäristöissä. Opettajat tekevät yhteistyötä monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti verkon tarjoamia materiaaleja, sekä pelejä, musiikkia ja draamaa. Käytämme monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Ohjaamme oppilaita aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen sekä kansainväliseen yhteydenpitoon. Käytämme mahdollisimman paljon kohdekieltä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Rohkaisemme oppilaita käyttämään kielitaitoaan. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Tarjoamme tukea oppilaille, joilla on kieliin liittyviä

oppimisvaikeuksia. Tarjoamme haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Arviointi

Arvioimme oppimista monin eri tavoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Käytämme arvioinnin välineenä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Ohjaamme oppimista kannustavan palautteen avulla mm. opettajan kanssa käytävien arviointikeskusteluiden sekä itsearvioinnin avulla. Autamme oppilasta ymmärtämään ja kehittämään omia taitojaan. Palaute on tulevaisuuteen ohjaavaa ja rohkaisevaa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi tehdään yhdeksännen luokan päättyessä. Siinä määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostuu suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Saksa: B2-oppimäärä

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: B2-SAKSA		VUOSILUOKKA 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1,T2, T3, T4, T7, Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen. Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Oppilas osaa tehdä havainnot opiskeltavan kielen ja äidinkielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä. Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla. Oppilaat harjoittelevat suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta eri viestintäkanavia käyttäen. Rohkaistaan oppilasta löytämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella.	S1, S3 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Tutustutaan kielen käyttöympäristöihin ja tärkeimpiin näkökohtiin niiden maiden elämänmuodossa, joissa kyseistä kieltä puhutaan

Monilukutaito (L4)	T6, T7 Tavoitteena on ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa. Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille. Altistetaan oppilaita autenttiselle kielikokemuksille.	S1, S2, S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten esim. minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T 3, T4, T5 Tuetaan oppijaa erilaisten kielellisten viestintästrategioiden käytössä ja autetaan häntä tutustumaan kohdekielen kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluviin ilmauksiin ja tapoihin.	S2 Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T2, T3, T4, T5, T7 Opetellaan selviytymään erilaisissa viestintätilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti.	S3
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T1, T4, T5 Autetaan oppilasta tutustumaan kohdekielialueen elämänmuodon keskeisiin piirteisiin. Tuetaan monikielisyyden kehittymistä.	S3
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T4, T6 Tuetaan oppilasta kielellisen päättelykyvyn kehittämisessä. Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.	S1 S2 Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T3, T4 Kohdekielen kirjaimistoihin liittyvien erityispiirteiden harjoittaminen tieto- ja viestintäteknologian avulla. Oppilasta ohjataan käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa.	S3

OPPIAINE: B2-SAKSA		VUOSILUOKKA 9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T4, T7 Oppilas oppii luonnehtimaan kohdekielen kulttuurisia ja muita ilmiöitä. Oppilas tunnistaa ja opettelee kielialueen tapakulttuuriin liittyviä piirteitä. Kasvatetaan uteliaisuutta elinikäiseen oppimiseen sekä kielitietoisuuden ylläpitämiseen tulevaisuudessa.	S1, S2, S3. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Tutustutaan kielen käyttöympäristöihin ja tärkeimpiin näkökohtiin niiden maiden elämänmuodossa, joissa kyseistä kieltä puhutaan
Monilukutaito (L4)	T1, T2, T3, T4, T5, T7 Oppilas harjoittelee löytämään tarvitsemansa tiedot erityyppisistä lähteistä asiayhteyden tukemana.	S1, S3. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7 Rohkaistaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa myös	S2. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen

kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	oppituntien ulkopuolella ja pohtimaan, miten kielitaitoa voi hyödyntää koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.	käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T2, T3, T4, T5, T7 Syvennetään erilaisten viestintätilanteiden hallintaan ja siihen liittyviä kulttuurikohtaisia piirteitä.	S2.Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.
Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)	T1, T3, T5 Tavoitteena on edistää oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta kielitaidon merkitystä kohtaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.	S3 Kannustetaan oppilaita jatkamaan kohdekielen opiskelua jatko-opinnoissa. Tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T4, T6 Tuetaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä.	S1, S2 Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T3, T4 Vahvistetaan omaehtoista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä.	S3

Venäjä: B2-oppimäärä

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: B2- VENÄJÄ		VUOSILUOKKA 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1,T2, T3, T4, T7, Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen. Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen. Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielenä. rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä. Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla. Oppilaat harjoittelevat suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta eri viestintäkanavia käyttäen. Rohkaistaan oppilasta löytämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella.	S1, S3 Käytämme sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Tutustumme kielen käyttöympäristöihin ja tärkeimpiin näkökohtiin niiden maiden elämänmuodossa, joissa kyseistä kieltä puhutaan
Monilukutaito (L4)	T6, T7 Tavoitteena on ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa. Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille	S1, S2, S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten esim. minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä.

	tiedon lähteille. Altistetaan oppilaita autenttiselle kielikokemuksille.	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	S2 Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.	
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T2, T3, T4, T5, T7 Opetellaan selviytymään erilaisissa viestintätilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti.	S3
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T1, T4, T5 Autetaan oppilasta tutustumaan kohdekielialueen elämänmuodon keskeisiin piirteisiin. Tuetaan monikielisyyden kehittymistä.	S3
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	S1 S2 Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä.	Oppijaa ohjataan kiinnittämään huomioita omaan opiskeluunsa opiskeluvinkkien avulla.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T3, T4 Kohdekielen kirjaimistoihin liittyvien erityispiirteiden harjoittaminen tieto- ja viestintäteknologian avulla. Oppilasta ohjataan käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa.	

OPPIAINE: B2-VENÄJÄ		VUOSILUOKKA 9			
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T4, T7 Oppilas oppii luonnehtimaan kohdekielen kulttuurisia ja muita ilmiöitä. Oppilas tunnistaa ja opettelee kielialueen tapakulttuuriin liittyviä piirteitä. Kasvatetaan uteliaisuutta elinikäiseen oppimiseen sekä kielitietoisuuden	S1, S2, S3. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielen välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Tutustutaan kielen käyttöympäristöihin ja tärkeimpiin näkökohtiin niiden maiden elämänmuodossa, joissa kyseistä kieltä puhutaan	Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä.	Rohkaistaan käyttämään kielitaitoa aktiivisesti erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Kannustetaan ja tarjotaan tukea tarvittaessa. Eriytetään molempiin suuntiin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilasta autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä.	Arviointi on kannustavaa ja ohjaavaa. Arvioinnin pitää olla oppimista edistävää eikä vain palautetta jo tehdystä työstä. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Eurooppalaisen viitekehyksen käyttöä lisätään. Päätösarvioinnilla

	ylläpitämiseen tulevaisuudessa.				määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin.
Monilukutaito (L4)	T1, T2, T3, T4, T5, T7 Oppilas harjoittelee löytämään tarvitsemansa tiedot erityyppisistä lähteistä asiayhteyden tukemana.	S1, S3. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.	Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema.	Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea.	Oppilaita kannustetaan kielisalkun tai vastaavan käyttöön.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7 Rohkaistaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa myös oppituntien ulkopuolella ja pohtimaan, miten kielitaitoa voi hyödyntää koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.	S2. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.	Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja toimimiseen kansainvälisessä maailmassa.		
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T2, T3, T4, T5, T7 Syvennetään erilaisten viestintätilanteiden hallintaan ja siihen liittyviä	S2. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.	Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa.		

	kulttuurikohtaisia piirteitä.				
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T1, T3, T5 Tavoitteena on edistää oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta kielitaidon merkitystä kohtaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.	S3 Kannustetaan oppilaita jatkamaan kohdekielen opiskelua jatko-opinnoissa. Tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.	Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa.		
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T4, T6 Tuetaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä.	S1, S2 Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja.	Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla.	Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä.	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T3, T4 Vahvistetaan omaehtoista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä.	S3 Kannustetaan oppilaita jatkamaan kohdekielen opiskelua jatko-opinnoissa. Tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.	Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kielenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien.		

Ranska: B2-oppimäärä

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: B2-RANSKA		VUOSILUOKKA 8			
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus	S1, S3 Käytetään sellaisia kielitiedon	S1, S3 Käytetään sellaisia kielitiedon		Rohkaistaan käyttämään myös alkeistason	Arviointi on kannustavaa ja ohjaavaa. Arvioinnin

ja ilmaisu (L2)	<p>käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Tutustutaan kielen käyttöympäristöihin ja tärkeimpiin näkökohtiin niiden maiden elämänmuodossa, joissa kyseistä kieltä puhutaan</p>	<p>käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Tutustutaan kielen käyttöympäristöihin ja tärkeimpiin näkökohtiin niiden maiden elämänmuodossa, joissa kyseistä kieltä puhutaan</p>		<p>kielitaitoa aktiivisesti erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Kannustetaan ja tarjotaan tukea tarvittaessa. Eriytetään molempiin suuntiin. Rohkeus käyttää vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutuksessa. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä.</p>	<p>pitää olla oppimista edistävää eikä vain palautetta jo tehdystä työstä. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Eurooppalaisen viitekehyksen käyttöä lisätään.</p>
Monilukutaito (L4)	<p>T6, T7 Tavoitteena on ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja käyttämään tieto- ja viestintäteknologioita. Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille</p>	<p>S1, S2, S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten esim. minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä.</p>	<p>Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema.</p>	<p>Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea.</p>	<p>Oppilaita kannustetaan kielisalkun ja erityisesti sen oppimiskertomusosion käyttöön.</p>

	tiedon lähteille. Altistetaan oppilaita autenttiselle kielikokemuksille.				
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T 3, T4, T5 Tuetaan oppijaa erilaisten kielellisten viestintästrategioiden käytössä ja autetaan häntä tutustumaan kohdekielen kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluviin ilmauksiin ja tapoihin.	S2 Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.			
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T2, T3, T4, T5, T7 Opetellaan selviytymään erilaisissa viestintätilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti.		Oppija ottaa enenevässä määrin vastuuta omasta oppimisestaan		
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Oppija ottaa enenevässä määrin vastuuta omasta oppimisestaan				Oppilaat harjoittelevat antamaan vertaisarviointia.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T4, T6 Tuetaan oppilasta kielellisen päättelykyvyn kehittämisessä. Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.	S1 S2 Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä.	Oppijaa ohjataan kiinnittämään huomioita omaan opiskeluunsa opiskeluvinkkien avulla.	Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea.	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T3, T4 Kohdekielen kirjaimistoihin liittyvien erityispiirteiden harjoittaminen tieto- ja viestintäteknologian avulla. Oppilasta		TVT-osaaminen lisääntyy esimerkiksi tiedonhakutehtävien ja videointien kautta. Digitaalisten materiaalien		

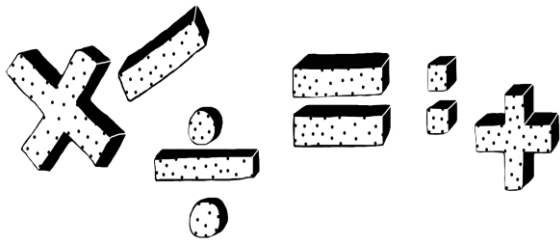
	ohjataan käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa.		käyttö tukee tätä tavoitetta.		
--	--	--	-------------------------------	--	--

OPPIAINE: B2-RANSKA		VUOSILUOKKA 9			
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T4, T7 Oppilas oppii luonnehtimaan kohdekielen kulttuurisia ja muita ilmiöitä. Oppilas tunnistaa ja opettelee kielialueen tapakulttuuriin liittyviä piirteitä. Kasvatetaan uteliaisuutta elinikäiseen oppimiseen sekä kielitietoisuuden ylläpitämiseen tulevaisuudessa.	S1, S2, S3. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Tutustutaan kielen käyttöympäristöihin ja tärkeimpiin näkökohtiin niiden maiden elämänmuodossa, joissa kyseistä kieltä puhutaan	Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä.	Rohkaistaan käyttämään kielitaitoa aktiivisesti erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Kannustetaan ja tarjotaan tukea tarvittaessa. Erytetään molempiin suuntiin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaista autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä.	Arviointi on kannustavaa ja ohjaavaa. Arvioinnin pitää olla oppimista edistävää eikä vain palautetta jo tehdystä työstä. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarviointin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Eurooppalaisen viitekehyksen käyttöä lisätään. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin.
Monilukutaito (L4)	T1, T2, T3, T4, T5, T7 Oppilas harjoittelee löytämään tarvitsemansa	S1, S3. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Lasten	Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon	Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea.	Oppilaita kannustetaan kielisalkun tai vastaavan käyttöön.

	tiedot erityyppisistä lähteistä asiayhteyden tukemana.	ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön.	opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema.		
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7 Rohkaistaan käyttämään vähäistäkin kielitaitoa myös oppituntien ulkopuolella ja pohtimaan, miten kielitaitoa voi hyödyntää koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.	S2.Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.	Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja toimimiseen kansainvälisessä maailmassa.		
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T2, T3, T4, T5, T7 Syvennetään erilaisten viestintätilanteiden hallintaan ja siihen liittyviä kulttuurikohtaisia piirteitä.	S2.Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.	Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa.		
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T1, T3, T5 Tavoitteena on edistää oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta kielitaidon merkitystä kohtaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.	S3 Kannustetaan oppilaita jatkamaan kohdekielen opiskelua jatko-opinnoissa. Tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.	Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa.		
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T4, T6 Tuetaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä.	S1, S2 Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia	Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä	Runsa viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä.	

		toimintatapoja.	öjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla.		
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T3, T4 Vahvistetaan omaehtoista tietojen ja viestintäteknologian hyödyntämistä.		Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien.		

Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu mahdollista matematiikassa kaikilla vuosiluokilla 1-9.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Oppilaan oman osallisuuden myötä vuosiluokkien 7-9 teema ”Yhteisön jäsenenä kasvaminen” korostuu. Tähän ohjaavat monipuoliset työtavat ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.

Paikalliset painotukset laaja-alaisissa taidoissa näkyvät erityisesti arvioinnissa sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnassa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Oppilaita rohkaistaan käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työympäristöjen ja -tapojen valintaan sekä aiheiden käsittelytapaan.

Taulukoissa on lisäksi oppimisympäristöihin ja työtapoihin yksilöitynä laaja-alaisen taitojen mukaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin. Oppilas voi valita erilaisista tukimuodoista hänelle sopivimmat keskustellen aineenopettajan kanssa.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Taulukoissa on lisäyksiä ohjaukseen, erittämiseen ja tukeen yksilöitynä laaja-alaisten taitojen mukaan.

Arviointi

Arviointi pohjaa oppilaan itsearviointiin ja evästyskeskusteluihin opettajan kanssa. Myös vertaisarviointi on arvioinnin väline. Oppilailla on mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Taulukoissa on lisäyksiä arviointiin yksilöitynä laaja-alaisten taitojen mukaan.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Työskentelyn taidot

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässä-laskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityttöihin

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa

funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: Matematiikka		VUOSILUOKKA 7			
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T4,T7	S1 (kokonaan) Erytyspiirteet: S2:(negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluku, käänteisluku, itseisarvo, jaollisuus, alkutekijät, desimaaliluvut, pyöristäminen) S3:(muuttujakäsite, lausekkeen arvot, ensimmäisen asteen yhtälöt, lukujonot) S5:(tason peruskäsitteet, monikulmiot, mittayksiköt)	Ryhmätyöskentely, matematiikan kielentäminen, vuorovaikutus: mielipiteen ilmaisu, dialogi, esiintymistilanteet, kansainvälisyys. Monialaiset oppimiskokonaisuudet.	Eryteisesti tukea tarjottaessa huomioidaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen ja matemaattinen ilmaisu sekä erilaisten välineiden käyttö oppimisen tukena.	Suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioidaan taitoa hyödyntää erilaisia välineitä oppimisen tukena. Monialaiset kokonaisuudet huomioidaan arvioinnissa. Ryhmätyöt, vertaisarviointi.
Monilukutaito (L4)	T3-6, T8, T10-12, T14-20, ei T19 T15: muuttujan käsite	S1, Erytyspiirteet: S2:(negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluku, käänteisluku, itseisarvo, jaollisuus, alkutekijät, desimaaliluvut, pyöristäminen) S3:(muuttujakäsite, lausekkeen arvot, ensimmäisen asteen yhtälöt, lukujonot) S5:(tason peruskäsitteet, monikulmiot, mittayksiköt)	erilaiset työskentelyvälineet, kirjat, digitaaliset kirjat, ohjelmistot, havainnollistamisvälineet, yhteistoiminnallisuus	Eryteisesti tukea tarjotaan sanallisten tehtävien ymmärtämiseen ja matemaattisen tekstin tuottamiseen sekä mittayksiköiden hallitsemiseen.	
Osallistuminen	T2, T7	S1 (kokonaan),	Monialaiset		Yhdessä

n, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)		Erityispiirteet: S2:(negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluku, käänteisluku, itseisarvo, jaollisuus, alkutekijät, desimaaliluvut, pyöristäminen) S3:(muuttujakäsite, lausekkeen arvot, ensimmäisen asteen yhtälöt, lukujonot) S5:(tason peruskäsitteet, monikulmiot, mittayksiköt)	kokonaisuudet, ryhmätyöskentely erilaisissa ryhmissä, vertais- ja itsearvionnin käyttäminen		työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta vertaisarviointina.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1, T2, T5, T6, T7, T10	S1, Erityispiirteet: S2:(negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluku, käänteisluku, itseisarvo, jaollisuus, alkutekijät, desimaaliluvut, pyöristäminen) S3:(muuttujakäsite, lausekkeen arvot, ensimmäisen asteen yhtälöt, lukujonot) S5:(tason peruskäsitteet, monikulmiot, mittayksiköt)	Huom! painotus luokilla 1-6. Ohjataan vastuunkantamisen omasta toiminnasta.	Tuella varmistetaan, että arkipäivään liittyvät matemaattiset taidot kehittyvät riittäviksi, tärkeää on desimaalilukujen ja mittayksiköiden omaksuminen.	Arvioinnissa painotetaan sosiaalisten taitojen kehittymisen seuranta ja matematiikan arkielämään liittyvien taitojen kehittymistä.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T5, T6, T7, T20	S1, Erityispiirteet: S2:(negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluku, käänteisluku, itseisarvo, jaollisuus, alkutekijät, desimaaliluvut, pyöristäminen) S3:(muuttujakäsite, lausekkeen arvot, ensimmäisen asteen yhtälöt, lukujonot) S5:(tason peruskäsitteet, monikulmiot, mittayksiköt)	Monialaiset oppimiskokonaisuudet, projektityöt, verkostoituminen, yrittäjämaiseen toimintatapaan perehtyminen.		Arvioidaan 9. vuosiluokalla.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T10-12, T14-20, ei T19 T15: muuttujan käsite	S1, Erityispiirteet: S2:(negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluku, käänteisluku, itseisarvo, jaollisuus, alkutekijät, desimaaliluvut, pyöristäminen) S3:(muuttujakäsite, lausekkeen arvot, ensimmäisen asteen	Matematiikan opiskelu yläkoulussa - oppimisen taitojen opettelu. Monialaiset kokonaisuudet. Itsenäistä ja yhteistä ongelmanratkaisua, argumentointia,	Ohjataan ja tuetaan matemaattisen ajattelun kehittymistä.	Arvioidaan ongelmanratkaisutaidon ja opiskelutaitojen kehittymistä. Opiskelutaidoissa arvioinnin kohteena ovat erityisesti matematiikan oppimisessa tyypilliset taidot.

		yhtälöt, lukujonot) S5:(tason peruskäsitteet, monikulmiot, mittayksiköt)	päätelyä ja johtopäätösten tekemistä.		
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T1, T4, T5, T7, T8, T9, T15, T16, T17, T20 T15: muuttujan käsite	S1, Erityispiirteet: S2:(negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluku, käänteisluku, itseisarvo, jaollisuus, alkutekijät, desimaaliluvut, pyöristäminen) S3:(muuttujakäsite, lausekkeen arvot, ensimmäisen asteen yhtälöt, lukujonot) S5:(tason peruskäsitteet, monikulmiot, mittayksiköt)	Erilaisten työtapojen ja digitaalisten työvälineiden käyttö, digitaaliset tuotokset, tutkiva työskentely ja vuorovaikutus korostuvat. Monialaiset oppimiskokonaisuudet. Ohjelmointi.	Ohjataan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön matematiikassa. Tarvittaessa tuetaan käytössä.	Arvioinnissa huomioidaan monialaisten kokonaisuuksien tieto- ja viestintäteknologian työvälineiden käytön monipuolisuutta. Ohjelmointitaitojen arviointi.

OPPIAINE: Matematiikka		VUOSILUOKKA 8			
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	t4, t7,	S1, Erityispiirteet: S2: murtoluvut, prosentit, potenssit, neliöjuuri, tarkka-arvo vs. likiarvo, S3: polynomit, S4: verrannollisuus, suorat, S5: yhdenmuotoisuus, yhtenevyys, Pythagoraan lause	Ryhmätyöskentely, matematiikan kielentäminen, vuorovaikutus: mielipiteen ilmaisu, dialogi, esiintymistilanteet, kansainvälisyys, työharjoittelu. Monialaiset oppimiskokonaisuudet.	Erityisesti tukea tarjottaessa huomioidaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen ja matemaattinen ilmaisu sekä erilaisten välineiden käyttö oppimisen tukena.	Suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioidaan taitoa hyödyntää erilaisia välineitä oppimisen tukena. Monialaiset kokonaisuudet huomioidaan arvioinnissa. Ryhmätyöt, vertaisarviointi.
Monilukutaito (L4)	T3-6, T8, T10, T12, T14-18, T20 T15:funktio	S1, Erityispiirteet: S2: murtoluvut, prosentit, potenssit, neliöjuuri, tarkka-arvo vs. likiarvo, S3: polynomit, S4: verrannollisuus, suorat, S5: yhdenmuotoisuus, yhtenevyys, Pythagoraan lause	erilaiset työskentelyvälineet, kirjat, digitaaliset kirjat, ohjelmistot, havainnollistamisvälineet, yhteistoiminnallisuus, tiedon tuottamiseen ja tulkintaan liittyvät tehtävät, kuluttaja- ja talousosaaminen	Erityisesti tukea tarjotaan sanallisten tehtävien ymmärtämiseen ja matemaattisen tekstin tuottamiseen sekä mittayksiköiden hallitsemiseen.	

Osallistuminen , vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T2, T7	S1, Erityispiirteet: S2: murtoluvut, prosentit, potenssit, neliöjuuri, tarkka-arvo vs. likiarvo, S3: polynomit, S4: verrannollisuus, suorat, S5: yhdenmuotoisuus, yhtenevyys, Pythagoraan lause	Monialaiset kokonaisuudet, ryhmätyöskentely erilaisissa ryhmissä, vertais- ja itsearviointin käyttäminen		Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta vertaisarviointina.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1, T2, T5, T6, T7, T10, T13	S1, Erityispiirteet: S2: murtoluvut, prosentit, potenssit, neliöjuuri, tarkka-arvo vs. likiarvo, S3: polynomit, S4: verrannollisuus, suorat, S5: yhdenmuotoisuus, yhtenevyys, Pythagoraan lause	Huom! painotus luokilla 1-6. Ohjataan vastuunkantamiseen omasta toiminnasta. Teknologian taitojen harjoittaminen matematiikkaan liittyen.	Tuella varmistetaan, että arkipäivään liittyvät matemaattiset taidot kehittyvät riittäviksi, tärkeää on desimaalilukujen ja mittayksiköiden omaksuminen.	Arvioinnissa painotetaan sosiaalisten taitojen kehittymisen seuranta ja matematiikan arkielämään liittyvien taitojen kehittymistä.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T5, T6, T7, T13, T20	S1, Erityispiirteet: S2: murtoluvut, prosentit, potenssit, neliöjuuri, tarkka-arvo vs. likiarvo, S3: polynomit, S4: verrannollisuus, suorat, S5: yhdenmuotoisuus, yhtenevyys, Pythagoraan lause	Monialaiset oppimiskokonaisuudet, projektityöt, verkostoituminen, yrittäjämäiseen toimintatapaan perehtyminen.		Arvioidaan 9. vuosiluokalla.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T3, T4, T5, T6, T8, T10-20, ei T19 T15: funktio	S1, Erityispiirteet: S2: murtoluvut, prosentit, potenssit, neliöjuuri, tarkka-arvo vs. likiarvo, S3: polynomit, S4: verrannollisuus, suorat, S5: yhdenmuotoisuus, yhtenevyys, Pythagoraan lause	Monialaiset kokonaisuudet. Itsenäistä ja yhteistä ongelmanratkaisua, argumentointia, päättelyä ja johtopäätösten tekemistä. Työskentely entistä pitkäjänteisempää.	Ohjataan ja tuetaan matemaattisen ajattelun kehittymistä.	Arvioidaan ongelmanratkaisutaitojen ja opiskelutaitojen kehittymistä. Opiskelutaidoissa arvioinnin kohteena ovat erityisesti matematiikan oppimisessa tyypilliset taidot.
Tieto- ja viestintäteknologinen	T1, T4, T5, T7, T8, T9, T15, T16,	S1, Erityispiirteet: S2: murtoluvut,	Erilaisten työtapojen ja digitaalisten työvälineiden käyttö,	Ohjataan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön	Arvioinnissa huomioidaan monialaisten

osaaminen (L5)	T17, T20 T15:funkti o	prosentit, potenssit, neliöjuuri, tarkka-arvo vs. likiarvo, S3: polynomit, S4: verrannollisuus, suorat, S5: yhdenmuotoisuus, yhtenevyys, Pythagoraan lause	digitaaliset tuotokset, tutkiva työskentely ja vuorovaikutus korostuvat. Taitoja syvennetään. Asiayhteyksiä laajennetaan. Monialaiset oppimiskokonaisuudet. Ohjelmointi.	matematiikassa. Tarvittaessa tuetaan käytössä.	kokonaisuuksien tieto- ja viestintäteknologian työvälineiden käytön monipuolisuutta. Ohjelmointitaitojen arviointi.
----------------	-----------------------------	--	--	--	---

OPPIAINE: Matematiikka		VUOSILUOKKA: 9			
Laaja-alainen osaamisalue	(T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	t4, t7	S1, Erytyspiirteet: S3: 2. asteen yhtälö, yhtälöpari, 1. asteen epäyhtälöt, S4: paraabelit, funktiot, S5: trigonometria, ympyrä, avaruusgeometria. S6	Ryhmätyöskentely, matematiikan kielentäminen, vuorovaikutus: mielipiteen ilmaisu, dialogi, esiintymistilanteet, kansainvälisyys, työharjoittelu. Monialaiset oppimiskokonaisuudet.	Erityisesti tukea tarjottaessa huomioidaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen ja matemaattinen ilmaisu sekä erilaisten välineiden käyttö oppimisen tukena.	Suullisia ja kirjallisia näyttöjä. Arvioidaan taitoa hyödyntää erilaisia välineitä oppimisen tukena. Monialaiset kokonaisuudet huomioidaan arvioinnissa. Ryhmätyöt, vertaisarviointi. Hyvän osaamisen kriteerit: T4: Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti. T7: Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.
Monilukutaito (L4)	T3-6, T8, T10, T14-20, T15:funkti o	S1, Erytyspiirteet: S3: 2. asteen yhtälö, yhtälöpari, 1. asteen epäyhtälöt, S4: paraabelit, funktiot, S5: trigonometria, ympyrä, avaruusgeometria. S6	erilaiset työskentelyvälineet, kirjat, digitaaliset kirjat, ohjelmistot, havainnollistamisvälineet, yhteistoiminnallisuus, tiedon tuottamiseen ja tulkintaan liittyvät tehtävät, kuluttaja- ja talousosaaminen, medialukutaito	Erityisesti tukea tarjotaan sanallisten tehtävien ymmärtämiseen ja matemaattisen tekstin tuottamiseen sekä mittayksiköiden hallitsemiseen.	Hyvän osaamisen kriteerit: T3: Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. T4: Oppilas osaa ilmaista matemaattista ja ajatteluaan suullisesti ja kirjallisesti. T5: Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa. T6: Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä. T8: Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa. T10: Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa. T14: Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen

					<p>yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vailli:naisen toisen asteen yhtälön esim. päättelemällä tai symbolisesti. T15: Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti. T16: TOppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä. T17: Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet. T18: Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. T19: Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa laskea niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä. T20: Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.</p>
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T2, T7	S1, Erytyspiirteet: S3: 2. asteen yhtälö, yhtälöpari, 1. asteen epäyhtälöt, S4: paraabelit, funktiot, S5: trigonometria, ympyrä, avaruusgeometria. S6	Monialaiset kokonaisuudet, ryhmätyöskentely erilaisissa ryhmissä, vertais- ja itsearvioinnin käyttäminen, tilastojen analysointi, matematiikan vaikuttavuus yhteiskunnassa ja ympäristöasioissa		<p>Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta vertaisarviointina.</p> <p>Hyvän osaamisen kriteerit: T2: Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan. T7: Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.</p>
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1, T2, T5, T6, T7, T10, T13, T19	S1, Erytyspiirteet: S3: 2. asteen yhtälö, yhtälöpari, 1. asteen epäyhtälöt, S4: paraabelit, funktiot, S5: trigonometria, ympyrä, avaruusgeometria. S6	Huom! painotus luokilla 1-6. Ohjataan vastuunkantamiseen omasta toiminnasta. Teknologian taitojen harjoittaminen matematiikkaan liittyen.	Tuella varmistetaan, että arkipäivään liittyvät matemaattiset taidot kehittyvät riittäviksi,	<p>Arvioinnissa painotetaan sosiaalisten taitojen kehittymisen seuranta ja matematiikan arkielämään liittyvien taitojen kehittymistä.</p> <p>Hyvän osaamisen kriteerit: T2: Oppilas ottaa vastuuta omasta</p>

				tärkeää on desimaalilukujen ja mittayksiköiden omaksuminen.	oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan. T5: Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa. T6: Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä. T7: Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä. T10: Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa. T13: Oppilas osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea: prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojään eri tilanteissa. T19: Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa laskea niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T5, T6, T7, T13, T20	S1, Erityispiirteet: S3: 2. asteen yhtälö, yhtälöpari, 1. asteen epäyhtälöt, S4: paraabelit, funktiot, S5: trigonometria, ympyrä, avaruusgeometria. S6	Monialaiset oppimiskokonaisuudet, projektityöt, verkostoituminen, yrittäjämäiseen toimintatapaan perehtyminen, kansainvälisyys. Edellisiä vuosia vaativampia projektitöitä. Tilastot ja taulukkolaskenta.		T5: Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa. T6: Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä. T7: Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä. T13: Oppilas osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea: prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojään eri tilanteissa.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T3, T4, T5, T6,7, 8, T13-18, T20, T15: funktio	S1, Erityispiirteet: S3: 2. asteen yhtälö, yhtälöpari, 1. asteen epäyhtälöt, S4: paraabelit, funktiot, S5: trigonometria, ympyrä, avaruusgeometria. S6	Monialaiset kokonaisuudet. Itsenäistä ja yhteistä ongelmanratkaisua, argumentointia, päättelyä ja johtopäätösten tekemistä. Työskentely entistä pitkäjänteisempää ja taitojen suhteen	Ohjataan ja tuetaan matemaattisen ajattelun kehittymistä.	Arvioidaan ongelmanratkaisutaitojen ja opiskelutaitojen kehittymistä. Opiskelutaidoissa arvioinnin kohteena ovat erityisesti matematiikan oppimisessa tyypilliset taidot. T3: Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. T4: Oppilas osaa

	o		vaativampaa. Uravalinnat		ilmaista matemaattista ja ajatteluaan suullisesti ja kirjallisesti. T5: Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa. T6: Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä. T7: Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä. T8: Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa. T13: Oppilas osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea: prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojään eri tilanteissa. T14: Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vailli:naisen toisen asteen yhtälön esim. päätelemällä tai symbolisesti. T15: Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti. T16: Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioon liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä. T17: Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet. T18: Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. T20: Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	T1, T4, T5, T7,	S1, Erityispiirteet: S3: 2. asteen yhtälö, yhtälöpari, 1. asteen	Erilaisten työtapojen ja digitaalisten työvälineiden käyttö, digitaaliset tuotokset,	Ohjataan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön	Arvioinnissa huomioidaan monialaisten kokonaisuuksien tieto- ja viestintäteknologian työvälineiden käytön

(L5)	T8, T9, T15, T16, T17, T19, T20 T15:funkti o	epäyhtälöt, S4: paraabelit, funktiot, S5: trigonometria, ympyrä, avaruusgeometria. S6	tutkiva työskentely ja vuorovaikutus korostuvat. Taitoja syvennetään. Asiayhteyksiä laajennetaan. Omien tuotosten rooli kasvaa. Monialaiset oppimiskokonaisuudet. Ohjelmointi.	matematiikassa. Tarvittaessa tuetaan käytössä.	monipuolisuutta. Ohjelmointitaitojen arviointi. T4: Oppilas osaa ilmaista matemaattista ja ajatteluaan suullisesti ja kirjallisesti. T5: Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa. T7: Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä. T8: Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa. T9: Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa. T15: Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti. T16: Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä. T17: Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet. T19: Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa laskea niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä. T20: Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.
------	--	---	--	--	---

Luonnontieteet ja terveystieto: 1-9 luokan polku

Luonnontieteiden opiskelu perustuu kestävän kehityksen näkökulmaan ja oppilaiden ympäristösuhteen rakentumiselle. Lukuvuosisuunnitelmassa tarkennetaan opettajien yhteistyötä sekä oppilaiden osallisuutta ympäristöopin, luonnontieteiden ja terveystiedon oppiaineiden osalta. Opetusta voidaan toteuttaa vuosiluokkiin sitomattomalla tavalla.

Perusopetuksen alemmilla luokilla luonnontieteet ja terveystieto on integroitu yhdeksi oppiaineeksi, ympäristöopiksi. 1-2 vuosiluokilla ympäristöoppi on kokonaisvaltaista, leikinomaista ja innostavaa ilmiöiden tarkastelua. Ympäristöopin opetuksessa pääpaino 1-2

vuosiluokilla on oppilaan uteliaisuuden ja kiinnostuksen virittäminen leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla.

3-6 vuosiluokilla ympäristöopissa pohditaan eri tiedonalojen ominaispiirteitä. Oppilaita kannustetaan ja ohjataan tutkimusten tekemiseen. Opetuksen tavoitteena on motivoida ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan itse havainnoimalla, tekemällä ja kokemalla. Alakoulun viimeisillä luokilla valmistaudutaan yläkoulun luonnontieteiden ja terveystiedon aineenopetukseen. Oppilaat harjoittelevat luonnontieteille ja terveystiedolle ominaisia työskentelytapoja ja käsitteiden käyttöä. Vuosiluokilla 1-6 ympäristöopin ohjaus, eriyttäminen ja tuki noudattavat perusopetuksen opetussuunnitelman yleistä osaa.

Vuosiluokilla 7-9 luonnontieteet ja terveystieto jakautuvat omiin oppiaineisiinsa, joissa oppilaat perehtyvät tarkemmin eri tiedonaloihin. Kiinnostusta, osaamista ja ymmärrystä syvennetään luonnontieteille ja terveystiedolle ominaisella tavalla tutkimalla ilmiöitä ja soveltamalla opittua tietoa. Kauniaisten monipuoliset ekosysteemit ja lähiympäristö ovat merkittäviä oppimisympäristöjä.

Luonnontieteet ja terveystieto 7-9 luokilla “Yhteisön jäsenenä kasvaminen”

Ympäristöoppi eriytyy vuosiluokilla 7-9 omiksi oppiaineikseen. Näiden oppiaineiden työskentelyssä ja niiden välisessä yhteistyössä toteutetaan laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Oppilaat ovat mukana opiskelun suunnittelussa ja oppimiskokonaisuuksia muodostettaessa otetaan huomioon oppiaineiden erityispiirteet.

Luonnontieteiden ja terveystiedon opiskelu tapahtuu erilaisissa ryhmissä. Tavoitteena on, että oppilas kasvaa kantamaan vastuun omasta ja koko ryhmän työskentelystä. Opiskelutavat ja -ympäristöt kehittyvät ohjatusta työskentelystä siten että oppilasta osallistetaan valitsemaan itse sopivimmat tavat työskentelyyn. Arvioinnin avulla oppilas kehittää itsensä lisäksi ryhmän toimintaa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

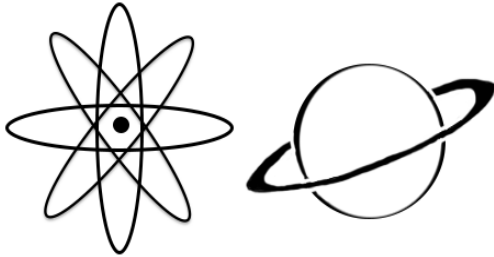
Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan tavoitteiden saavuttamista. Kokeellinen lähestymistapa tukee ilmiöpohjaista oppimista, taitojen kehittymistä, osallisuutta ja vuorovaikutusta muiden oppilaiden kanssa. Tutkimuksellinen ote, monipuolisten tuotosten ja tutkimuselostusten laatiminen auttaa käsitteiden rakentumisessa ja kokonaisuuksien ymmärtämisessä.

Kokeellisissa töissä huomioidaan ympäristö- ja turvallisuusnäkökohdat. Koulun tilojen lisäksi hyödynnetään lähiympäristöä ja sen metsä- suo, ja vesiekosysteemejä sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa.

Oppilaita ohjataan itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn, suunnittelemaan käyttämiään työtapoja sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävissä oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä suunnitella ja ohjata omaa työtään yhdessä opettajan ja ryhmän

kanssa. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat myönteisen asenteen vahvistumista.

Fysiikka

Fysiikan tehtävä

Fysiikka on kokeellinen luonnontiede ja opetus pohjautuu eri luonnonilmiöiden havainnointiin ja tutkimiseen. Opetuksen tehtävä on ohjata oppilasta luonnontieteille ominaiseen ajatteluun sekä tukea hänen maailmankuvan kehittymistä. Oppiminen tulee luontevaksi osaksi oppilaan elämää, koska hän kohtaa päivittäin fysiikan ja teknologian asioita elinympäristössään. Opetuksessa kiinnitetään huomiota kestävään kehitykseen ja ohjataan oppilasta ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Seitsemännellä luokalla harjoitellaan kokeellista työskentelyä ja luonnontieteellistä tutkimusta sekä tutkimuselostuksen laatimista. Taitojen kehittyessä seuraavilla luokilla opetellaan laajempia tutkimustehtäviä ja kokonaisuuksia. Laadullisen tarkastelun lisäksi ilmiöitä tutkitaan myös kvantitatiivisella tasolla.

Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään luontevalla tavalla osana tutkimuselostuksen tekemistä. Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta.

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan monimuotoisia tuotoksia, tietoja, taitoja ja niiden soveltamista sekä työskentelyä ja opiskeluprosessia. Kannustava palaute tukee motivaatiota. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja käytetään arvioinnin välineenä.

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, tutkimustöiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellinen työskentely kehittyy havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja avoimiin tutkimuksiin. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

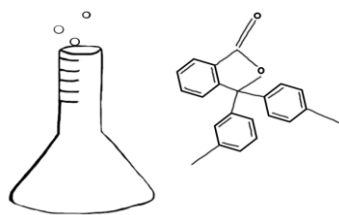
Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: FYSIIKKA		VUOSILUOKKA 7	
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T6: Oppilasta ohjataan tekemään tutkimuksia eri ryhmissä sekä kannustetaan oman näkemyksen kertomiseen. T7: Harjoitellaan tutkimusselostuksen tekemistä. T8, T12: Tutustutaan eri tietolähteistä teknologisiin ratkaisuihin ja esitellään niitä ryhmälle.	S1, S2: lämpöoppi, S4 Tutkitaan lämpöopin sekä aalto- ja värähtelyliikkeen ilmiöitä fysiikalle ominaisin menetelmin.	Kokeellinen työskentely, ryhmätyöskentely
Monilukutaito (L4)	T12, T13: Oppia lukemaan työohjeita sekä laatimaan työselostuksia.	S1, S2: lämpöoppi, S4 Fysiikalle ominaiseen ilmaisuun perehtyminen, lämpöopin sekä värähtely- ja aaltoliikkeen kokeellisen työskentelyn havaintojen esittäminen fysiikalle ominaisilla termeillä.	Kuvaajien ja taulukoiden tulkitseminen Simulaatiot, työselostukset
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T3, T4, T5: Oppia ryhmätyötaitoja sekä ohjata oppilasta ymmärtämään oman toiminnan vaikutuksen ympäröivään luontoon ja sitä kautta koko maailmaan.	S1, S2: lämpöoppi, S4 Mietitään aaltoliikkeen merkitystä yhteiskunnan toiminnalle.	Tutkimusryhmän jäsenenä toimiminen
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T4: Oppia suunnittelemaan kokeellisia töitä, pohtia luonnon ilmiöitä sekä oppia mittaamaan ja rakentamaan eri välineillä. T8 Oppilastöiden avulla opetellaan varautumaan varaatilanteisiin ja toimimaan ohjeiden mukaan. Innostetaan oppilaita tekemään eri ratkaisuja kokeellisissa töissä ja opetellaan luottamaan omiin havaintoihin.	S1, S2: lämpöoppi, S4 Kokeellisen työskentelyn taitojen kartuttaminen, sekä kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen eron ymmärtäminen.	Työturvallisuudesta huolehtiminen
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T2, T3, T15: Toiminnallisissa opiskelutilanteissa harjoitellaan työn suunnittelua, kokeillaan eri vaihtoehtoja.	S1, S2: lämpöoppi, S4 Huolellisen ja suunnitelmallisen työskentelytavan harjoittelu kokeellisissa töissä.	Työohjeiden noudattaminen
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T5, T10, T11, T13 Oppia tekemään tutkimusta eteenpäin vieviä kysymyksiä ja ennusteita. Oppia jäsentämään tietoa luonnontieteille ominaisella tavalla.	S1, S2: lämpöoppi, S4 Omista kokemuksista mitattuun tietoon siirtyminen.	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6-T9, Tekemään tutkimusselostuksia ja tukimuksia tietotekniikkaa ja automaattisia mittauslaitteita hyväksi käyttäen.	S1, S2: lämpöoppi, S4 Mittalaitteiden ja välineiden hyödyntäminen	

OPPIAINE: FYSIKKA		VUOSILUOKKA 8	
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T6, T7: Oppilasta ohjataan tekemään systemaattisia tutkimuksia eri ryhmissä sekä laaditaan tutkimusselostuksia. T8, T12: Tutustutaan eri fysiikan lainaisuuksiin ja ohjataan oppilasta perustelevaan havintojaan.	S1-S5: Oppilaat ilmaisevat suullisesti ja kirjallisesti perustellen mekaniikan ilmiöitä.	Kokeellinen työskentely, ryhmätyöskentely, oman mielipiteen ilmaisu ja perustelu.
Monilukutaito (L4)	T12, T13: Oppilas ymmärtää luonnontiedon käsitteiden merkityksen lukiessaan eri tietolähteitä. Oppilas ymmärtää laskutaidon merkityksen kvantitatiivisissa tehtävissä.	S1-S5: Käytetään eri mittausmenetelmiä ja harjoitellaan tulosten tulkintaa sekä johtopäätösten tekemistä. Lasketaan suureyhtälöiden ja lukujen avulla.	Kuvaajien ja taulukoiden laatiminen, fysiikan käsitteiden käyttäminen
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T3, T4, T5: Oppilas ymmärtää omia vaikutusmahdollisuuksia ja valintojensa merkityksen energiavarojen kannalta.	S1-S5: Mekaniikan lainalaisuuksien liittyminen maapallon ilmiöihin. Energian säilymisen periaate.	Vastuun kanto ryhmässä. Eri työtapojen opettelu.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T4 Oppia ymmärtämään oman toiminnan merkitys energiavarojen käytön, erityisesti lämpöenergian kannalta. Kokeellisten töiden avulla opitaan luottamaan omaan taitoihin. T8 Oppia ymmärtämään mekaniikan sovelluksia sekä niiden toimintaperiaatteiden merkitys teknologisissa sovelluksissa. Oppilastöiden avulla opetellaan ennakoimaan varaatilanteita ja toimimaan vastuullisesti.	S1-S5: Käsitteiden työ ja teho ymmärtäminen ja niiden liittäminen arjen koneisiin.	Työvälineistä huolehtiminen.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T2, T3, T15: Harjoitellaan hypoteesien asettamista, toimimaan aloitteellisesti, kantamaan vastuuta omasta ja ryhmän työskentelystä. Oppia sinnikkyyttä kun kohdataan vaikeuksia.'	S1-S5: Opetellaan asettamaan hypoteeseja, löytämään eri ratkaisuja, ennakoimaan työn vaikeuksia ja luottamaan itseensä tutkijana.	Suunnitelmallinen työskentely.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T5, T10, T11, T13, T14: Oppia ymmärtämään energia-käsitteen liittyminen kaikkiin fysiikan ilmiöihin. Oppia kyseenalaistamaan ja miettimään eri ratkaisuja liikeopin ilmiöissä. Mallien ja miellekarttojen hyödyntäminen kokonaisuuksien hahmottamisessa. Oppia tuottamaan ja kuvaamaan hankkimaansa tietoa vuorovaikutuksesta ja liikkeestä eri tavoin, mm. kuvaajien avulla.	S1-S5: Erityispiirteensä tiedon tuottaminen mittaamalla, johtopäätösten tekeminen ja olemalla kriittinen omille tuloksilleen sekä oppiminen omista virheistä.	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6-T9: Tutkimusselostuksen laatiminen ja esittäminen.	S1-S5 Mittalaitteiden ja välineiden hyödyntäminen	

OPPIAINE: FYSIIKKA		VUOSILUOKKA 9	
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T6, T7: Oppilaat tekevät luonnontieteellisiä tutkimuksia eri ryhmissä ja laativat itsenäisiä raportteja. T8, T12 : Ideoidaan eri ryhmissä teknologisia ratkaisuja. Haetaan niistä tietoa ja perustellaan ratkaisuja.	S1-S4, S6: Pohditaan ja vertaillaan tutkimustuloksia ryhmissä. Perustellaan tuloksia kuvaajien avulla.	Luovuuden hyödyntäminen ryhmätyöskentelyssä, perusteltujen näkemysten esillentuonti.
Monilukutaito (L4)	T12, T13: Oppilas ymmärtää fysiikan käsitteiden ja symbolien merkitykset. Oppilas osaa hyödyntää monipuolisesti eri tietolähteitä sekä osaa laatia tieteellisen tutkimusselostuksen.	S1-S4, S6: Laskemista suureyhtälöiden avulla. Sähköopin ja magnetismin käsitteiden selittäminen sanallisesti.	Lähdekriittinen tiedonhankinta ja perustellun näkökulman esiintuonti
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T3, T4, T5: Oppilas osallistuu vastuullisena ryhmän jäsenenä ryhmätöihin. Oppilas oppii arvioimaan ja perustelemaan eri energiantuotantotapojen vaikutuksen luontoon.	S1-S4, S6: Ryhmissä mietitään energiantuotantotapojen hyviä ja huonoja puolia. Mietitään sähkön merkitystä yhteiskunnalle.	Ryhmäkeskustelun hyödyntäminen energiaratkaisuissa.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T4 Oppia ymmärtämään oman toiminnan merkitys energiavarojen käytön kannalta. Tarkastellaan kulutustottumuksia kestävä tulevaisuuden näkökulmasta. T8 Oppia ymmärtämään teknologisia sovelluksia, niiden toimintaperiaatteita ja niiden hyödyntäminen kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi.	S1-S4, S6: Tutkitaan käsitteitä ja niiden liittymistä toisiinsa koejärjestelyjen avulla. Sähköturvallisuus. Sähköopin mittaukset ja laskut kvantitatiivisella tasolla.	Kvantitatiiviset menetelmät energiateknologisissa ratkaisuissa. Teknologisten sovellusten vastuullinen käyttö.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T2, T3, T15: Oppilas kantaa vastuun kokonaisvaltaisesti työprosesseissa. Tekee johtopäätöksiä ja arvioi työnsä onnistumista. Löytää luonnontieteen alalta omia kiinnostuksen kohteita ja pohtii niitä oman tulevaisuutensa valossa.	S1-S4, S6: Mietitään fysiikan eri osa-alueiden osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa. Kokeellisessa työskentelyssä vaaditaan tarkkuutta, huolellisuutta ja sinnikkyyttä.	Työprosessien hallinta, hypoteesien asettaminen, vastoinkäymisten voittaminen, kokeellisen työn loppuun saattaminen
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T5, T10, T11, T13, T14: Ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset ja taidolliset valmiudet jatko-opintoja varten sähköilmiöistä.	S1-S4, S6: Kokeellisten töiden suunnittelu,	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6-T9: Eri mittausvälineiden vastuullinen käyttö. Oppia ymmärtämään eri teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita. Tavoitteena on oppia eri tietolähteiden hyödyntäminen tutkimustöissä.	S1-S4, S6: Käytetään eri mittalaitteita ja välineitä.	

Kemia

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Tavoitteena on, että oppilaat innostuvat kemiasta, ymmärtävät kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään. Opetuksen tehtävänä on myös ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä jatko-opintojen ja työelämän kannalta.

Opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tavoitteena on kemian käsitteiden sekä ilmiöiden ymmärtäminen.

Seitsemännellä luokalla oppilaat harjoittelevat kemiallisen tutkimusten tekemistä turvallisesti. Osaamisen karttuessa korostuvat työskentelyn ja yhteistyön taidot, luovuus sekä kriittinen ajattelu. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden luonnontieteille ominaisen ajattelun kehittyessä yhteys malleihin vahvistuu. Oppilaiden havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä.

Arviointi

Kemiassa arvioidaan monimuotoisia tuotoksia, tietoja, taitoja ja niiden soveltamista sekä työskentelyä ja opiskeluprosessia. Kannustava palaute tukee motivaatiota. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja käytetään arvioinnin välineenä.

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, tutkimustöiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellinen työskentely kehittyy havainnoinnin ja turvallisen työskentelyn taidoista kohti ohjeistettuja tutkimustehtäviä ja avoimia tutkimuksia. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: KEMIA		VUOSILUOKKA: 7	
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat
Kulttuurinen osaaminen,	T6: Opetellaan turvallisen työskentelyn tapoja ja rauhallista tuntityöskentelyä	S1-S6: Tutkitaan aineita, esitetään	Kokeellinen työskentely, ryhmätyöskentely

vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T7: Harjoitella kokeellista työskentelyä T8: Paino kemian soveltamisen hahmottamisessa teknologiassa, T12: Ohjata oppilasta ilmaisemaan havaintojaan kemian kielellä	asioita kemialle tyypillisellä tavalla	
Monilukutaito (L4)	T9, T12, T13 Oppia lukemaan työohjeita sekä laatimaan työselostuksia sekä käyttämään erilaisia tietolähteitä tiedon haussa.	S1-S6: Kemian kansainvälinen merkkikieli, opetellaan turvaohjeiden lukeminen	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T3, T5: Oppia ryhmätyötaitoja sekä ohjata oppilasta ymmärtämään oman toiminnan vaikutuksen ympäröivään luontoon ja sitä kautta koko maailmaan.	S1-S6: Jätteiden hävittäminen, pienten ainemäärien käyttö, kiertokulun periaate, vesi ja ilma	Tutkimusryhmän jäsenenä toimiminen
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T8: Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa ja soveltamisessa.	S1-S6: Turvallinen työskentely, kodin kemikaalit, paloturvallisuus	Työturvallisuudesta huolehtiminen,
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T2, T3, T15: Toiminnallisissa opiskelutilanteissa harjoitellaan työn suunnittelua, kokeillaan eri vaihtoehtoja.	S1-S6: Kemian merkitys Suomen teollisuudelle	Työohjeiden noudattaminen
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T6, T7, T8, T12: Vastuullinen töiden suorittaminen, arkielämän ilmöiden kohtaaminen kemialliselta kannalta, tutkiva ja toiminnallinen työskentely	S1-S6: Kemian kokeiden ja teorian yhteyden ymmärtäminen	Laboratoriotyöskentely
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6, T7, T8: Oppia monipuolinen tietolähteiden käyttö, Oppia esittämään kemian tutkimustuloksia	S1-S6: Kemiassa korostuu kokeellisuus. Tietoa haetaan ja esitetään tietotekniikan avulla.	
OPPIAINE: KEMIA		VUOSILUOKKA 8	
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T6, T7: Oppilasta ohjataan tekemään kokeellisia töitä itsenäisesti ja yhdistämään havaintonsa symbolitason esityksiin. T8: Paino kemian soveltamisen hahmottamisessa teknologiassa T12: Opettaa oppilasta arvioimaan kriittisesti eri tietolähteistä saatavaa tietoa	S1-S6 Erytyspiirteet: S1 Avattu tavoitteissa S5 Aineen rakenne, jaksollinen järjestelmä, orgaaninen kemia S6 Happamuus	Kokeellinen työskentely, ryhmätyöskentely, oman mielipiteen ilmaisu ja perustelu.
Monilukutaito (L4)	T9, T12, T13 Opetellaan ilmaisemaan asioita kemialle ominaisella termistöllä ja kuvallisella ilmaisulla sekä tulkitsemaan luonnontieteellisiä kirjoituksia. Syvennetään kokeellisten töiden havainnointia.	S1, S2, S3, S6 Kemiallisten reaktioiden kuvaaminen kemian merkkikielillä.	Käytetään opiskelussa kemian kansainvälistä merkkikieltä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T3, T5: Oppilas ymmärtää omia vaikutusmahdollisuuksia ja valintojensa merkityksen ympäristön kannalta.	S1-S6 Erityispiirteet: S1 Avattu tavoitteissa S5 Aineen rakenne, jaksollinen järjestelmä, orgaaninen kemia S6 Happamuus	Vastuun kanto ryhmässä. Eri työtapojen opettelu.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T8: Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa ja soveltamisessa.	S1-S6 Erityispiirteet: S1 Avattu tavoitteissa S5 Aineen rakenne, jaksollinen järjestelmä, orgaaninen kemia S6 Happamuus	Työvälineistä huolehtiminen.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T2, T3, T15: Harjoitellaan hypoteesien asettamista, toimimaan aloitteellisesti, kantamaan vastuuta omasta ja ryhmän työskentelystä. Oppia sinnikkyyttä kun kohdataan vaikeuksia.	S1-S6 Erityispiirteet: S1 Avattu tavoitteissa S5 Aineen rakenne, jaksollinen järjestelmä, orgaaninen kemia S6 Happamuus	Suunnitelmallinen työskentely.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T6, T7, T8, T12: Vastuullinen töiden suorittaminen, arkielämän ilmöiden kohtaaminen kemialliselta kannalta, tutkiva ja toiminnallinen työskentely	S1-S6: Kemian kokeiden ja teorian yhteyden ymmärtäminen	Laboratoriotyöskentely
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6, T7, T8: Oppia monipuolinen tietolähteiden käyttö, Oppia esittämään kemian tutkimustuloksia	S1-S6: Kemiassa korostuu kokeellisuus. Tietoa haetaan ja esitetään tietotekniikan avulla.	

OPPIAINE: KEMIA		VUOSILUOKKA 9	
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T4: Tutustutaan omien valintojen merkitykseen kestävä kehityksen näkökulmasta T6: Vahvistetaan johdonmukaisen ja itsenäisen työskentelyn taitoja kokeellisessa työskentelyssä T7: Ohjataan oppilaita tekemään havaintoja ja päätelmiä kokeellisten töiden avulla T8: Tutustutaan eri tietolähteistä erilaisiin teknologisiin ratkaisuihin T12: Opetellaan perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1-S6 Eristyispiirteet: S3 Luonnonvarojen riittävyys ja elinkaariajattelu, kemian tarve jatko-opinnoissa	
Monilukutaito (L4)	T9: Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimustulosten esittelyyn T12, T13: Oppilas ymmärtää kemian	S1-S6 Eristyispiirteet:	

	<p>käsitteiden ja symbolien merkitykset. Oppilas osaa hyödyntää monipuolisesti eri tietolähteitä sekä osaa laatia tieteellisen tutkimusselostuksen.</p> <p>Oppilas harjaantuu siirtymään submikroskooppisen, makroskooppisen ja symbolisen tason välillä, käyttäen apuna erilaisia apuvälineitä.</p>	S3 Luonnonvarojen riittävyys ja elinkaariajattelu, kemian tarve jatko-opinnoissa	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T3, T4, T5 Oppilas osallistuu vastuullisena ryhmän jäsenenä ryhmätöihin. Oppilas tutustuu tuotteiden elinkaareen ja omien valintojen merkitykseen kestävän kehityksen osalta.	S1-S6 Eristyispiirteet: S3 Luonnonvarojen riittävyys ja elinkaariajattelu, kemian tarve jatko-opinnoissa	
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T4: Oppilas ymmärtää arkisten valintojen merkityksen kestävän kehityksen näkökulmasta T8: Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa ja soveltamisessa.	S1-S6 Eristyispiirteet: S3 Luonnonvarojen riittävyys ja elinkaariajattelu, kemian tarve jatko-opinnoissa	
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T2, T3, T15: Oppilas kantaa vastuun kokonaisvaltaisesti työprosesseissa. Tekee johtopäätöksiä ja arvioi työnsä onnistumista. Löytää luonnontieteen alalta omia kiinnostuksen kohteita ja pohtii niitä oman tulevaisuutensa valossa.	S1-S6 Eristyispiirteet: S3 Luonnonvarojen riittävyys ja elinkaariajattelu, kemian tarve jatko-opinnoissa	Työprosessien hallinta, hypoteesien asettaminen, vastoinkäymisten voittaminen, kokeellisen työn loppuun saattaminen
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T2, T6, T7, T8, T12: Vastuullinen töiden suorittaminen, arkielämän ilmöiden kohtaaminen kemialliselta kannalta, tutkiva ja toiminnallinen työskentely	S1-S6: Kemian kokeiden ja teorian yhteyden ymmärtäminen	Laboratoriotyöskentely
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6, T7, T8: Oppia monipuolinen tietolähteiden käyttö, Oppia esittämään kemian tutkimustuloksia	S1-S6: Kemiassa korostuu kokeellisuus. Tietoa haetaan ja esitetään tietotekniikan avulla.	

Biologia

Oppiaineen erityistehtävä vuosiluokilla 7-9

Biologia on oppiaineena elämyksellinen ja kokemuksellinen, jossa tavoitteena on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä sekä tukea oppilaan luonnontuntemusta, luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden kehittymistä.

Biologian tavoitteet ja sisällöt on vuosiluokkaistettu aihealueittain. Seitsemännellä vuosiluokilla käsitellään ekosysteemiekologian aihealueita. Kahdeksannella vuosiluokilla käsitellään eliöiden ja eliökunnan rakennetta, evoluutiota ja bioteknologiaa. Yhdeksännellä vuosiluokilla keskitytään ihmisen biologiaan, perinnöllisyyden sekä ympäristöasioihin. Päättöarvioinnissa painottuu yhdeksännen luokan opiskelu, sillä aineen oppitunteja on eniten tällä luokkatasolla.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7

OPPIAINE:	BIOLOGIA	VUOSILUOKKA: 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä	S2-S4: ihmisen vaikutuksen havainnointi lähiekosysteemeissä, ekosysteemin monimuotoisuuden tärkeys ja vastuullinen luonnossa liikkuminen
Monilukutaito (L4)	T1-T3, T6: ohjataan oppilasta ymmärtämään, kuvailemaan ja tutkimaan ekosysteemien ja lajien perusrakenteita ja toimintaa sekä siinä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta lähiympäristöä havainnoimalla.	S2+S3 havaintojen ja tutkimuksen tekeminen lähiekosysteemeissä: metsä, suo, järvi
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T6: ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin muutosten ja ekosysteemipalveluiden merkitys kestävä tulevaisuuden kannalta, T11-14: rohkaistaan oppilasta suhtautumaan myönteisesti eettiseen pohdintaan ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä omia tietoja ja taitoja että ympäristötietoisuutta kehittämällä, Innostetaan toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi	S6: ekososiaalinen sivistys ekosysteemiekologian perusteiden valossa
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T11+T12: kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässään sekä syventämään omaa luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S2: vastuullinen luonnossa liikkuminen

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T8: ohjataan oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä	S2-S4: ekosysteemin perusrakenteeseen ja toimintaan tutustuminen maasto- ja projektityöskentelynä. Eliökokoelman koostaminen.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T7: ohjataan oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1+S2: biologinen tutkimus ja tutkimusretket lähimaastoon, S3+S4: metsä- ja vesiekosysteemien perusrakenne ja vertailu S6: lähiekosysteemit kestävän kehityksen kannalta
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T9: ohjataan oppilas koostamaan osin digitaalinen eliökokoelma, T8: opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä	S1-S4: tieto- ja viestintäteknikkaa hyödynnetään omissa tutkimuksissa ja maastotyöskentelyssä ekosysteemin perusrakenteen ja elämän perusteiden opiskelussa

Arviointi 7. luokalla

Oppilas arvioi yhdessä opettajan kanssa, miten hän

- osaa metsä- ja vesiekosysteemin perusrakenteiden ja peruskäsitteitä
- osaa tunnistaa ekosysteemeitä ja ravintoverkkoja
- tunnistaa lähiympäristön lajeja
- hallitsee suomalaisten lajien esiintymisalueita ja niiden eri ympäristöihin sopeutumista
- osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä

Arvioinnissa painottuvat seuraavat taidot

- taito tehdä havaintoja käyttäen sopivia menetelmiä
- taito toteuttaa pieniä tutkimuksia ja tehdä niistä päätelmiä
- taito koostaa eliökokoelmaa
- taito toimia ja työskennellä maastossa turvallisesti ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla
- taito arvostaa ja kehittää omaa luontosuhdetta

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 8

OPPIAINE: BIOLOGIA		VUOSILUOKKA: 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T11: kannustaa oppilasta soveltamaan omia biologisia tietoja ja taitoja yhteiskunnalliseen keskusteluun	S4+S6: biologisen tutkimuksen ja bioteknologian vaikutus yhteiskuntaan ja eliökunnan monimuotoisuuteen
Monilukutaito (L4)	T2+T3: ohjataan oppilasta tulkitsemaan eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja sopeutumista eri elinympäristöihin	S4: ympäristölukutaidon kehittäminen eliökunnan rakenteen tutkimisen kautta S6: tutustutaan luonnonsuojelun

	T6: ohjataan oppilasta ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys	tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T3+T6: ohjataan oppilasta arvioimaan elämän historian aikana tapahtuneita muutoksia ekososiaalisen sivistyksen kautta, T11-14: rohkaistaan oppilasta eettiseen pohdintaan ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä omia tietoja ja taitoja että ympäristötietoisuutta kehittämällä ja soveltamalla	S1-S4: ekososiaalinen sivistys ekosysteemiekologian ja eliökunnan historian perusteiden valossa; S6 luonnon monimuotoisuuteen, ekosysteemipalveluihin ja biotalouteen tutustuminen, luonnonvarojen kestävä käytön pohdinta
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T9+T10: ohjataan oppilasta erilaisten pienten luonnontieteellisten kokeiden toteuttamiseen biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S4: tutkitaan elämän perusilmiöitä kasvatuskokeilla
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T7: ohjataan oppilasta syventämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-4, S6 omien tutkimusten ja havaintojen perusteella syvennytään elämän perusilmiöihin ja syvennetään ekosysteemien toiminnan tuntemusta
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T8: ohjataan oppilasta käyttämään biologista tutkimusvälineistöä omista tutkimuksissa ja tieto- ja viestintäteknologiaa lähdekritiikkiä harjoitellen	S1-S4: tieto- ja viestintäteknikkaa hyödynnetään omista tutkimuksissa elämän perusteiden, evoluution sekä biotalouden ja bioteknologian opiskelussa

Arviointi 8.luokalla

Oppilas arvioi yhdessä opettajan kanssa, miten hän

- osaa kuvata eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä vertailla niiden sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien kautta
- osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin
- osaa kuvata eliökunnan ja eliöiden luokittelun perusteita
- osaa kuvata eliökunnan ja luonnon monimuotoisuuden kehitystä evoluution tuloksena
- osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä eliöille ja ihmisen toiminnalle

Arvioinnissa painottuvat seuraavat taidot

- taito tehdä luonnontieteellisiä kysymyksiä ja päätelmiä
- taito tehdä hypoteeseja, toteuttaa tutkimuksia ja tehdä niistä päätelmiä
- taito käyttää biologista välineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisesti
- taito toimia ja työskennellä laboratorioissa ja maastossa turvallisesti ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla
- taito arvostaa ja kehittää omaa luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 9

OPPIAINE:	BIOLOGIA	VUOSILUOKKA: 9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	T11: kannustaa oppilasta soveltamaan omia biologisia tietoja ja taitoja	S5: tarkastellaan perimän ja ympäristön vaikutusta ihmisen terveyteen ja eri

(L2)	yhteiskunnalliseen keskusteluun	ominaisuuksien kehittämiseen S6: ympäristön muutosten, monimuotoisuuden säilyttämisen ja erilaisten mahdollisuuksien pohdintaa
Monilukutaito (L4)	T2+T3: auttaa oppilasta kuvailemaan ihmisen rakenteita, elintoimintoja ja sopeutumista omaan elinympäristöön T6: ohjata oppilasta arvioimaan ihmisen vaikutusta ympäristöön ja sen merkitystä ihmisen toiminnalle	S1+S5 tutkitaan ihmiskehon rakennetta ja toimintaa S6: tarkastellaan ilmastomuutoksen vaikutusta, luonnonvarojen käytön periaatteita ekososiaalisen sivistyksen kautta,
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T6: ohjataan oppilasta arvioimaan ympäristön muutosten vaikutus ihmiseen ja ihmisen vaikutus ympäristöön, T11-14: kannustetaan oppilasta eettiseen pohdintaan ja eettisesti perusteltujen valintojen tekemiseen. Innostetaan oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä omia tietoja ja taitoja että ympäristötietoisuutta syventämällä ja soveltamalla.	S1-S6: ekososiaalinen sivistys ihmisen toiminnassa ekosysteemiekologian ja eliökunnan historian perusteiden valossa.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T5: ohjataan oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja oman terveyden edistämisen kannalta	S1+S5 tutkitaan terveyteen vaikuttavia biologisia tekijöitä
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T8: ohjataan oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä, T10+T11: ohjataan oppilasta tekemään tutkimuksia sekä soveltamaan tietoaan ja taitojaan yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S1-6: biologiset tiedot ja taidot eri ammateissa ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T4: ohjataan oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden periaatteita, T7: ohjataan oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1, S4+S5: ihmisen rakenteen ja elintoimintojen tutkimus
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T8: ohjataan oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa biologisessa tutkimuksessa	S1, S4+S5: tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään omassa tutkimuksessa solurakenteen ja ihmisen elinjärjestelmien opiskelussa

Arviointi 9. luokalla

Arviointi 9. luokalla perustuu valtakunnallisiin hyvän osaamisen kriteereihin. Numeroarviointia täydennetään sanallisella arvioinnilla.

Maantieto

Oppiaineen erityispiirteitä

Maantiede oppiaineena on monitieteinen ja integroiva, jossa lähestymistapana ovat niin luonnon-, ihmis- ja yhteiskuntatieteellinen. Opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan ja oman alueellisen identiteetin rakentumista ja ohjata oppilaita seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omasta lähiympäristöstä laajentaen koko maailmaan.

Maantiedon tavoitteet sekä osa sisällöstä on vuosiluokkaistettu aihealueittain. Opetuksen tavoitteena on syventää maantieteellistä tietoa ja ymmärrystä vuosiluokilla toiselle siirryttäessä alueellisen ja tilannäkökulman vaihtuessa. Seitsemännellä vuosiluokilla luonnonmaantieteellisiä ja kulttuurimaantieteellisiä ilmiöitä tarkastellaan globaalista näkökulmasta. Kahdeksannella vuosiluokilla alueellinen näkökulma keskittyy Eurooppaan ja yhdeksännellä vuosiluokilla Suomeen. Yhdeksännellä vuosiluokilla käsitellään ympäristö- ja kestävän kehityksen teemoja syvemmin.

Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen tukee oppilaiden maailmankuvan rakentumista edistämällä samalla oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa. Teknologioiden käyttöä toteutetaan kaikilla maantiedon sisältöalueilla S1-6 kullakin vuosiluokalla. Maantiedon näkökulmasta seurataan kehittyvän digitalisaation tuomia mahdollisuuksia vahvistamalla oppijan omia valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan sekä tutustutaan erilaisiin geotieteiden innovaatioihin.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7

MAANTIETO 7. luokka

Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T3: ohjata oppilasta tutkimaan ja ymmärtämään erilaisia kulttuurimaantieteellisiä ilmiöitä maapallon eri alueilla; T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä sekä esittämään maantieteellistä tietoa	S5: kulttuurit, ihmisten elämä, asuminen ja elinkeinot maailmassa; kulttuurimaisemien tutkimista
Monilukutaito (L4)	T1: tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta; T2: ohjata oppilasta tutkimaan	S1-S2, S6: tutustutaan kartan peruskäsitteisiin erilaisten valmiiden karttojen avulla; harjoitellaan myös

	luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä eri puolilla maapalloa, T2-3 ja 6-7: ilmiöiden tutkimista ja tiedon tuottamista erilaisia geomediataitoja käyttäen; T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja aktivoida seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia koko maailmassa	muun geomediansisällön tuottamista ja tulkitsemista
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T4 tutustua ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön vuorovaikutukseen sekä luonnonvarojen kestäväan käyttöön, T11: ohjata oppilasta vaalimaan ympäristön monimuotoisuutta sekä vahvistaa osallistumisen taitoja; T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi ja vastuullisesti toimivaksi kansalaiseksi	S3: elämän perusedellytysten esiintyminen ja kestävä käyttö globaalisti; S6: alueelliset kehityskysymykset ja ympäristön tila
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T13 tutustua alueelliseen identiteettiin ja ihmisoikeuksiin	S5: ihmisoikeudet ja hyvän elämän edellytykset lasten ja nuorten näkökulmasta
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T3 tutustua elinkeinoihin eri puolilla maapalloa; T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja T10 kehittää vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja	S5: tutustutaan eri elinkeinojen edellytyksiin eri puolilla maapalloa
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, 5, 8: ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa, karttakuvan jäsentymistä sekä maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-6: maapallon karttakuva ja alueet, ajankohtainen muuttuva maailma ja sen maisemat sekä elinympäristöt, ihmiset ja kulttuurit maapallolla, elämän perusedellytykset, kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T1, 2, 6, 7: kehitetään kykyä tarkastella maantieteellisiä ilmiöitä, samalla kehittäen geomediataitoja	S1-6: maapallon karttakuva ja alueet, ajankohtainen muuttuva maailma ja sen maisemat sekä elinympäristöt, ihmiset ja kulttuurit maapallolla, elämän perusedellytykset, kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Arviointi 7. luokalla

Oppilas arvioi opettajan kanssa, miten hän

- hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet
- osaa määrittää paikan sijainnin
- osaa hahmottaa maan planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla
- osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia maapallolla sekä tuoda esille niiden syntyyn johtaneita tekijöitä
- osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua maailmassa

- osaa kuvata luonnonympäristön ja ihmisen toiminnan välistä vuorovaikutusta utkimustaitojen kehittämisessä ja maantieteellisen tiedon selkeässä esittämisessä
- osaa kuvata kulttuurien moninaisuuden ja ihmisoikeuksien merkitystä
- tietää kestävä kehityksen merkityksen vastuullisen elämäntavan kannalta
- hahmottaa globaalin vastuun merkityksen

Arvioinnissa painottuvat seuraavat taidot:

- taito esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja etsiä niihin vastauksia
- taito tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia
- tilatajun kehittyminen (kartan käyttö ja maailmassa sekä pohtia luonnonvarojen kestävä käyttöä
- on edennyt maantieteellisten taastossa liikkuminen)
- geomekiataitojen monipuolinen käyttö
- ryhmän jäsenenä toimiminen

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 8

MAANTIETO 8. luokka

Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T3: ohjata oppilasta tutkimaan ja ymmärtään erilaisia kulttuurimaantieteellisiä ilmiöitä Euroopassa; T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä sekä esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S5: kulttuurit, ihmisten elämä, asuminen ja elinkeinot Euroopassa; kulttuurimaisemien tutkimista
Monilukutaito (L4)	T1 tukea oppilasta jäsentämään karttakuvaa maapallosta; T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä Euroopassa; T2-3 ja 6-7: ilmiöiden tutkimista ja tiedon tuottamista erilaisia geomekiataitoja käyttäen; T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa, keskittyen Eurooppaan	S1-S2, S6 geomekiasisältöjen tuottamista ja tulkitsemista
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä pohtia luonnonvarojen kestävä käyttöä, T11: ohjata oppilasta vaalimaan ympäristön monimuotoisuutta sekä vahvistaa osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi ja vastuullisesti toimivaksi kansalaiseksi	S3: elämän perusedellytysten esiintyminen ja kestävä käyttö Euroopassa S6: kehityskysymykset ja ympäristön tila Euroopassa
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T13 arvostaa alueellista identiteettiä ja kunnioittaa ihmisoikeuksia	S5: kulttuurit, ihmisen elämä, ihmisoikeudet ja hyvän elämän edellytykset erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta Euroopassa
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T7, T3 tutustutaan elinkeinoihin Euroopassa; T7 ohjata oppilasta käyttämään arkielämän geomekiataitoja; T10 vuorovaikutus- ja ryhmätöitä kehittäminen	S5: tutustutaan eri elinkeinojen edellytyksiin Euroopassa

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, 5, 8: ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa, karttakuvan jäsentymistä sekä maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-6: Euroopan karttakuva ja alueet, ajankohtainen muuttuva maailma ja sen maisemat sekä elinympäristöt, ihmiset ja kulttuurit Euroopassa, elämän perusedellytykset, kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T1, 2, 6, 7: kehitetään kykyä tarkastella maantieteellisiä ilmiöitä, samalla kehittäen geomediataitoja	S1-6: Euroopan karttakuva ja alueet, ajankohtainen muuttuva maailma ja sen maisemat sekä elinympäristöt, ihmiset ja kulttuurit Euroopassa, elämän perusedellytykset, kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Arviointi 8.luokalla

Oppilas arvioi opettajan kanssa, miten hän

- hahmottaa Euroopan karttakuvan peruseräkkeet sekä tietää Euroopan keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön
- osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Euroopassa sekä tuoda esille niiden syntyyn johtaneita tekijöitä
- osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Euroopassa
- osaa kuvata luonnonympäristön ja ihmisen toiminnan välistä vuorovaikutusta Euroopassa sekä pohtia luonnonvarojen kestävä käytön tärkeyttä
- osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä tarkastella yhteiskunnallisia ilmiöitä
- osaa ottaa kantaa kestävä kehityksen kannalta miten toimia kestävä elämäntavan mukaisesti
- ymmärtää globaalin vastuun merkityksen omassa toiminnassaan

Arvioinnissa painottuvat seuraavat taidot:

- taito esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia niihin vastauksia
- maantieteelliset tutkimustaidot ja taito esittää maantieteellistä tietoa selkeästi
- taito tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja selittää tapahtumien taustoja
- tilatajun kehittyminen (kartan käyttötaidot)
- taito hahmottaa eri aluetasoa sekä tutkia alueita ja alueiden välisiä eroja
- geomediataitojen monipuolinen käyttö, laatiminen ja tulkinta

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 9

MAANTIETO 9. luokka

Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T3:ohjata oppilasta tutkimaan ja ymmärtämään erilaisia kulttuurimaantieteellisiä ilmiöitä Euroopassa; T10 tukea oppilaan vuorovaikutus- ja	S4: tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita; osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden

	ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	vaalimiseen sekä sen viihtyvyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen; S5:
Monilukutaito (L4)	T1 tukea oppilaan jäsenyneen karttakuvan rakentamista maapallosta; T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä Suomessa; T2-3, 6-7 ilmiöiden tutkimista ja tiedon tuottamista erilaisia geomediataitoja käyttäen; T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähi ympäristössä ja Suomessa	S1-S2, S6 geomediasisältöjen tuottamista ja kriittistä tulkittamista
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T4 ymmärtää ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä luonnonvarojen kestävä käytön merkitystä, T11: vaalia ympäristön monimuotoisuutta sekä vahvistaa osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja, T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi ja vastuullisesti toimivaksi sekä kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S4: osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyvyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen; S6: Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T13 arvostaa alueellista identiteettiä ja kunnioittaa ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S6: Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T7, T3 tutustutaan elinkeinoihin Euroopassa; T7 ohjata oppilasta käyttämään geomediataitoja; T10 vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen	S5: tutustutaan eri elinkeinojen edellytyksiin Suomessa
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, 5, 8: ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa, karttakuvan jäsentymistä sekä maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-6: Suomen karttakuva ja alueet, ajankohtainen muuttuva maailma ja sen maisemat sekä elinympäristöt, ihmisen elämä, asuminen ja elinkeinot Suomessa, elämän perusedellytykset, kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T1, 2, 6, 7: kehitetään kykyä tarkastella maantieteellisiä ilmiöitä, samalla kehittäen geomediataitoja	S1-6: Suomen karttakuva ja alueet, ajankohtainen muuttuva maailma ja sen maisemat sekä elinympäristöt, ihmisen elämä, asuminen ja elinkeinot Suomessa, elämän perusedellytykset, kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Arviointi 9. luokalla

Arviointi 9. luokalla perustuu valtakunnallisiin hyvän osaamisen kriteereihin. Numeroarviointia täydennetään sanallisella arvioinnilla.

Terveystieto

Oppiaineen erityistehtävä

Terveystiedossa tarkastellaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden näkökulmia, yksilö- ja yhteiskuntatasolla. Vuosiluokkakokonaisuuksissa painotetaan elämäntapojen ja henkilökohtaisten valintojen merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin perustana. Opetuksessa tuodaan esille eettisiä kysymyksiä ja arvopohdintoja. Asioita tarkastellaan ajankohtaisten ilmiöiden valossa. Oppiaineessa korostuu laaja-alaisen osaamisen osaamisalue L3, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot.

Terveystiedon tavoitteet ja sisällöt on vuosiluokkaistettu aihealueittain. Vuosiluokalla seitsemän käsitellään ihmisen elämäntapaa, sosiaalista kestävyyttä, lepoa ja aktiivista elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden näkökulmaa painottaen. Vuosiluokan kahdeksan sisältöalueita ovat ravinto, seksuaaliterveys, päihteet ja mielen hyvinvointi. Vuosiluokan yhdeksän sisältöalueina ovat kulttuurin, ympäristön, yhteiskunnan ja turvallisuustaitojen merkitys yksilön kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Terveystietoa tukevia oppiaineita ovat erityisesti oppilaanohjaus ja hyvinvointi-oppiaine.

Arviointi

Moni päättöarvioinnin kriteereissä esitetty kohde käsitellään jo kahdeksannella luokalla. Tämän vuoksi päättöarvosanan muodostamisessa huomioidaan vahvasti myös kahdeksannen luokan osaaminen. terveystiedon arvioinnin arviointikriteerit korostavat, että arviointi ei saa kohdistua "oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin."

Oppiaineen tavoitteet avattuina

7. vuosiluokka

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

T1 ohjata oppilasta hahmottamaan terveyden edistämistä

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa

T4 tunnistaa yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä ja tilanteita

T11 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä ja tunnistamaan niiden merkitystä itselle

L4 Monilukutaito:

T2 esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana

T8 ohjata oppilasta arvioimaan terveyteen ja sairauksiin liittyvän tiedon luotettavuutta ja merkitystä

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön ja yhteisöjen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida terveyteen liittyvää viestintää

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:

T4 tukea oppilaan valmiuksia luoda ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

T6 edistää oppilaan valmiuksia toimia terveyteen liittyvissä tilanteissa

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään elämäntilannetta, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan

T2 ohjata oppilasta kehittämään kykyä toimia erilaisissa ristiriitaisissa ja kriisitilanteissa

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan sosiaalisten suhteiden merkitys mielen hyvinvoinnille ja terveydelle

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttään ja niitä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja, sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää niihin liittyviä käsitteitä

T6 edistää oppilaan valmiuksia toimia terveyteen liittyvissä tilanteissa

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan omia terveyteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan sekä rohkaista oppilasta oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä

T11 ohjata oppilasta ymmärtämään perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten edustamia terveyskäsitteitä sekä tunnistamaan niiden merkitystä itselle

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys:

T3 ohjata oppilasta tunnistamaan opiskelua tukevia tekijöitä

T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle, sekä sen ylläpitämiselle

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta

T4 tukea oppilasta harjoittelemaan vastuullisten ratkaisujen tuottamista vuorovaikutustilanteissa

T7 ohjata oppilasta arvioimaan omia terveyteen liittyviä tottumuksiaan, valintoja ja niiden perusteluja

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja normeja

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä

T8 ohjata oppilasta arvioimaan terveyteen ja sairauksiin liittyvän tiedon luotettavuutta

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida terveyteen liittyvän viestinnän merkitystä

8. vuosiluokka

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

T4 tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystä sosiaalisesta terveydestä
T7 ohjata oppilasta perustelemaan terveyteen liittyviä tottumuksia
T8 Ohjata oppilasta tarkastelemaan terveyteen liittyviä (kulttuurisia)ilmiöitä

L4 Monilukutaito:

T2 Ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan kriisitilanteissa
T3 ohjata oppilasta kehittämään kehon ja mielen viestien tunnistamista
T5 tukea oppilaan valmiuksia soveltaa terveyteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan terveystottumuksia ja valintoja
T8 Ohjata oppilasta tarkastelemaan terveysilmiöitä ja ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti tiedon luotettavuutta ja merkitystä
T9 Ohjata oppilasta ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian merkitys terveydelle ja hyvinvoinnille
T12 Tukea oppilaiden valmiuksia arvioida sekä eritellä yksilön oikeuksia ja vastuita

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

T6 Ohjata oppilasta kehittymään terveyteen liittyvän tiedon käyttäjänä
T7 rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja
T12 Tukea oppilasta ymmärtämään vastuullisuutta

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta
T2 Ohjata oppilasta toimimaan kriisitilanteissa
T3 ohjata oppilasta tunnistamaan omia arvojaan ja asenteitaan
T4 Ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyttä, yhteisöllisyyttä ja yhdenvertaisuutta terveyden näkökulmasta
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään terveyden kokonaisvaltaisuudesta, edistämään terveyttä ja löytämään tietoa terveyttä vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista
T6 tukea oppilasta toimimaan terveyteen liittyvissä tilanteissa
T7 ohjata oppilasta arvioimaan terveyteen liittyviä valintoja ja niiden perusteluja ja kehittämään omia heikkouksiaan
T8 Ohjata oppilasta tunnistamaan terveysilmiöitä
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan opiskelu-, toiminta-, ja työkykyä
T11 Ohjata oppilasta tunnistamaan terveyskäsitteitä

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys:

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksia vuorovaikutustaidoissa
T4 Ohjata oppilasta löytämään ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystä terveyden fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista ulottuvuuksista

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan, tarkastelemaan ja arvioimaan terveyteen liittyvien arvoja ja normeja ja hyväksymään erilaisuutta

T12 Ohjata oppilasta muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

T6 tukea oppilasta, jotta hän osaa hyödyntää terveyteen liittyvää tietoa myös käytännön elämässä

T8 Ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan terveyteen liittyvää tietoa

T12 Tukea oppilaan valmiuksia arvioida terveyteen liittyvää viestintää

9. vuosiluokka

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen ja kulttuurin merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

T12 ohjata oppilasta erittelemään elämäntapojen seurauksia toisille

L4 Monilukutaito:

T8 ohjata oppilasta kriittiseen tiedon tarkasteluun ja arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ja käyttämään hyödyksi tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ja jäsentämään terveyden laaja-alaisuutta ja terveyden edistämistä

T2 Ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan ja toimimaan kriisitilanteissa sekä ennakoimaan ja ehkäisemään niitä

T4 Ohjata oppilasta pohtimaan yhteisöllisyyteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta

T6 tukea oppilaan valmiuksia toimia terveyteen, sairauksiin ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa

T7 harjaannuttaa oppilasta ymmärtämään oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä ja niihin liittyviä arvoja ja normeja

T11 ohjata oppilasta ymmärtämään terveystähtäyksiä ja tunnistamaan niiden merkitystä itselle

T12 tukea oppilasta arvioimaan yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

T2 ohjata oppilasta kehittämään kykyä toimia kriisitilanteissa

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan ja säätelemään käyttäytymistään

T6 tukea oppilaan valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään tekijöitä liittyen opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn

T12 tukea oppilasta perustelemaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys:

T3 ohjata oppilasta säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskelua tukevia tekijöitä

T4 Ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen (ja yhteisöllisyyteen) liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta

T6 tukea oppilaan kehittymistä turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään toiminta- ja työkyvyn merkitystä työelämässä

T12 ohjata oppilasta arvioimaan yksilön vastuuta ja vaikuttamiskeinoja terveyttä koskevissa asioissa lähiyhteisössä

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

T4 Ohjata oppilasta pohtimaan kysymyksiä terveydestä

T5 ohjata oppilasta syventämään ja soveltamaan ymmärrystä terveyden fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista ulottuvuuksista

T8 ohjata oppilasta kriittiseen tarkasteluun

T10 Ohjata oppilasta kuvaamaan terveystalouden asianmukaista käyttöä

T11 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan terveystaloutta sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista

T12 tukea oppilaan kriittistä ajattelua terveystalouttensa

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä ja auttaa ymmärtämään terveystalouttensa hyötyjä terveyden edistämiseksi

T8 Ohjata oppilasta arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelu ja oppimaan oppiminen, tulevat esille kaikilla sisältöalueilla S1, S2 ja S3 kullakin vuosiluokalla. Terveystaloudessa tavoite on luoda pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Omien oppimistapojen omaksuminen, tiedon hakeminen, havainnoiminen ja tiedon jakaminen ovat terveystaloudessa tärkeitä taitoja elinikäisen oppimisen kannalta. Asioiden pohtiminen eri näkökulmista, ristiriitatilanteiden selvittäminen, uteliaisuus, tutkiminen ja sopiva kriittisyys auttavat valintojen tekemisessä ja arvojen sekä ajattelutapojen muokkautumisessa. Tämä mahdollistaa myös henkilökohtaisella tasolla terveystalouttensa muutokset. Myös uuden keksiminen ja innovatiivisuus kehittävät terveystalouttensa oppimis- ja ajattelutaitoja, mahdollistaen yhä luovempaa ajattelua ja asioiden eettistä pohdintaa.

Työskentelytavoissa korostuvat yhteisöllisyys, keskustelutaidot ja toiminnallisuus. Myös lisääntyvän terveystalouttensa käyttöönnotto auttaa asioiden ymmärtämistä ja havainnollistamista.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen tukee oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Teknologioiden käyttöä toteutetaan kaikilla terveystaloudensa sisältöalueilla S1-3 kullakin vuosiluokalla.

Terveystiedon näkökulmasta seurataan kehittyvän digitalisaation tuomia mahdollisuuksia oppijan oman terveysosaamisen kehittämiseen sekä tutustutaan erilaisiin terveysalan innovaatioihin.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: TERVEYSTIETO		VUOSILUOKKA: 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1, T2, T4, T11	S1 elämänkulku, monimuotoisuus, henkilökohtaisuus, vuorovaikutustilanteissa toiminen ja tunteiden ilmaisu S2 kiusaaminen
Monilukutaito (L4)	T2, T6, T8, T9, T12	S1 terveyden eri osa-alueiden hahmottaminen
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T4, T6	S1 perheen ja läheisten merkitys S3 sosiaalinen kestävyys, lapsuus ja lasten oikeudet
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T3, T5, T7, T10, T11	S1 kasvu ja kehitys, identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen S2 arkirytmi ja uni, vapaa-aika, liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, nukkumisen ongelmat
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T10	S3 opiskelukyky ja toimintakyky
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T4, T7, T8	S1 S2 S3
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6, T8, T9, T12	S1 S2 S3

OPPIAINE: TERVEYSTIETO		VUOSILUOKKA: 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T4, T5, T7, T8	S1: ristiriitojen ja ongelmatilanteiden käsittely, ihmisoikeuksien kunnioittaminen S3 kulttuurin terveyttä edistävä merkitys
Monilukutaito (L4)	T2, T3, T4, T5, T7, T8, T9, 12	S2 Terveyttä edistävän ja sairauksia ehkäisevän tiedon käsittely, luotettavuus ja ajankohtaiset terveysilmiöt S3 Terveysmarkkinointi ja vaikuttamisen keinot

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T4, T6, T7, T12	S3 Sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen, terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T11	S1 Seksuaalinen kehittyminen, mielen hyvinvointi, tunteiden säätely, kriisit S2 ravitsemus, seksuaaliterveys, mielenterveys, riippuvuudet, päihteet
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T2, T4	S1 ristiriitojen ja ongelmatilanteiden rakentava käsittely, S2 terveyden voimavarat
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T5, T8, T12	S1, S2, S3
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6, T8, T12	S1, S2, S3

OPPIAINE: TERVEYSTIETO		VUOSILUOKKA: 9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T9 T12	S3 kulttuurin terveyttä edistävä merkitys, kulttuurinen herkkyys, vanhuus, vammaisuus, pitkäaikaissairaus
Monilukutaito (L4)	T8, T9, T12	S2 ajankohtaisuudet, terveystiedon luotettavuus
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T1 T2 T4 T6 T7 T8 T7 T11 T12	S1 huolenpito ja turvataidot S2 vapaa-ajan toiminta S3 kansalaistoiminta, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T2 T3 T6 T10 T12	S1 terveyden kokonaisvaltainen hahmottaminen terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta, S2 turvallisuustaidot ja valmiudet, ensiaputaidot, itsehoito sekä tuen ja avun hakeminen, sairauksien ehkäisy, keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat S3 terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisyn keinot
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T3 T4 T6 T10 T12	S2 hyvinvointia tukevat ympäristöt S3 työkyky, terveystalvet, ympäristön terveysriskit
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T4, T5 T8 T10 T11 T12	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T6 T8	

Oppilaan hyvinvointi

Oppiaineen tehtävä

Hyvinvointi-oppiaineella on keskeinen merkitys oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääntymisessä. Oppiaineen tehtävänä on hyvinvoinnin edistäminen erilaisten hyvinvointitaitojen harjoittamisen kautta.

Hyvinvointitaidot ovat opittavia ja harjoiteltavia taitoja, kuten tietoisuustaitoja, onnellisuustaitoja, vahvuustaitoja, tunnetaitoja, itsensä johtamisen taitoja, ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja sekä hyvän tekemisen taitoja.

Tavoitteena on opettaa oppilaille tutkitusti toimivia hyvinvointitaitoja sekä aktivoida ja motivoida heidät itsensä kiinnostumaan ja ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan ja elämässä pärjäämisestään nyt ja tulevaisuudessa. Oppilaat harjoittelevat taitoja, joiden avulla heidän on mahdollista aktiivisesti vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa sekä henkilökohtaisessa elämässä että työelämässä. Oppilaat saavat hyvinvointitaitoja harjoittamalla mahdollisuuden kehittää itsensä tuntemista, itsehallintaansa, sosiaalisia suhteitaan, myötätuntoa ja hyvän tekemistä, tietoisien läsnäolon taitoja sekä työelämätaitoja.

Työskentelytapana käytetään vuorovaikutteista ja osallistavaa oppimismenetelmää, jolla tuetaan oppilaiden sisäistä motivaatiota. Hyvinvoinnin opettamisen lähtökohtana on keskittyminen hyvinvoinnin tukemisen ja sen lisäämisen harjoittamiseen. Opetuksessa painotetaan ratkaisukeskeistä ajattelua, eli keskittymistä hyvään ja toimivaan, myönteisiin voimavaroihin, vahvuuksiin, tavoitteisiin ja tekemiseen.

Vuosiluokilla 7-9 oppiaineen keskeisiä sisältöalueita lähestytään jokaisella vuosiluokalla samoja taitoja läpikäyden mutta erilaisista näkökulmista ja teemoista. Vuosiluokilla 8 ja 9 aiemmin opittuja taitoja syvennetään ja täydennetään ikäkauden mukaisesti. Tämän lisäksi jokaisella vuosiluokalla harjoitellaan jatkuvasti tiettyä vahvuutta, jolla on keskeinen asema hyvinvoinnin lisääntymisessä.

Vuosiluokalla 7 oppilaat saatetaan turvallisesti yhteen ja teemana on ”minä ja ryhmä”. Jokaista taitoa tarkastellaan oman itsensä ja muun ryhmän tai luokan kannalta. Jatkuvasti harjoiteltava vahvuus on kiitollisuus.

Vuosiluokalla 8 teemana on ”minä ja sinä”. Oppilaat saavat mahdollisuuden keskittyä omaan itseensä sekä toiseen ihmiseen ja läheisiin suhteisiinsa. Jatkuvasti harjoiteltava vahvuus on myötätunto.

Vuosiluokalla 9 teemana on ”minä maailmassa”. Oppilaat valmistautuvat entistä enemmän rakentamaan tulevaisuuttaan sekä hankkivat taitoja työelämää varten. Oppilaat saavat itsensä lisäksi keskittyä lähiympäristöön sekä muihin kun läheisiinsä, täten edistämällä myös yhteisöllistä hyvinvointia. Jatkuvasti harjoiteltava vahvuus on toiveikkuus ja sinnikkyys.

Hyvinvoinnin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Itsetuntemus		
T1 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, tunnistamaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan sekä ymmärtämään, mistä ne ovat peräisin. Oppilaita autetaan omien arvojen ja vahvuuksien tunnistamisessa.	S1, S3, S4	L1, L3, L6
Ratkaisukeskeinen ajattelu		
T2 Oppilasta kannustetaan ratkaisukeskeiseen ajatteluun, jossa ongelmien miettimisen sijaan pohditaan ratkaisuja, painotetaan tavoitteellisuutta, kiinnitetään huomiota siihen, mikä on hyvää ja toimivaa. Ohjataan hyödyntämään omia voimavaroja sekä painotetaan konkreettista tekemistä tavoitteen saavuttamiseksi.	S2, S5, S6	L1
Itsehallinta		
T3 tukea oppilasta ottamaan vastuuta itsestään, hallita omia tunteitaan, selvitä vastoinkäymisistä ja auttaa säilyttämään oman tasapainonsa, ajatella päämäärätietoisesti ja aloitteellisesti sekä käyttämään omia vahvuuksiaan vaihtelevissa tilanteissa.	S1, S4, S5	L1, L3, L6
Sosiaaliset suhteet		
T4 Oppilasta ohjataan sosiaaliseen tietoisuuteen: asettumaan toisen ihmisen asemaan, huomaamaan toisten ihmisten tunteita sekä tunnistamaan toisten ihmisten vahvuuksia.	S3, S4, S6	L1, L2, L3
T5 Oppilasta ohjataan ihmissuhteiden hallintaan eli hyviin ja rakentaviin ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoihin sekä kykyyn käsitellä omia ja toisten tunteita erilaisissa ristiriitatilanteissa.	S4, S5, S6	L2, L3, L6
T6 Oppilasta rohkaistaan jämäkkyyteen eli taitoon pärjätä omien ja toisten ihmisten tunteiden kanssa vaikeissakin tilanteissa, asettamaan rajat oman turvallisuuden ja hyvinvoinnin suojaksi sekä vahvistamaan itsensä johtamisen taitoja. Oppilasta ohjataan ilmaisemaan omat mielipiteet avoimesti, asiallisesti ja perustellusti.	S5, S6	L1, L2, L3
Myötätunto		
T7 Autetaan oppilasta harjoittamaan itsemyötätuntoa, taitoa tuntea ystävällisyyttä ja hyväksyntää itseä kohtaan	S2, S4, S6, S7	L1, L2

itsekriittisyyden sijaan, sekä tuntemaan myötätuntoa toisia kohtaan.		
Yhteisöllisyys ja vaikuttaminen		
T8 Annetaan oppilaalle mahdollisuus vaikuttaa myönteisesti muiden ihmisten elämään tekemällä konkreettisia hyviä tekoja omassa yhteisössä sekä lähialueella, oppilaan itse valitsemalla tavalla.	S7	L5, L6, L7
Läsnäolotaidot		
T9 Oppilasta ohjataan käyttämään tietoisien läsnäolon taitoja, kykyä olla aidosti läsnä omassa sekä muiden elämässä, kykyä keskittyä tarkoituksenmukaisesti, kykyä pysähtyä ja rauhoittaa itsensä kiireen keskellä sekä arvostamaan oman kehon signaaleja.	S4, S6	L1, L2
Työelämätaidot		
T10 Luoda oppilaalle mahdollisuus työelämätaitojen oppimiseen, harjoitella töihin liittyviä yhteistyö-, tunne- sekä vuorovaikutustaitoja, tunnistaa omat työelämään liittyvät vahvuudet sekä kehittää elämäntaitojensa taitoja.	S3, S4, S5, S6	L1, L4, L6

Hyvinvoinnin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Tietoisuustaidot: Oppilaat harjoittelevat rauhoittumisen ja keskittymisen kehittämiseen tähtäviä tekniikoita. Harjoiteltavat taidot koskevat tietoisien läsnäolon menetelmiä. Lisäksi oppilaat saavat tietoa niistä aivojen osista, jotka ovat yhteydessä stressiin. Oppilaille opetetaan, miten he voivat paremmin hyödyntää aivojen toimintaan liittyviä voimavaroja.

S2 Onnellisuustaidot: Sisällöissä keskitytään niihin tekijöihin, jotka tutkitusti lisäävät onnellisuutta. Oppilaat kehittävät taitojaan ottaa vastuuta omasta onnellisuudestaan ja ymmärtävät, että siihen voi myös itse vaikuttaa. Sisällöissä painotetaan varsinkin myönteistä ajattelua sekä elämistä omien arvojen mukaisesti.

S3 Vahvuustaidot: Sisällöissä huomioita kiinnitetään hyveisiin sekä luontevahvuuksiin. Oppilaat saavat tietoa siitä, miten luontevahvuuksien tunnistaminen ja käyttö eri tilanteissa vahvasti liittyvät hyvinvointiin. Painopisteenä on omien vahvuuksien tunnistaminen, käyttäminen, kehittäminen sekä uusien rakentaminen. Lisäksi tutustutaan muiden ihmisten vahvuuksien tunnistamiseen sekä arvostamiseen.

S4 Tunnetaidot: Sisällöissä kiinnitetään huomiota varsinkin positiivisiin tunteisiin ja niiden merkitykseen hyvinvoinnille. Oppilaat kehittävät taitojaan tunnistaa ja ymmärtää omat sekä muiden tunteet sekä kyvyn herätellä ja vahvistaa positiivisia tunteita. Lisäksi perehdytään oman tunne-elämän kokonaisvaltaiseen tasapainoon sekä tunteiden, ajattelun ja kehon hyvinvoinnin yhteispeliin.

S5 Itsensä johtamisen taidot: Elämänhallinta kuuluu vahvasti itsensä johtamisen taidon sisältöön. Harjoitettavat taidot keskittyvät ajanhallintaan, tavoitteellisuuteen, aikaansaamiseen sekä jämäkkyuteen. Jämäkkyydellä oppilaat oppivat tunnistamaan, määrittelemään ja ilmaisemaan omat rajansa hyvinvointia lisäävällä tavalla.

S6 Ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidot: Ihmissuhdetaitojen sisällöissä huomiota kiinnitetään erilaisten ihmissuhteiden luomiseen sekä ylläpitämiseen. Vuorovaikutustaidoissa keskitytään myönteisen vuorovaikutuksen hallitsemiseen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun ja sovitteluun.

S7 Hyvän tekeminen: Sisällöissä pohditaan sekä pienten että suurempien hyvien tekojen tekemistä muille hyvinvoinnin kannalta. Keskeisenä sisältönä on hyvän tekeminen käytännön tasolla: oppilaat suunnittelevat ja toteuttavat hyvän tekemistä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Teot voidaan toteuttaa joko yksin tai ryhmän kanssa. Yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa on luontevaa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppiaineelle ominaiset työtavat ovat monipuoliset, oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotona käytetään pääasiallisesti ratkaisukeskeiseen valmennuksen menetelmiä, joissa korostetaan vuorovaikutteista ja keskustelevaa oppimista. Aiheita lähestytään keskustellen, kysyen, yhdessä pohtien ja jokaisen mielipiteitä ja ajatuksia kunnioittaen. Oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa työtapojen valintaan.

Oppimisympäristöt ovat monipuoliset ja joustavat: oppilas oppii ja harjoittaa taitojaan sekä koulussa, yhteisöissä, lähialueella että eri toimijoiden kanssa Kauniaisissa. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat hyvinvointitaitojen harjoittamisen yksin ja yhdessä, mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Tämän lisäksi ne tukevat oppilaiden tunnetta vapaaehtoisuudesta, kyvykkyydestä ja yhteenkuuluvuudesta eli vahvistavat sisäistä motivaatiota.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön muiden oppiaineiden kanssa. Yhteistyö suunnitellaan tarkemmin lukuvuosittain.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Opetuksessa opettaja painottaa ratkaisukeskeistä ajattelua, myönteisiä voimavaroja, oppilaiden vahvuuksia, tavoitteita ja tekemistä. Ohjauksessa keskittyminen kasvun asenteeseen on tärkeää: oppilaat pystyvät kehittämään omaa osaamistaan harjoittelun ja kokemuksiensa kautta.

Hyvinvoinnin opetuksessa huomioidaan jokaisen ryhmän lähtökohdat ja tarpeet sekä oppilaan persoonallisuus. Opettajan tehtävänä on luoda myönteinen ilmapiiri, jossa hyväksyntä, kannustaminen, kunnioittaminen, kuuntelu ja positiivisen palautteen antaminen ovat keskeinen osa vuorovaikutusta. Yksilöllinen ohjaus on tärkeää. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa huomioidaan oppilaiden yksilölliseen kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Ryhmän dynamiikka on tärkeä ottaa huomioon, ja siksi yhteistyö luokanohjaajan kanssa on olennaista etenkin seitsemännellä vuosiluokalla.

Arviointi

Hyvinvointi-oppiaineesta ei anneta arvosanaa. Oppiaineen arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin, vertaisarviointiin sekä vuorovaikutteiseen ja kannustavaan palautteeseen sekä oppilaan että opettajan välillä että oppilaiden kesken. Arvioinnin tehtävänä on motivoida oppilasta ottamaan vastuuta ja pitämään huolta omasta hyvinvoinnistaan, ilon ja onnistumisen kautta.

Itsearviointi on tärkeä osa oppimista, jota toteutetaan sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Itsearviointin kautta oppilaat tunnistavat kehityksensä ja onnistumisensa. Arviointi perustuu omien vahvuuksien käyttöön sekä tavoitteellisuuteen. Itsearviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi päiväkirjan muodossa. Tämän lisäksi käytetään myös ryhmän itsearviointia, kun oppilaat työskentelevät yhdessä yhteisen asian parissa. Arviointi on ohjaavaa ja eteenpäin vievää, sitä toteutetaan kaikissa vuorovaikutustilanteissa sekä oppilaan että opettajan välillä että oppilaiden kesken. Opettajan tehtävänä on ohjata oppilaita antamaan rakentavaa palautetta myös toisilleen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun taitoja tuetaan varsinkin ohjaamalla oppilaita ratkaisukeskeiseen ajatteluun sekä tavoitteellisuuteen. Itsehallinnan taitojen myötä oppilaita ohjataan ottamaan vastuu omasta itsestään. Tietoisuustaidot auttavat oppilaita keskittymään tarkoituksenmukaisesti sekä kykyyn pysähtyä ja rauhoittaa itsensä kiireen keskellä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia ja näkemään asioita toisten silmin. Sekä myötätunto toisia kohtaan että itsemyötätunto, eli taito tuntea ystävällisyyttä ja hyväksyntää itseä kohtaan, kuuluvat sosiaalisen tietoisuuden taitoihin. Oppilaita kannustetaan myös ilmaisemaan omat mielipiteensä avoimesti ja perustellusti. Hyvää elämää pohditaan tutkittujen onnellisuustekijöiden kautta.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä avoimesti, asiallisesti ja perustellusti. Oppilaita ohjataan hyviin ja rakentaviin ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoihin. Oppilasta ohjataan sosiaaliseen tietoisuuteen, eli kykyyn asettua toisen ihmisen asemaan ja harjoittamaan myötätuntoa. Tietoisuustaitojen kautta oppilaita rohkaistaan tulkitsemaan ja arvostamaan oman kehon signaaleja.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaita tuetaan itsehallinnan taitoihin, ottamalla vastuuta omasta itsestään. Oppilaita ohjataan kehittämään itsetuntemustaan ja sitä kautta oppilaat tunnistavat omaa hyvinvointiaan edistäviä tekijöitä. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tunnetaidoissa keskitytään varsinkin myönteisiin tunteisiin. Oppilaita kannustetaan ihmissuhteiden hallintaan, eli hyviin ja rakentaviin ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoihin. Tämän lisäksi oppilaita ohjataan kykyyn käsitellä omia ja toisen tunteita

erilaisissa ristiriitatilanteissa. Harjoitellaan jämäkkyystaitoja, eli oppilaita rohkaistaan taitoon laittaa rajat oman turvallisuuden ja hyvinvoinnin suojaksi.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien avulla ilmaistua tietoa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen opetuksessa. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä suullisia tekstejä ja vuorovaikutustaitoja.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää opiskelussa, työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

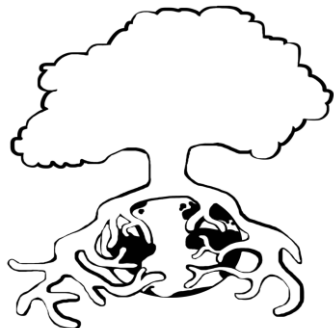
Oppilaat harjoittelevat työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja. Oppilaita tuetaan ottamaan vastuu itsestään ja selviämään vastoinkäymisistä sekä ajattelemaan päämäärätietoisesti ja aloitteellisesti omia vahvuuksia käyttäen. Hyvän tekeminen omassa yhteisössä ja lähialueella vahvistaa oppilaiden yhteisöllisyyttä. Oppilaat saavat valmiuksia toimia ja työskennellä yhdessä toisten kanssa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Oppilaat saavat kokemuksia vaikuttaa muiden ihmisten elämään tekemällä konkreettisia hyviä tekoja omassa yhteisössä sekä lähialueella, oppilaiden itse suunnittelemalla ja valitsemalla tavalla. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit vahvistavat tunnetta osallisuudesta ja vastuusta.

Katsomusaineet

Evangelisluterilainen uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Uskonnon opetus antaa oppilaalle tietoja ja taitoja tunnistaa ja arvioida erilaisia katsomuksia, vertailla niitä ja pohtia uskon ja tiedon suhdetta. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 opiskeltavaan uskontoon syvennyttään kulttuurisena ilmiönä, jonka vaikutuksia yhteiskuntaan tarkastellaan laajasti. Maailman suuriin uskontoperinteisiin ja uskonnottomuuteen syvennyttään arvioiden niiden vaikutusta yhteiskuntiin maailmanlaajuisesti. Eettisten kysymysten pohdinta ja ihmisoikeuksiin tutustuminen tukevat oppilaan kasvua kohti aikuisuutta ja vastuuta omassa yhteisössään.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Asioiden käsittelyssä korostuu vuosiluokittain kehittyen yhteisöllinen oppiminen, toiminnallisuus, kokemuksellisuus ja keskustelu. Työskentelyssä hyödynnetään erilaisia oppimisympäristöjä. Oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnoissa, jonka myötä itsesäätelytaidot kehittyvät. Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan oppiainerajat ylittäviin oppimiskokonaisuuksiin.

Arviointi

Arviointi noudattaa Kauniaisten suomenkielisen paikallisen opetussuunnitelman linjauksia arvioinnista. Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun

kehittymiseen. Arviointi perustuu valtakunnallisen opetussuunnitelman hyvän osaamisen kriteereihin.

Päätösarviointi sijoittuu vuosiluokalle 9, koska osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Vuosiluokan 9 arviointi painottuu päätösarvosanaa muodostettaessa.

Vuosiluokkaistaminen laaja-alaisen osaamisen alueiden kautta ja taulukon lukuohje
Oheisessa taulukossa on vuosiluokkaistettu sisällöt laaja-alaisten osaamisalueiden mukaan siten, että oppiaineen tavoitteita painotetaan kullakin vuosiluokalla siihen kirjatulla tavalla.

Vuosiluokat 7-9 keskittyvät kukin yhteen sisältöalueeseen.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: Uskonto ev. lut.		VUOSILUOKKA 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista, T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen, T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja tieteessä, T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja, T6 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavien uskontojen eettisiin periaatteisiin	S2 Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Tarkastellaan katsomuksia tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Tutustutaan uskon ja tiedon sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin sekä uskontokritiikkiin. Tarkastellaan uskontoa kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa sekä yksilön ja yhteiskunnan voimavarana. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.
Monilukutaito (L4)	T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja tieteessä, T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja, T6 ohjata oppilasta perehtymään muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)		
Työelämätaidot	T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja	

ja yrittäjäyys (L6)	katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen, T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja tieteessä, T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina, T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus, T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja, T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja, T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	

OPPIAINE: Uskonto ev. lut.		VUOSILUOKKA 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista, T4 ohjata oppilasta tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja tieteessä, T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä kristinuskon eettisiin periaatteisiin, T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S1: Tarkastellaan kristinuskoa syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi painottaen nykytilannetta. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin, joita ovat katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen ja keskeisiin opetuksiin. Perehdytään kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Pohditaan omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.
Monilukutaito (L4)	T4 ohjata oppilasta tunnistamaan kristinuskoon liittyviä aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja tieteessä, T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja,	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus	T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin, T8 rohkaista	

rakentaminen (L7)	oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)		
Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)	T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen, T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja tieteessä, T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina, T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskuntoon liittyvä monimuotoisuus, T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja, T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja, T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	

OPPIAINE: Uskonto ev. lut.		VUOSILUOKKA 9	
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista, T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen, T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan	S1: Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä kulttuurivaikutuksia. S3: Perehdytään kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen, eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n	Vuosiluokalla 9 uskonto päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvosanan muodostumisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnallisen päättöarvioinnin kriteerit. Arviointi on monipuolista ja

	uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja tieteessä, T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja, T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin ja ihmisoikeuksiin T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan, T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.	yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeuseetiikkaan. Pohditaan elämänskysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.	oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa.
Monilukutaito (L4)	T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja tieteessä, T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja		
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja, T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin, T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin		
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)			
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen, T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri		

	uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja tieteessä, T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina, T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla,		
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus, T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja, T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan		
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja, T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina		

Ortodoksinen uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskuntoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomuserinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon

ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaiden itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee jokaisen oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Oppilaat perehdytetään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen idästä ja lännestä. Oppilaat perehdytetään luostarilaitokseen opin kehittäjinä ja säilyttäjinä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkoarkkitehtuurin näkökulmasta. Syvennetään myös oppilaiden tietämystä Raamatusta kirkon kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeinä sisältöinä opetukseen nostetaan uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjänä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Oppilas perehdytetään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa sekä Suomen ortodoksisen kirkon toimintamuotojen ominaispiirteisiin. Sisältöjen valinnassa otetaan myös huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaiseen muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Oppilaat perehdytetään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja

luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuurit ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Oppilaat perehdytetään myös eri patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Syvennetään oppilaiden ymmärrystä uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden kulttuurisesta- ja yhteiskunnallisesta vaikutuksesta ja näkymisestä sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa. Opetuksen sisältöjä valittaessa otetaan myös huomioon uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi. Oppilaiden tuntemusta tämän päivän ekumeniaan ja uskontojen väliseen dialogiin pyritään myös syventämään.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista, ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Arviointi

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Opetuksen tavoite: T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus		Arvosanan kahdeksan osaaminen Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskuntoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa. Arvioinnin kohteet oppiaineessa Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa
7 lk Oppilas tunnistaa ortodoksisen tradition vaikutuksen kulttuuriin perinteisissä ortodoksissa maissa. Oppilas huomaa ortodoksisen perinteen ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikutuksen. Oppilas pohtii luterilaisuuden ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikutusta.	8 lk Oppilas pohtii ortodoksisen ja luterilaisen perinteen vaikutusta oman lähipiirinsä elämään. Oppilas pohtii uskontojen ja kulttuurin vuorovaikutusta Euroopassa ja muualla maailmassa.	9 lk Oppilas tunnistaa ja osaa eritellä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta ortodoksissa, muissa kristillisissä ja ei-kristillisissä kulttuureissa.
-arjen tavat esim. Kreikassa ja Venäjällä: kaupunkikuva, juhlat, paastot, musiikki -ajanlaskukysymykset -varhaiskristilliset luostarit ja ortodoksiset luostarit: niiden synty ja vaikutus -luostarien merkitys suomalaiselle ortodoksisuudelle historiassa ja nykyisyydessä -bysanttilainen maailma ja sen perintö -Konstantinopolin ekumeeninen patriarkka	-arjen tavat ortodoksisuudessa ja luterilaisuudessa: kristilliset juhlat, kristinoppileiri ja kummius, mysteerit ja sakramentit, avioliitot ja avioerot, maallistuminen -muuta arjen tapoja oppilaan lähipiirissä esim. uskonnottomuus ja sen vaikutus -uskonnot koulussa ja lähiympäristössä, niiden	-ortodoksikristilliset, kristilliset ja ei-kristilliset juhlat -paastot eri uskonnoissa, myös eri kirkoissa -luostarit: ortodoksiset, muut kristilliset ja ei-kristilliset, niiden synty, kehitys ja vaikutus -suhdautuminen pyhiin ihmisiin ja marttyyriin eri uskonnoissa ja kulttuureissa -riitit, erityisesti siirtymäriitit verrattuna ortodoksinen kaste, mirhavoitelu, avioliitto ja hautaus -erilaiset arjen uskonnolliset tavat: rukoileminen, hiljentyminen, meditaatio, hesykasmi, ja asketismi ilmiöinä -uskonnollisen perinteen vaikutus pukeutumiseen -uskonnollisen perinteen vaikutus eri sukupuoliin -uskonnollinen arkkitehtuuri

-luterilainen kirkko Suomessa -luterilainen Suomi -ortodoksiset vähemmistöt lähihistoriassa esim. kolttasaamelaiset	ilmeneminen ja vaikutus -ortodoksisuuden monimuotoisuus -havaintoja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutuksesta Euroopassa -ajankohtaisia havaintoja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutuksesta muualla maailmassa	-uskonnollinen musiikki -uskonnollinen taide: kuvataide ja veistokset -uskonto ja politiikka globaalisti
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1, S2,
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L1
Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista		Opetuksessa hyödynneään vierailuja, vierailijoita ja erilaisia verkkoympäristöjä havainnollistamaan uskonnon moninaisuutta.

Opetuksen tavoite: T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista		Arvosanan kahdeksan osaaminen Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet. Arvioinnin kohteet oppiaineessa Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen
7 lk Oppilas ymmärtää kristinuskon ja kirkon syntyhistoriaa sekä kehitystä ja pohtii tämän vaikutusta ortodoksisen kirkon kehitykseen. Oppilas syventää tietämystään Raamatusta ja muista uskon lähteistä sekä tutustuu niiden käyttöön jumalanpalveluselämässä.	8 lk Oppilas ymmärtää Suomen ortodoksisen kirkon historiaa idän ja lännen välissä ja tuntee Suomen ortodoksista kirkkoa nykypäivänä. Oppilas hahmottaa kirkkovuoden kierron kokonaisuudessaan ja pohtii ajan pyhittämisen merkitystä itselleen.	9 lk Oppilas perehtyy ortodoksiseen uskonoppiin ja pohtii uskon merkitystä itselleen. Oppilas ymmärtää opin, liturgisen elämän ja kirkollisen taiteen yhteyden.
-kirkon syntyvaiheita: alkuseurakunta, apostolien lähetystyö, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma, kirkon jakaantuminen -kirkon opin muotoutuminen: uskontunnustus, Traditio -Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen -muuta pyhiä tekstejä -diakoniatyö: julistaminen ja lähimmäisenrakkaus -globaali ortodoksisuus	-suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa -seurakunnat, hiippakunnat, kirkkokunnat, patriarkaattit -pappeus -luostarit ja asketismi -kirkollisia toimijoita ja järjestöjä -kirkkovuoden kierto -kirkkovuoden kiertoon liittyvät ikonit, veisut, rukoukset ja erityiset toimitukset -ajan pyhittäminen ortodoksin elämässä	-keskeinen ortodoksinen oppi -opin ilmentyminen uskontunnustuksessa ja keskeisissä rukouksissa -henkilökohtainen rukouselämä opin ilmentäjänä -jumalanpalvelukset ja oppi -kirkkotaide opin ilmentäjänä -kirkolliset rakennukset ja luostarit opin näkökulmasta

Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	S1
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen	L2
Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista	Tutustumiskäynnit pyhäköissä, osallistuminen palveluksiin ja niiden analysointi on keskeistä sisältöjen omaksumisen kannalta.

Opetuksen tavoite: T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen		Arvosanan kahdeksan osaaminen Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta. Arvioinnin kohteet oppiaineessa Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen
7 lk Oppilas tietää Suomessa vaikuttavat uskonnot ja tunnistaa uskontojen merkityksen ihmisille sekä uskonnottomuuden katsomuksellisenä valintana. Oppilas perehtyy kristinuskon ilmenemiseen eri kirkoissa. Oppilas syventää tietojaan juutalaisuudesta ja islamista sekä pohtii niiden yhteisiä ja eroavia piirteitä suhteessa kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen.	8 lk Oppilas ymmärtää uskontojen ulottuvuuksien merkityksen ja vaikutuksen näkyvästi kulttuuria muovaavina elementteinä. Oppilas tunnistaa Aasian uskontoja ja tarkastelee niiden vaikutusta länsimaiseen kulttuuriin. Oppilas pohtii Aasian uskontojen yhteisiä ja eroavia piirteitä suhteessa kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen.	9 lk Oppilas ymmärtää uskontoja yhdistäviä ja erottavia opetuksia ja käsitteitä sekä pohtii uskontojen ulottuvuuksien vaikutusta kulttuuriin. Oppilas tunnistaa uskonnottomuuden eri muotoja.
-kristilliset kirkot Suomessa ja globaalisti -muita suomalaisia nykyuskontoja -suomalainen muinaisusko -muita luonnonuskontoja -uskonnottomuus -tämän ajan uskonnollisuus ja maallistuminen -juutalaisuus ja islam: syntyhistoriaa, keskeinen opetus, tavat ja rituaalit, symbolit, keskeiset suuntaukset	-uskonnollisia symboleja ja tapoja Suomessa, Euroopassa ja globaalisti -uskonnon määrittelyä ja uskontojen luokittelua -Aasian uskontoja: hindulaisuus, buddhalaisuus, kungfutselaisuus, shintolaisuus: syntyhistoriaa, keskeinen opetus, tavat ja rituaalit, symbolit, keskeiset suuntaukset	-uudempia uskontoja -uskonnottomuus ja ateismi -eri uskontojen yhteisiä ja eroavia tapoja ja piirteitä ilmiöittäin esim. : asketismi, luostarilaitos, meditatiivinen rukous, paastot, juhlat, siirtymäriitit, pyhät henkilöt, pyhät paikat ja rakennukset, musiikki, taide, arjen tavat mm. pukeutuminen ja suhtautuminen eri sukupuoliin -uskonnot ja politiikka globaalisti
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S2
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L2, L3, L6
Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista		Eri uskontojen ja katsomusten moninaisuutta ilmennetään kunnioittavasti ja arvostavasti. Opetuksessa otetaan erityisesti huomioon oppilaan omat kokemukset ja havainnot sekä pyritään laajentamaan arkihavainnot yleisemmän tiedon tasolle esim. tekemällä laajempaa tiedonhankintaa ja toteuttamalla pieniä tutkimuksia.

<p>Opetuksen tavoite: T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</p>		<p>Arvosanan kahdeksan osaaminen Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Arvioinnin kohteet oppiaineessa Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</p>
<p>7 lk Oppilas osaa nimetä ortodoksisen perinteen, kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin tapoja ja symboleja ja tunnistaa niitä median eri lähteistä. Oppilas pohtii alustavasti uskonnon vaikutusta maailmanpolitiikkaan.</p>	<p>8 lk Oppilas osaa nimetä Aasian uskontojen tapoja ja symboleja ja tunnistaa niitä median eri lähteistä. Oppilas havainnoi ja opettelee tulkitsemaan tapoja, symboleja ja uskonnollisia aiheita yhteiskunnassa sekä kulttuurissa.</p>	<p>9 lk Oppilas tuntee uskonnollista taidetta ja tunnistaa sen vaikutuksen kulttuuriin. Oppilas pohtii uskonnon vaikutusta maailmanpolitiikkaan ja tulkitsee erilaisia tapoja, symboleja ja uskonnollisia aiheita yhteiskunnassa sekä kulttuurissa.</p>
<p>-ortodoksisen perinteeseen liittyviä tapoja ja symboleja yhteiskunnassa, mediassa ja kulttuurissa -kristinuskoon liittyviä tapoja ja symboleja yhteiskunnassa, mediassa ja kulttuurissa -juutalaisuuteen ja islamiin liittyviä tapoja ja symboleja yhteiskunnassa, mediassa ja kulttuurissa</p>	<p>- hindulaisuuteen, buddhalaisuuteen, kungfutselaisuuteen ja shintolaisuuteen liittyviä tapoja ja symboleita yhteiskunnassa, mediassa ja kulttuurissa -uskonnolliset aiheet mediassa ja populaarikulttuurissa</p>	<p>-taide eri uskonnoissa -uskonnolliset aiheet mediassa ja populaarikulttuurissa -uskonnot ja uskonnottomuus kotimaan politiikassa ja maailmanpolitiikassa</p>
<p>Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>		<p>S1, S2, S3</p>
<p>Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen</p>		<p>L2, L4, L6</p>
<p>Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista</p>		<p>Opetuksessa tutustutaan uskonnollisiin tapoihin, symboleihin ja aiheisiin yhteiskunnassa ja kulttuurissa erilaisin toiminnallisin työtavoin esim. itse tekemällä ja yhdessä tutkimalla. Seurataan ajankohtaisia aiheita ja uutisia uskontoon liittyen.</p>

<p>Opetuksen tavoite: T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja</p>		<p>Arvosanan kahdeksan osaaminen Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista. Arvioinnin kohteet oppiaineessa Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot</p>
<p>7 lk Oppilas ymmärtää tieteen ja uskonnon välisen eron Raamatun ja muiden pyhien tekstien tulkinnassa. Oppilas tutustuu juutalaisuuden ja islamin tapoihin tulkita pyhiä</p>	<p>8 lk Oppilas harjoittelee erottamaan vakaumuksellisen tekstin tieteellisestä kielestä. Oppilas tutustuu monipuolisesti erilaisiin uskonnollisiin teksteihin ja</p>	<p>9 lk Oppilas tunnistaa vakaumukseen vaikuttamaan pyrkivää argumentaatiota ja harjoittelee arvioimaan uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa arvioida lähteitä kriittisesti.</p>

tekstejään. Oppilas harjoittelee mediakriittisyyttä.	pohtii kriittisesti niiden vaikuttavuutta. Oppilas harjoittelee mediakriittisyyttä.	
-Raamattu kirkon kirjana ja uskonnollisena teoksena -erilaisia tapoja tulkita Raamattua -muiden pyhien tekstien tulkintaa ja arviointia -juutalaisuuden pyhät tekstit ja niiden tulkintatapoja -islamin pyhät tekstit ja niiden tulkintatapoja -ajankohtaisia, uskontoon liittyviä aiheita mediassa ja niiden totuudenmukaisuuden ja objektiivisuuden arviointia	-vaikuttamaan pyrkivien uskonnollisten tekstien tarkastelemista ja arviointia -teologisen tekstin ja muun tieteellisen tekstin tarkastelemista -esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista esim.: auktoriteetteihin viittaaminen, omiin kokemuksiin vetoaminen, aiempiin tapahtumiin viittaaminen, asian yleisyyteen viittaaminen, tunteisiin vetoaminen, lähteiden ja näkökulmien valikointi -kriittinen ajattelu -ajankohtaisia, uskontoon liittyviä aiheita mediassa ja niiden totuudenmukaisuuden ja objektiivisuuden arviointia	-erilaisten argumentaation tapojen tunnistamista ja tuottamista esim. maailman luominen eri uskonnoissa ja luonnontieteissä -ajankohtaisia, uskontoon liittyviä aiheita mediassa ja niiden totuudenmukaisuuden ja objektiivisuuden arviointia -ajankohtaisten uskonnollisten aiheiden taustalla vaikuttavien pyrkimysten pohdintaa
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1, S3
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L1, L2, L4, L5, L7
Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista		Opetus voidaan toteuttaa esim. erilaisin ryhmäprojektein oppiaineen eri oppimäärien kesken. Opetusmateriaalia valittaessa otetaan huomioon ikätaso ja ajattelun kehittyminen.

Opetuksen tavoite: T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin		Arvosanan kahdeksan osaaminen Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita. Arvioinnin kohteet oppiaineessa Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka
7 lk Oppiluskon ja erityisesti ortodoksisen uskon etiikan perusteisiin ja pohtii sen suhdetta ihmisoikeuksiin. Oppilas tutustuu juutalaisuuden ja islamin eettisiin periaatteisiin ja pohtii niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan.	8 lk Oppilas pohtii ortodoksista ihmiskäsitystä ja ihmisoikeusetiikan opetusta ihmisarvosta. Oppilas perehtyy Aasian uskontojen eettisiin periaatteisiin ja pohtii niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan.	9 lk Oppilas perehtyy ortodoksisen eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin ja ortodoksiseen ihmiskuvaan. Oppilas etsii eroja ja yhtäläisyyksiä eri uskontojen eettisestä opetuksesta. Oppilas pohtii ja analysoi ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä.
- ortodoksisen etiikan perusteita: ihminen jumalan luotuna, hyvänä -epäitsekkyys ja yhteisöllisyys	-ortodoksinen ihmiskäsitys -hengellinen ohjaus ihmiskäsityksen näkökulmasta	-ortodoksisen etiikan keskeinen opetus -elämän tarkoitus -vapaus ja vastuu

<p>alkukirkossa -marttyyrius ja nykyaikainen uskonnonvapaus -YK:n ihmisoikeuksien julistus -holokausti -juutalaisuuden ja islamin keskeinen eettinen opetus -kristinusko, juutalaisuus, islam ja ihmisoikeudet historiassa ja nykyisyydessä</p>	<p>-ihmisarvo -ihmisoikeudet -eläinten ja luonnon oikeudet, onko niitä? -buddhalaisuuden, hindulaisuuden, kungfutselaisuuden, taolaisuuden ja shintolaisuuden keskeisiä eettisiä opetuksia -eri uskontojen eettisiä opetuksia ihmisoikeuksien näkökulmasta ja verrattuna kristilliseen etiikkaan</p>	<p>-kasvu ihmisenä, hengellinen ohjaus, paastoaminen, kilvoittelu -sakramentit ja jumalanpalveluselämä -seurustelu ja perhe -vastaavia aiheita myös muiden uskontojen näkökulmasta -ihmisoikeudet, erilaisia ihmisoikeussopimuksia ja niiden toteutuminen lähialueilla ja globaalisti</p>
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S3
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L2, L7
Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista		Opetuksessa on keskeistä yhteinen pohdinta ja kiireetön keskustelu.

Opetuksen tavoite: T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina		Arvosanan kahdeksan osaaminen Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina. Arvioinnin kohteet oppiaineessa Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti
7 lk Oppilas pohtii uskonnon merkitystä yhtenä ihmisen valintoihin vaikuttavana tekijänä. Oppilas tutustuu uskontojen sisäisiin ja välisiin konflikteihin maailmanhistoriassa kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin osalta.	8 lk Oppilas ymmärtää uskonnon yhtenä valintoihin vaikuttavana tekijänä. Oppilas pohtii Aasian uskontojen merkitystä yksilön elämässä. Oppilas tutustuu ekumeniaan Suomessa ja uskontojen väliseen globaaliin dialogiin.	9 lk Oppilas ymmärtää uskonnon merkityksen valintoihin vaikuttavana tekijänä. Oppilas hahmottaa globalisaatioon liittyviä haasteita ja ymmärtää vastuun yksilön näkökulmasta.
-ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu -ortodoksinen identiteetti -kirkon historiaa ja nykyisyyttä: marttyyrius ja diakonius, pappeus, luostarien enkelielämä -yhteisöllisyyden ihanne -holokausti -ääriliikkeitä uskonnoissa	-hengellinen ohjaus ortodoksisessa traditiossa ja muissa uskonnoissa -asketismi ja luostarit -ihmiskäsitys ja siihen perustuvat arvot -arvot valintojen ja toiminnan taustalla - buddhalaisuuden, hindulaisuuden, kungfutselaisuuden, taolaisuuden ja shintolaisuuden opetuksia yksilöstä ja yhteisöstä ja siitä seuraava toiminta -ekumenia -uskontojen välinen dialogi	-omat arvot ja ajatukset, mihin ne perustuvat -uskonnonvapaus -uskontojen ilmeneminen ihmisten arjessa -globaali vastuu ihmisistä ja luonnosta

Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	S1, S3
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen	L5, L6
Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista	Koulussa ja opetusryhmässä voidaan ottaa huomioon kansalliset ja paikalliset ekumeeniset tapahtumat ja teemaviikot. Vietetään globaalia, YK:n World Interfaith Harmony Week-tapahtumaa helmikuussa.

Opetuksen tavoite: T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin		Arvosanan kahdeksan osaaminen Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä. Arvioinnin kohteet oppiaineessa Eettinen ajattelu
7 lk Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä. Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevia, eettisiä, ajankohtaisia teemoja. Oppilas arvioi toisten vaikutusta omiin valintoihinsa.	8 lk Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä. Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevia, eettisiä, ajankohtaisia teemoja ja arvioi omaa suhdettaan niihin. Oppilas arvioi toisten vaikutusta omiin valintoihinsa.	9 lk Oppilas pohtii keskeisiä ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä omien arvojensa ja ortodoksisen kirkon opetuksen pohjalta. Oppilas hankkii tietoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä ja pohtii ja arvioi omien arvojensa suhdetta niihin. Oppilas arvioi toisten, ulkopuolisten vaikutusmahdollisuuksia omiin valintoihinsa.
-oikea ja väärä -synti ja katumus -lähimmäisenrakkaus -ajankohtaiset eettiset teemat -yksilöllisyys - yhteisöllisyys -epäitsekkyys - itsekkyyys -itsenäisyys -epäitsenäisyys -oikeus omiin mielipiteisiin ja ajatuksiin	-vapaus ja vastuu -katumus -anteeksianto -ajankohtaiset eettiset teemat -oikeus ja velvollisuus omiin mielipiteisiin ja ajatuksiin	-omien eettisten valintojen sekä niiden vaikutusten pohtiminen ja perusteleminen -kirkon opetuksen ja henkilökohtaisten arvojen pohtimista -ajankohtaiset eettiset teemat ja niiden pohtiminen omien arvojen ja näkemysten perusteella -oman ajattelun ja omien rajojen arvostaminen ja rakentava puolustaminen
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1, S2, S3
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L7
Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista		Opetuksessa kannustetaan itsenäiseen ajatteluun ja tuetaan jokaisen oikeutta omaan näkemykseen. Harkitaan mitkä aiheet sopivat yhteiseen pohdintaan ja mitkä on syytä pohtia itsenäisesti.

Opetuksen tavoite: T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	Arvosanan kahdeksan osaaminen Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen. Arvioinnin kohteet oppiaineessa Eettinen ajattelu
---	--

<p>7 lk Oppilas tutkii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia.</p> <p>Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan.</p>	<p>8 lk Oppilas tutkii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja pohtii niiden vaikutusta hyvinvointiin.</p> <p>Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan.</p>	<p>9 lk Oppilas arvioi ja osaa perustella omien eettisten valintojensa vaikutuksia omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.</p>
<p>-epäitsekkyys, sitoutuminen ja luottamus -toisen auttaminen, huolehtiminen ja diakonia -vastuu -vastuu toiminnasta sosiaalisessa mediassa</p>	<p>-omien eettisten valintojen vaikutusten pohtiminen -hyvinvointi – holistinen ihmiskäsitys – vastuu itsestä -kestävä elämäntapa - vastuu toisista ja luonnosta -vastuu toiminnasta sosiaalisessa mediassa</p>	<p>-elämän tarkoitus -elämän ja kuoleman kysymyksiä -seurustelu ja perhe -vapaus ja vastuu -kestävä elämäntapa -bioetiikka -vastuu toiminnasta sosiaalisessa mediassa</p>
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S2, S3
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L1, L2
Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista		

<p>Opetuksen tavoite: T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla</p>		<p>Arvosanan kahdeksan osaaminen Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. Arvioinnin kohteet oppiaineessa -</p>
<p>7 lk Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä ja erilaisuutta etenkin omassa ryhmässä, koulussa ja lähiympäristössään.</p>	<p>8 lk Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä ja erilaisuutta ympärillään ja erilaisissa verkkoympäristöissä.</p>	<p>9 lk Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.</p>
<p>-kunnioittava ja arvostava suhtautuminen eri uskontoihin ja elämäntapoihin -itsensä ja toisten suojeleminen, nettietiketti</p>	<p>-kunnioittava ja arvostava suhtautuminen eri uskontoihin ja elämäntapoihin -itsensä ja toisten suojeleminen, nettietiketti</p>	<p>-kunnioittava ja arvostava suhtautuminen eri uskontoihin ja elämäntapoihin, eri tavalla eläviin ihmisiin, toisten valintoihin -erilaisten ihmisten kohtaaminen työelämässä ja vapaa-ajalla uhka vai mahdollisuus? -itsensä ja toisten suojeleminen, nettietiketti</p>
Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet		S1, S2, S3
Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen		L6
Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista		Kaikissa koulutilanteissa ohjataan oppilaita suhtautumaan arvostavasti toisiin oppilaisiin, opettajiin ja henkilökuntaan. Opettaja suhtautuu oppilaisiin kunnioittavasti.

Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineen ydintehtävä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämäkatsomustieto kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa vastuullisiksi ja arvostelukukyisiksi yhteisön jäseniksi sekä antaa monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 elämäkatsomustiedon tehtävänä on tukea oppilaiden identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentumista. Erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä omien valintojen tekemiseen ja eettisen ajattelukyvyyn kehittämiseen sekä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen yhteisön vastuullisena jäsenenä.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Asioiden käsittelyssä korostuu vuosiluokittain kehittyen yhteisöllinen oppiminen, toiminnallisuus, kokemuksellisuus ja keskustelu. Työskentelyssä hyödynnetään erilaisia oppimisympäristöjä siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat ja itsesäätelytaidot voivat kehittyä. Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan oppiainerajat ylittäviin oppimiskokonaisuuksiin.

Arviointi

Arviointi noudattaa Kauniaisten suomenkielisen paikallisen opetussuunnitelman linjauksia arvioinnista. Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Päätösarviointi sijoittuu vuosiluokalle 9, koska osaaminen oppiaineessa kehittyi kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Vuosiluokan 9 arviointi painottuu päätösarvosanaa muodostettaessa.

Vuosiluokkaistaminen laaja-alaisen osaamisen alueiden kautta ja taulukon lukuohje
Oheisessa taulukossa on vuosiluokkaistettu sisällöt laaja-alaisen osaamisalueiden mukaan siten, että oppiaineen tavoitteita painotetaan kullakin vuosiluokalla siihen kirjatulla tavalla.

Vuosiluokat 7-9 keskittyvät kukin yhteen sisältöalueeseen.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: Elämäkatsomus- tieto		VUOSILUOKKA 7
--------------------------------------	--	---------------

Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1 Ohjata tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä, T2 Ohjata tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan, T3 Ohjata tuntemaan erilaisia uskonottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa, T5 Ohjata tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1 Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suomelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.
Monilukutaito (L4)	T1 Ohjata tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T2 Ohjata tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan, T5 Ohjata tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)		
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T5 Ohjata tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1 Ohjata tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä, T3 Ohjata tuntemaan erilaisia uskonottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa, T4 Ohjata tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T3 Ohjata tuntemaan erilaisia uskonottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	

OPPIAINE: Elämäkatsomus-tieto		VUOSILUOKKA 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T6 Ohjata hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita, T7 Kannustaa maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S3 Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestäväen kehityksen hyväksi.
Monilukutaito (L4)	T6 Ohjata hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväen tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T7 Kannustaa maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)		
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)		
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T6 Ohjata hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)		

OPPIAINE: Elämänkatsomus-tieto	Elämänkatsomustieto	VUOSILUOKKA 9	
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)		S2 Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin. Sovelletaan eettistä lähetymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin	Vuosiluokalla 9 elämänkatsomustieto päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvosanan muodostumisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnallisen päättöarvioinnin kriteerit. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa.

Monilukutaito (L4)		tilanteisiin. Perehdytään ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin. Perehdytään	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T8 Ohjata huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajattelua, T9 Innostaa pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti, T10 Ohjata tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.	
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)			
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T9 Innostaa pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti		
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T10 Ohjata tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta		
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T8 Ohjata huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajattelua, T9 Innostaa pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti		

Historia

Oppiaineen tehtävä

Kauniaisten suomenkielisessä yläkoulussa historiaa opiskellaan vuosiluokilla 7- 8. Päätösarviointi historiassa toteutetaan 8-luokalla.

Vuosiluokilla 7-8 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Paikallisesti korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Historiassa korostetaan tutkimuksellisia työtapoja. Tutkimustehtäviä voidaan mahdollisuuksien mukaan käsitellä myös monialaisesti ja monikielisesti. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen. Työskentelytapoja ja aiheita valittaessa osallistetaan oppilaita ja heitä kuullaan.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla. Oppimisympäristö laajennetaan koskemaan lähialueen historiallisia kohteita.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Arviointi

Historian opetuksessa palautteella rohkaistaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa huomioidaan oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa

painottuu tiedon ymmärtäminen, soveltaminen ja historiallisen ajattelun hallinta. Historian arviointi noudattaa Kauniaisten suomenkielisen paikallisen opetussuunnitelman linjauksia.

Kauniaisten suomenkielisessä koulutoimessa historian opiskelu päättyy vuosiluokalla 8. Päätösarviointi toteutetaan 8 vuosiluokan jälkeen.

Historian tavoitteet vuosiluokilla 7-8

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Historian vuosiluokkaistaminen yläkoulussa

Historian taulukon ajatuksena on ollut valita tiettyjä paikallisesti painotettuja tavoitteita, jotka tukevat kunkin vuositason historian opiskelua. Vuosiluokalla 7 tavoitteissa näkyy innostuksen ylläpitäminen. Vuosiluokalla 8 tavoitteet ohjaavat käsittelemään historiaa tieteenä ja pysyvään kiinnostukseen. Lähtökohtaisesti tavoitteet on rakennettu laaja-alaisista osaamisalueista käsin.

OPPIAINE:	Historia	VUOSILUOKKA: 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen,	T1 T4 - Koulutyössä tuetaan oppilaiden	S1 Euroopan ja Suomen teollistuminen ja

vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. - Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. - Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. -	seuraukset S2 Aatteet: nationalismi, liberalismi, sosialismi, konservatismi ja Imperialismi S3 Suomi ja suomalaiset osana Venäjää, Suomen venäläistäminen ja Suomen itsenäistyminen S4 Ensimmäinen maailmansota
Monilukutaito (L4)	T1 T2 T3 T11 - Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan historialle ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. - Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinna menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa.	S1 Euroopan ja Suomen teollistuminen ja seuraukset S2 Aatteet: nationalismi, liberalismi, sosialismi, konservatismi ja Imperialismi S3 Suomi ja suomalaiset osana Venäjää, Suomen venäläistäminen ja Suomen itsenäistyminen S4 Ensimmäinen maailmansota
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T1 Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä.	S1 Euroopan ja Suomen teollistuminen ja seuraukset S2 Aatteet: nationalismi, liberalismi, sosialismi, konservatismi ja Imperialismi S3 Suomi ja suomalaiset osana Venäjää, Suomen venäläistäminen ja Suomen itsenäistyminen S4 Ensimmäinen maailmansota
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)		
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T1,T5 Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa	S1 Euroopan ja Suomen teollistuminen ja seuraukset S2 Aatteet: nationalismi, liberalismi, sosialismi, konservatismi ja Imperialismi S3 Suomi ja suomalaiset osana Venäjää, Suomen venäläistäminen ja Suomen itsenäistyminen S4 Ensimmäinen maailmansota
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)		
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)		

OPPIAINE:	Historia	VUOSILUOKKA: 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	<p>T5</p> <p>Oppilas hahmottaa, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa ja miten ne ovat vaikuttaneet ihmisten tekemiin päätöksiin. Näin edistetään oppilaan kykyä vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa</p>	<p>I maailmansodan seuraukset, ja Euroopan siirtyminen kohti II maailmansotaa. Kylmä sota ja kylmän sodan jälkeinen maailma aiempien konfliktien näkökulmasta. Ihmisoikeuskysymykset ja kansanmurhat ihmisoikeusrikkomusten näkökulmasta (S4). Hyvinvointiyhteiskunnan rakentuminen maailmansotien ja kylmän sodan aikana ja sen jälkeisenä aikana. Elinkeinorakemteen muuttuminen ja palveluyhteiskunnan synty (S5). Globalisaation synty ja kehittyvien ja kehittyneiden maiden suhde. Modernien kriisien alkusyyt ja niiden tarkastelu (S6).</p>
Monilukutaito (L4)	<p>T3, T10, T11, T12</p> <p>Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla hänet kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin.</p> <p>Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa historiallisten tilastojen informaatioarvoa ja tilastoista tehtävien tulkintojen erilaisuutta ja uskottavuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja esimerkiksi taidetta, pilapiirroksia ja historiallisia valokuvia tarkastelemalla. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa ja tutkailemalla kriittisesti niissä esiintyviä tulkintoja historiallisista tapahtumista.</p> <p>Oppilas oppii vertailemaan eri lähteitä ja ymmärtää perustellun historiankäsityksen muotoutumisen ehdot. Oppilas oppii muodostamaan oman tulkintansa historiasta useisiin lähteisiin nojaten.</p> <p>Oppilas ymmärtää historiallisten aikakausien ainutlaatuisuuden, mutta osaa myös nähdä yhtäläisyyksiä aikakausien välillä. Näiden yhtäläisyyksien kautta perustellaan myös nykyisyyden valintoja, ja yritetään ymmärtää nyky-yhteiskuntaa. Näin historian</p>	<p>S4, S5, S6</p>

	ymmärtäminen auttaa oppilasta ymmärtämään nykyistä yhteiskuntaan ja nykyisiä toimintasuosituksia eri elämänalueilla, kuten politiikassa.	
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T5 Oppilas hahmottaa kansainvälisten ja globaalien kriisien sekä yhteiskunnallisen kehityksen ekososiaalisia vaikutuksia. Oppilas ymmärtää erilaisten historioitten mahdollisuuksia ja syy-seuraussuhteen luonteen historiassa ja yksilön roolin kriisien synnyssä ja niiden ratkaisemisessa. Oppilaalle konkretisoituu erilaiset kehityslinjat ja niiden taustalla ollut poliittinen päätöksenteko ja kulttuurinen muutos. Näin oppilas ymmärtää paremmin myös oman roolinsa ja vastuunsa toimijana ajassa. Oppilas ymmärtää myös, etteivät ajatuksensa ole syntyneet tyhjiössä, vaan jokaisella ajalla on omat vaikutteensa, jotka vaikuttavat ajattelun viitekehukseen ja sitä kautta käsityksiin. Oppilaalla kehittyy myös kyky vaikuttaa, kun hän ymmärtää ne tekijät, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat yksilön ajatteluun ja päätöksentekoon	S4, S5, S6
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)		
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)		S5
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)		
Tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen (L5)		

Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin tehtävä

Yhdeksännen luokan yhteiskuntaopin sisältöalueita ovat arkielämä ja oman elämän hallinta, demokraattinen yhteiskunta, aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen sekä taloudelliseen toimintaan ja talouden rakenteisiin tutustuminen.

Vuosiluokan 9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Yhteiskuntaopissa tutustutaan yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Oppimisympäristöt ja työtavat

Yhteiskuntaopissa korostetaan toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä.

Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Lähialueen yhteiskunnallisesti tärkeät kohteet huomioidaan oppimisympäristöinä. Oppimistehtäviä voidaan mahdollisuuksien mukaan käsitellä myös monialaisesti ja monikielisesti.

Työskentelytapoja ja aiheita valittaessa osallistetaan oppilaita ja heitä kuullaan.

Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntämisellä on merkittävä osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Arviointi

Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja tuottamisen tavat. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Yhteiskuntaopin arviointi noudattaa Kauniaisten suomenkielisen paikallisen opetussuunnitelman linjauksia.

Kauniaisten suomenkielisessä koulutoimessa yhteiskuntaopin opiskelu päättyy vuosiluokalla 9. Päätösarviointi toteutetaan 9. vuosiluokan jälkeen.

Yhteiskuntaopin tavoitteet vuosiluokalla 9

T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta

T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojan ja taitojan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä

T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena

T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa

Yhteiskuntaopin vuosiluokkaistaminen vuosiluokalla 9

Yhteiskuntaopin taulukon ajatuksena on ollut valita tiettyjä paikallisesti painotettuja tavoitteita, jotka tukevat kunkin vuositason yhteiskuntaopin opiskelua. Vuosiluokalla 9 yhteiskuntaoppi jatkuu kahden vuoden tauon jälkeen, joten tavoitteissa korostuu innostuksen herättäminen. Lähtökohtaisesti tavoitteet on rakennettu laaja-alaisista osaamisalueista käsin.

OPPIAINE:	Yhteiskuntaoppi	VUOSILUOKKA: 9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T3, T6, T8, T9 - Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa - Oppilaita ohjataan	S1, S2, S3, S4

	<p>asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja - Mediapäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. - Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja</p>	
<p>Monilukutaito (L4)</p>	<p>T4, T6, T7, T8 - Oppilas oppii lukemaan, ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan yhteiskunnallisia merkityksiä monipuolisesti eri tekstilajeista. Tekstin merkitys laajenee koskemaan kirjallisen lisäksi auditiivista, visuaalista, numeerista, liikkuvaa ja näitä tekstityyppejä yhdistävää ilmaisua. Tilasto, mainos, gallup, pilakuva, parodia, asiateksti, mielipidekirjoitus, sanomalehti, blogi, sosiaalinen media ja uutiset ovat esimerkkejä erilaisista ilmaisumuodoista ja ympäristöistä, joiden tyylillinen erottaminen on ehdottoman tärkeää yhteiskunnallisen merkityksen oikeaan ymmärtämiseen. Näin oppilaalle tarjotaan eväät ymmärtää ympäröivää yhteiskuntaa ja ottaa siihen aktiivisesti osaa.</p> <p>Oppilasta kannustetaan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia. Monilukutaidon osalta tavoite toteutuu yhteiskuntaopissa olennaisesti median seuraamisen ja mediakriittisyyden avulla. Oppilas ymmärtää, että eri tekstilajien lukeminen ja vertailu antaa eväät tarkastella ilmiötä monipuolisemmin ja kriittisesti vertaillen ilman, että on riippuvainen vain yksipuolisesta tiedonvälityksestä.</p> <p>Talouden ymmärtämisen, henkilökohtaisen taloudenhallinnan ja näiden ilmiöiden ympäristövaikutusten arvioimisen kannalta on olennaista, että oppilas osaa tarkastella kriittisesti vertaillen ja monipuolisesti erilaisia tekstilajeja. Esimerkiksi mainoksen erottaminen asiatekstistä on edellytys, että näitä tekstejä voi vertailla asiaankuuluvasti ja tehdä paikkansa pitäviä johtopäätöksiä oman toiminnan suhteen. Ympäristövaikutuksissa oppilaan on tärkeää ymmärtää yksilön tekojen heijastevaikutus välittömien vaikutusten lisäksi. Eri mittakaavan tekstejä analyttisesti lukiessaan oppilas hahmottaa yksilöllisen ja yhteiskunnallisen päätöksenteon rinnakkaisiksi ja toisiaan tukeviksi asioiksi. Näin oppilaalle muodostuu vahva käsitys omista vaikutusmahdollisuuksistaan.</p> <p>Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen aito ymmärtäminen vaatii monipuolisia tekstitaitoja. Esimerkiksi saman tilaston pohjalta tehdyt erilaiset tulkinnat ja mielipiteet tulevat ymmärrettäviksi, kun oppilas onnistuu samastumaan tulkitsijan rooliin. Näin oppilaalla kehittyä suvaitsevaisuus ja kyky dialogiin monenlaisten ihmisten kanssa.</p> <p>Tämä auttaa oppilasta ymmärtämään demokratian perusteena olevaa avointa dialogia ja yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita. Oppilas oppii, miten voi vaikuttaa lähiympäristöönsä ja miten kauempanakin tapahtuva päätöksenteko vaikuttaa yhteiseen hyvinvointiin ja henkilökohtaiseen elämään. Oppilasta kannustetaan vaikuttamaan monipuolisesti ympäristöönsä ja löytämään monipuolisten tekstilajien joukosta niitä, joiden kautta pystyy parhaiten ilmaisemaan itseään ja vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin. Tavoitteena on oppilaalle tuleva tunne siitä, että hän saa äänensä kuuluviin. Näin häntä ohjataan itsenäisyyteen ja aktiiviseen kansalaisuuteen peruskoulun jälkeenkin.</p>	<p>S1, S2, S3, S4</p>

<p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p>	<p>T1,T2, T5,T7, T8,T9 - Ohjataan oppilasta tutustumaan ympäriöivään ja yhteiskuntaan. - Oppilas saa harjaannuttaa eettistä arviointikykyään liittyen inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin. - Rohkaistaan oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi. - Ohjataan oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja sekä paikallisesti että globaalisti. - Rohkaistaan oppilasta toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävä kansalaisena. - Ohjataan oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. - Ohjataan oppilasta laajantamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään ja käyttämään mediataitojaan ja tietojaan omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa.</p>	<p>S1, S2, S3, S4</p>
<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p>		
<p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p>	<p>T5, T8- Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. - Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys.- Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa.</p>	
<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p>		
<p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p>		

Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa

musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen **(L2)**. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia **(L3)**. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan **(L2,L4,L7)**. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja **(L3)**. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa **(L2,L3)**. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintäteknikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan **(L3)**. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin **(L4)**. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen **(L3)**. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta **(L3,L7)**. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Arviointi

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7-9 vuosiluokilla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä **(L2,L4,L7)**. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia **(L2)**. Oppilas osallistuu arviointiin pohtimalla ja havainnoimalla omaa osaamistaan, taitojaan ja toimimistaan musiikillisen ryhmän jäsenenä suhteessa tavoitteisiin jatkuvan arvioinnin periaatteiden mukaisesti.

Musiikin päättöarviointi sijoittuu 7. vuosiluokan kevääseen. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosana muodostuu perusteiden mukaisesti.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7

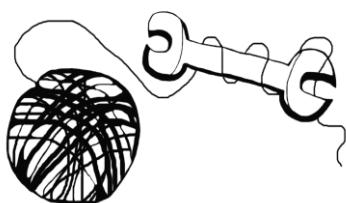
OPPIAINE: MUSIIKKI		VUOSILUOKKA: 7-9
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän jäsenenä. T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun. T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin.	S2 Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmailullisiin keinoihin. S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina. S4 Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.
Monilukutaito (L4)	T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taidelajina ja ymmärtämään, miten musiikkia	S2 Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja

	käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä.	S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävä hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T5 tarjota oppilaille mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan. T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin. T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.	S1 Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.
Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)	T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn.	S1 Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. S4 Musiikin opetuksessa luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, joka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien. T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa. T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1 Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käyttö. S2 Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. S3 Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omassa yhteisössä. S4 Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luomat tuotokset ja sävellykset.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia.	
--	--	--

Käsityö

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnustetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen.

Opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kaikkien samalla luokkatasolla käsityötä opettavien opettajien saumatonta yhteistyötä. Lukuvuosisuunnitelma tulee tehdä yhteistyössä, jotta keskeiset sisältöalueet ja jatkumo toteutuvat yhtäläisesti kaikilla luokkatason oppijoilla.

Laaja-alaisen osaamisen paikallinen painotus näkyy siten, että painotettu laaja-alainen osaaminen huomioidaan kaikissa tavoitteissa ja sisällöissä kaikilla luokka-asteilla.

Tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Laaja-alaisen osaamisen taidot

L1	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen Käsityössä tutustutaan erilaisiin ilmiöihin kokeilun ja havaintojen kautta. Perustaitojen ja -tietojen hallinta sekä välineiden turvallinen käyttö ovat välttämättömiä käsityön opiskelussa. Tavoitteena on onnistumisen ilon kokeminen ja innostuminen käsityötä kohtaan. Ajattelun ja oppimaan oppimisen taidot korostuvat käsityön opetuksessa erityisesti työn suunnittelussa ja tavoitteiden asettamisessa sekä niiden suuntaisesti toimimisessa ja lisäksi tilanteissa, jotka haastavat oppijaa ongelmanratkaisuihin. Käsityöllisen prosessin aikana opitaan havainnoimaan, tutkimaan ja pohtimaan asioita erilaisista näkökulmista. Oppijalla on aktiivinen rooli oppimisprosessissaan. Hän ottaa vastuuta liittyvien tavoitteiden asettamisessa, työn suunnittelussa, toteuttamisessa sekä oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Oppijan arviointitaidot kehittyvät ja hän osaa arvioida omia vahvuuksiaan realistisesti. Oppija osaa ottaa selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja osaa tehdä valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen..</p>
L2	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu Käsityön opiskelu on yksin ja yhdessä tekemistä, ideointia ja suunnittelua, jossa ryhmätyö- ja ongelmanratkaisutaidot sekä luovuus korostuvat. Tällöin yhteistyössä harjaantuvat myös vuorovaikutustaidot. Tietoja ja taitoja harjoitellaan yhteisöllisesti sekä opitaan arvostamaan omaa ja toisten työtä. Käsityökulttuuri on käsityötaitojen välittämistä, ylläpitämistä, soveltamista ja kehittämistä. Käsityössä tutustutaan käsityöperinteeseen ja käsityöhön erilaisissa kulttuuriympäristöissä ja esim. museokäynneillä tai näyttelyissä. Tärkeää on kädentaitojen arvostus niin osana perinnettä kuin ilmaisun välineenä.</p>
L3	<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Käsityössä on keskeistä oppilaan vastuu työskentelystä. Oppilasta opetetaan huomioimaan ja arvioimaan turvallisuutta materiaalivalinnoissa sekä työskentelytavoissa. Tämä toteutuu työkalujen, laitteiden, välineiden ja materiaalien turvallisella käytöllä, valmiudella omaksua ja oppia uusia taitoja ja tietoja sekä kyvyllä ottaa vastuuta omasta itsestä, toisista ja ympäristöstä. Käsityössä kiinnitetään huomiota yhteisen hyvinvoinnin arviointiin ja etsitään tapoja sen lisäämiseen. Käsityön opetuksessa otetaan huomioon myös kestävä kehitys ja korostetaan oppilaiden omien valintojen merkitystä.</p>
L4	<p>Monilukutaito Käsityössä opetellaan ohjeiden lukemista, tulkitsemista ja niiden mukaan toimimista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin käsityön symbolijärjestelmiin. Käsityössä on hyvä kehittää kuvanlukutaitoa. Opetellaan myös itse kirjoittamaan ohjeita. Projekteja tehdessään, ideoidessaan, suunnitellessaan ja kokeilun kautta suunnitelmiaan muokatessaan oppilas pääsee testaamaan etsimänsä tiedon soveltuvuutta. Samalla hän joutuu tarkastelemaan erilaisia tietolähteitä kriittisesti.</p>
L5	<p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Käsityöprosessissa hyödynnetään tv-tekniologiaa ideoinnissa, suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa. Hyvät tieto- ja viestintätaidot mahdollistavat tiedonhaun ja -jakamisen jopa maailmanlaajuisesti sekä lisäävät keinoja tehdä ainerajat ylittävää yhteistyötä.</p>
L6	<p>Työelämätaidot ja yrittäjäys Tärkeä taito, jota käsityössä opetellaan, on ryhmässä työskentelyn taito. Yhteiset työskentelytilanteet opettavat hyvin monia työelämässä tärkeitä taitoja. Toisaalta on tärkeää tarjota tilaisuuksia opetella työskentelemään myös yksin ja itsenäisesti. Käsityön tekeminen on prosessi, jossa on mahdollista kehittää pitkäjänteisyyttä, epäonnistumisen ja epävarmuuden sietämistä ja määrätietoista työskentelyä. Onnistuminen käsityöprosessissa vahvistaa itsetuntoa ja tietoisuutta omista vahvuuksista antaen edellytyksiä jatko-opintoihin ja työelämään.</p>

L7	Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen Käsityön projekteissa oppilaat oppivat osallistumista ja sisältöjen valinnassa pystytään hyvin ottamaan huomioon kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Osallistuminen on aktiivista toimintaa, jossa tullaan osaksi jotakin, nostetaan esille näkökohtia ja kerrotaan oma mielipide – käsityön keinoin. Käsityössä havainnoidaan oppilaan elämäntapojen ja tekojen vaikutusta ja omia mahdollisuuksia vaikuttaa niihin. Käsityö vaikuttaa yhteiskunnallisesti työhön suuntautumiseen tarjoamalla oppilaille mahdollisuuden harjoitella kädentaitoja ja löytää omia vahvuusalueita. Käsityössä voidaan tukea oppilasta löytämään oma elämänpolkunsu ja paikkansa yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä. Käsityön opiskelu tukee globaalia kestävää kehitystä opettamalla vastuullisuutta mm. kulutustottumuksissa, muotoilussa, materiaalivalinnoissa ja työvalinnoissa .	
	Tavoitteet Yhdessä laaja-alaisten tavoitteiden kanssa.	Keskeiset sisällöt Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaille monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaaisesti toisiinsa.
7. L1 L2 L3 L4 L6 L7	T1. Innovointi Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8 • Oppilalle tarjotaan tuotesuunnittelutehtäviä, joissa hän itse keksii ratkaisuja tuotteen muotoon, rakenteeseen ja toimintaan resurssit (aika, taidot, materiaalit, työvälineet, työturvallisuus sekä kustannukset) huomioiden. • Oppilasta kannustetaan persoonallisiin, innostaviin ratkaisuihin • Oppilas kokeilee työvälineitä ja materiaaleja, turvallisuusnäkökulmat huomioiden, omien kokemustensa pohjalta, omia kokemuksiaan kasvattaen • Oppilasta kannustetaan tutustumaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin; ideapankit, käsityöblogit ym. sosiaaliset mediat, näyttely-, yritys- ja museovierailut
L1 L2 L4 L6 L7	T2. Muotoilu Ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1, S2, S3, S4, S5, S6 • Oppilas laatii tehtävänannon pohjalta yksin tai ryhmässä suunnitelman tuotteesta, työskentelyjärjestyksestä ja aikataulusta • Oppilas valmistaa tuotteen ja dokumentoi käsityöprosessin sekä arvioi omaa oppimistaan
	T3. Opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1, S2, S3, S4, S5, S6 • Oppilas tutustuu käsityössä käytettävän materiaalin käyttöön sekä kierrättämiseen ja käytöstä poistamiseen, kiinnittäen huomiota ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyYTEEN • Oppilas tutustuu tekstiilimateriaalien, puiden, metallien

L2 L4 L6 L7		<p>sekä mahdollisuuksien mukaan muiden käsityömateriaalien ominaisuuksiin ja käyttömahdollisuuksiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee käsityömateriaalien työstämistä käsin ja koneellisesti • Oppilas tutustuu erilaisten materiaalien koristelu- ja pintakäsittelytekniikoihin • Oppilas käyttää suunnitelmansa ohjaamana tarkoituksenmukaisia materiaaleja tuotteensa valmistamiseen, perehtyy niiden ominaisuuksiin sekä työstöön
L2 L4 L6 L7	T4. Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	<p>S1, S2, S3, S4, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu kemikaalimerkintöihin sekä erilaisten käsityössä käytettävien kemikaaleihin. • Oppilas tutustuu käsityössä käytettäviin merkkeihin ja symboleihin ja harjoittelee niiden käyttöä. • Oppilas perehtyy koneiden ja laitteiden sekä kemikaalisten aineiden toimintaan ja turvalliseen käyttämiseen • Oppilas tutustuu erilaisiin menetelmiin havainnollistaa omia ideoita ja suunnitelmia
L3 L4 L6 L7	T5. Ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	<p>S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas perehtyy työturvallisuussäntöihin • Oppilas tiedostaa ja arvioi työn vaaroja sekä riskejä osana työskentelyprosessia
L2 L4 L6 L7	T6. Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa sekä dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	<p>S1, S2, S3, S4, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tekee suunnittelu- ja työskentelyprosessistaan ja tuotteestaan dokumentin joka sisältää esim. kuvia, videota ja kirjallista selostusta työskentelyvaiheistaan • Oppilas voi käyttää suunnitteluohjelmaa oman tuotteensa suunnittelussa • Oppilas perehtyy mahdollisuuksien mukaan tietokoneella ohjatun työstökoneen toimintaan ja ohjelmointiin.
L2 L4 L6 L7	T7. Ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	<p>S7, S8</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu yritteliäisyyteen ja järjestöyhteistyöhön paikallisten mahdollisuuksien mukaan • Oppilas huomioi käsityöosaamisen merkitystä työelämälle • Oppilas voi hyödyntää kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä • Oppilas voi hyödyntää paikallisten oppilaitosten tarjoamia yhteistyöprojekteja

L1 L2 L4 L6 L7	T8. Ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa	S8 • Oppilas tiedostaa käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta • Oppilas pohtii käsityötä hyvinvoinnin ja kestäväan kehityksen edistäjänä arjessa • Oppilas harjoittelee käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä
----------------------------	--	---

Oppimisympäristöt ja työtavat

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen.

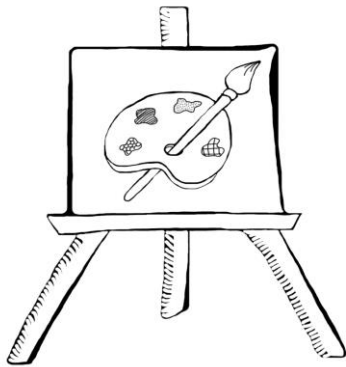
Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Arviointi

Oppimisen kokonaisarviointi rakentuu oppijan itsearvioinnin, sekä mahdollisesti vertaisarvioinnin sekä opettajan suorittaman arvioinnin yhdistämisestä -arviointiin voidaan osallistaa myös huoltaja. Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin sekä laaja-alaiseen osaamiseen. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arviointilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaitojen kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista. Vuosiluokan 7 jälkeen käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Tällöin 7.luokan oppilaat ovat päättöarvioinnin piirissä. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa

kehittyä koko opiskelun ajan. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken. Käsityön valinnaiskurssit arvioidaan erikseen. Arviointi on sanallista ja myös numeerista, jos oppiainetta opiskellaan 2 vuosiviikkotuntia.

Kuvataide

Kuvataiteen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan sekä luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu on mahdollista kuvataiteessa kaikilla vuosiluokilla 1-9. Kuvataiteen tehtävä sisältää sekä pakollisen oppimäärän että valinnaisen kuvataiteen opiskelun.

Laaja-alaisen osaamisen paikallinen painotus näkyy siten, että laaja-alainen osaaminen huomioidaan kaikissa tavoitteissa ja sisällöissä kaikilla luokka-asteilla. Lisäksi oppiaineen tavoitteet toteutuvat kokonaisuudessaan jokaisen laaja-alaisen osa-alueen kohdalla.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Kuvataiteessa tehtävänä vuosiluokilla 7-9 on tukea oppilaan kasvamista yhteisön jäsenenä, syventää oppilaan omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin, asettamaan tavoitteita toiminnalleen, kuvallisen tuottamisen taitojen vahvistaminen ja erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä toimiminen (L1, L2). Tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen luova, kriittinen ja vastuullinen hyödyntäminen. Vuosiluokalla 7 on kaikille yhteinen kuvataide. Tämän jälkeen oppilaalla on mahdollisuus jatko-opiskella kuvataidetta valinnaisena oppiaineena.

Kielikylpy-kuvataiteen opiskelu jatkuu kielikylpy-oppilailla 8. ja 9. vuosiluokalla pakollisena oppiaineena.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Kuvataiteen opetustilanteissa mahdollistetaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri ja mahdollistetaan työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on mahdollistaa monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen (L2, L4, L5). Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista (L4). Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä (L2). Oppilaat ovat osanan erilaisten oppimisympäristöjen työtapojen suunnittelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Kuvataiteessa tavoitteena on ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestäminen ja oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen (L1, L2). Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet ja eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja (L2, L4). Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Opetuksessa voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta ja pelejä (L2). Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta (L3, L6).

Arviointi

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä (L2, L4). Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen (L2). Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Päätösarviointi sijoittuu 7. vuosiluokalla, jolloin kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehittyy kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatuilla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päätösarvosanan muodostaminen tapahtuu arviointiperusteiden mukaisesti.

Kielikylpy-kuvataiteen päätösarviointi tapahtuu 7. vuosiluokalla. 8. ja 9. vuosiluokilla kielikylpy-kuvataiteen arviointi on ainoastaan sanallista.

Tavoitteet avattuina

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen (L1, L3, L4, L5)

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista (L2, L4, L5, L6)

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen (L2, L3, L4, L5)

Kuvallinen tuottaminen

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan (L2, L3, L5, L6)

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa (L1, L2, L3, L5)

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan (L1, L2, L4, L7)

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta (L1, L4, L5, L6)

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin (L2, L3, L6, L7)

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan (L1, L2, L5, L6)

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista (L3, L4, L6, L7)

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan (L1, L2, L4, L7)

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7

OPPIAINE: KUVATAIDE		VUOSILUOKKA A 7			
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T):	Sisältöalueet (S):	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T2, T3, T4, T5, T6, T8, T9, T11	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Kannustetaan erilaisten ilmaisutapojen tutustumiseen. Tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaiseminen.	Oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Huomioidaan yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla.	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearviointin osuus merkittävä.
Monilukutaito (L4)	T1, T2, T3, T6, T7, T10, T11	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Moniaistillinen havainnointi, pitkäjänteinen työskentely sekä tutkiva ja tavoitteellinen taideoppiminen. Ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa ja kehitetään kriittistä lukutaitoa.	Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä.	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearviointin osuus merkittävä.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T6, T8, T10, T11	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia visuaalisen kulttuurin osa-alueita kohtaan. Monimuotoinen osallistuminen ja vaikuttaminen visuaalisen kulttuurin	-	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten

			osa-alueilla kouluyhteisössä sekä yhteiskunnassa.		arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1, T3, T4, T5, T8, T10	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Vastuu itsestä, toisista, arjen sujuvuudesta, yhteisistä pelisäännöistä ja työturvallisuudesta. Teknologian kehityksen, monimuotoisuuden ja merkityksen ymmärtäminen kuvataiteessa. Ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaaminen ja hallinta.	-	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T2, T4, T7, T8, T9, T10	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta, myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan.	Sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Yksilöllisyys ja yhteisöllisyys. Omien vahvuuksien tukeminen.	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T5, T6, T7, T9, T11	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely. Ajattelun taidot, tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen	Otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä.

			ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn.	vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri.	Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T1, T2, T3, T4, T5, T7, T9	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Tvt:n merkitys yhteiskunnassa, tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen erilaisissa oppimistehtävissä, opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen, monipuolinen tiedon hankinta ja tuottaminen. Erilaiset viestintäkanavat ja -tyylit.	Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Henkilökohtaista ohjausta ja tukea.	Korostetaan pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä.

KIELIKYLPY-KUVATAIDE VL8

OPPIAINE: KUVATAIDE kielikylpy		VUOSILUOKKA 8			
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T):	Sisältöalueet (S):	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T2, T3, T4, T5, T6, T8, T9, T11	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Kannustetaan erilaisten ilmaisutapojen tutustumiseen. Tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaiseminen.	Oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioinnin ottaminen. Huomioidaan yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla.	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Monilukutaito (L4)	T1, T2, T3, T6, T7, T10, T11	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Moniaistillinen havainnointi, pitkäjänteinen työskentely sekä tutkiva ja tavoitteellinen taideoppiminen.	Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvittaessa erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien

			Ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa ja kehitetään kriittistä lukutaitoa.	ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä.	ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T6, T8, T10, T11	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia visuaalisen kulttuurin osa-alueita kohtaan. Monimuotoinen osallistuminen ja vaikuttaminen visuaalisen kulttuurin osa-alueilla koulu yhteisössä sekä yhteiskunnassa.	-	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1, T3, T4, T5, T8, T10	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Vastuu itsestä, toisista, arjen sujuvuudesta, yhteisistä pelisäännöistä ja työturvallisuudesta. Teknologian kehityksen, monimuotoisuuden ja merkityksen ymmärtäminen kuvataiteessa. Ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaaminen ja hallinta. Teknologian vastuullinen käyttö.	-	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T2, T4, T7, T8, T9, T10	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta, myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja	Sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Yksilöllisyys ja yhteisöllisyys. Omien vahvuuksien tukeminen.	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.

			kiinnostuksen kohteitaan.		
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T5, T6, T7, T9, T11	S1, S2, S3	Kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely. Ajattelun taidot, tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn.	Otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri.	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T1, T2, T3, T4, T5, T7, T9	S1, S2, S3	Tvt:n merkitys yhteiskunnassa, tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen erilaisissa oppimistehtävissä, opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen, monipuolinen tiedon hankinta ja tuottaminen. Erilaiset viestintäkanavat ja -tyylit.	Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Henkilökohtaista ohjausta ja tukea.	Korostetaan pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä.

KIELIKYLPY-KUVATAIDE VL9

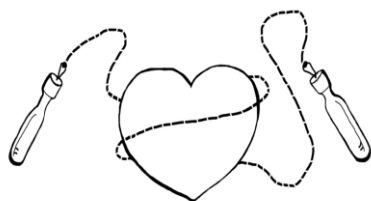
OPPIAINE: KUVATAIDE Kielikylypy		VUOSILUOKKA 9			
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T):	Sisältöalueet (S):	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T2, T3, T4, T5, T6, T8, T9, T11	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Kannustetaan erilaisten ilmaisutapojen tutustumiseen. Tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaiseminen.	Oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa.

				ottaminen. Huomioidaan yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla.	Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Monilukutaito (L4)	T1, T2, T3, T6, T7, T10, T11	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Moniaistillinen havainnointi, pitkäjänteinen työskentely sekä tutkiva ja tavoitteellinen taideoppiminen. Ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa ja kehitetään kriittistä lukutaitoa.	Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä.	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T6, T8, T10, T11	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia visuaalisen kulttuurin osa-alueita kohtaan. Monimuotoinen osallistuminen ja vaikuttaminen visuaalisen kulttuurin osa-alueilla koulu yhteisössä sekä yhteiskunnassa.	-	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1, T3, T4, T5, T8, T10	S1: Omat kuvakulttuurit, S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	Vastuu itsestä, toisista, arjen sujuvuudesta, yhteisistä pelisäännöistä ja työturvallisuudesta. Teknologian kehityksen, monimuotoisuuden ja merkityksen ymmärtäminen kuvataiteessa. Ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaaminen ja hallinta. Teknologian vastuullinen käyttö.	-	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearvioinnin osuus merkittävä.
Työelämätaidot ja yrittäjyys	T2, T4, T7, T8, T9, T10	S1: Omat kuvakulttuurit,	Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta,	Sosiaalisten, psyykkisten ja	Kannustavaa, ohjaavaa ja

(L6)		S2: Ympäristön kuvakulttuurit, S3: Taiteen maailmat	myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan.	motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Yksilöllisyys ja yhteisöllisyys. Omien vahvuuksien tukeminen.	oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Vertais- ja itsearviointiosuus merkittävä.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T5, T6, T7, T9, T11	S1, S2, S3	Kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely. Ajattelun taidot, tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn.	Otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri.	Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T1, T2, T3, T4, T5, T7, T9	S1, S2, S3	Tvt:n merkitys yhteiskunnassa, tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen erilaisissa oppimistehtävissä, opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen, monipuolinen tiedon hankinta ja tuottaminen. Erilaiset viestintäkanavat ja -tyylit.	Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Henkilökohtaista ohjausta ja tukea.	Korostetaan pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä.

Liikunta

Liikunnan tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla *fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon*. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti.

Liikunnassa oppilaat kasvavat *liikkumaan ja liikunnan avulla*. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Arviointi

Oppilaiden *kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla* tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin. **(Kuva arvioinnista tulossa)**

Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä (vuosiluokalla 9) saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso liikunnan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen liikunnassa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Tavoitteet avattuina

Seuraavat tavoitteet (T1-T13) ohjaavat 7-9. vuosiluokkien liikunnanopetusta.

Fyysinen toimintakyky (S1):

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Sosiaalinen toimintakyky (S2):

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Psyykkinen toimintakyky (S3):

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehitettäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja

ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky: Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasville ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

OPPIAINE: LIIKUNTA		VUOSILUOKKA 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T9 Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. T10 Oppilas oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistamaan itsenäisen työskentelyn taitoja. T11 Oppilas saa myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S2, S3 (avattu leipätekstissä). Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja. Liikunta ja urheilu ovat keskeinen osa kulttuuria ja yleissivistystä. Toisten kannustaminen ja onnistumisista iloitseminen ovat tärkeä osa liikuntakulttuuriin kasvamista.
Monilukutaito (L4)	T2 Oppilas oppii harjoittamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	S1
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T7 Oppilas oppii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti. T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T9 Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S1, S2. Oppilaat osallistuvat liikuntatuntien suunnitteluun ja toteutukseen. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiympäristölle ja luonnolle. Oppilaslähtöinen liikuntatapahtumien järjestäminen sekä niihin osallistuminen tukevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1 Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee parhaansa yrittäen. T2 Oppilas oppii harjoittamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. T3 Oppilas oppii kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan ja käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. T4 Oppilas oppii kehittämään välineenkäsittelytaitojaan ja käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. T5 Oppilas oppii arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään	S1, S2, S3. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.

	fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. T6 Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja niin että hän osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. T7 Oppilas oppii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti. T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T10 Oppilas oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistamaan itsenäisen työskentelyn taitoja. T12 Oppilas ymmärtää riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. T13 Oppilas tutustuu yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.	
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T7 Oppilas oppii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti. T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T9 Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S1, S2 Liikuntatunneilla oppilaat oppivat vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja ja ponnistelua omien ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1 Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee parhaansa yrittäen. T2 Oppilas oppii harjoittamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. T10 Oppilas oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistamaan itsenäisen työskentelyn taitoja. T11 Oppilas saa myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä. T13 Oppilas tutustuu yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.	S1, S3. Liikunnassa oppilailla on aktiivinen rooli oppimisprosessissa. Tavoitteiden asettamista ja työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan säännöllisen harjoittelun vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	-	Liikuntakasvatuksessa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti kehittyvän tv:t:n mahdollisuuksia, mm. taitojen opettamisessa, palautteen antamisessa, uusiin lajeihin tutustumisessa sekä opiskelun seurannassa ja arvioinnissa.

OPPIAINE : LIIKUNTA		VUOSILUOKKA A 8			
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen,	T8 Oppilas oppii työskentelemään	S2, S3. Koulutyössä	Vuosiluokalla 8 liikuntaa opetetaan	Koulun ja lähikuntien	Arviointia toteutetaan koko

<p>vuorovaikutus ja ilmaisuus (L2)</p>	<p>kaikkien kanssa sekä sääntelemään toimintaansa ja tunnelmaisuuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T9 Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. T10 Oppilas oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistamaan itsenäisen työskentelyn taitoja. T11 Oppilas saa myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.</p>	<p>luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja. Liikunta ja urheilu ovat keskeinen osa kulttuuria ja yleissivistystä. Toisten kannustaminen ja onnistumisista iloitseminen ovat tärkeä osa liikuntakulttuurin kasvamista.</p>	<p>pääsääntöisesti tytöille ja pojille omissa opetusryhmissään. Valinnaiskursseilla sekä pedagogisesti perustelluissa ja tarkoituksenmukaisissa liikuntatilanteissa tyttöjä ja poikia voidaan opettaa joustavasti sekaryhmissä. Opetusryhmät muodostetaan siten, että tunneilla mahdollistuu fyysisesti turvallinen oppimisympäristö sekä psyykkisesti turvallinen oppimisilmapiiri. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti koulun lähialueiden liikuntapaikkoja, luontoa, paikallisten seurojen ja muiden liikuntapalvelujen tuottajien tarjoamia palveluja ja oppimisympäristöjä.</p>	<p>kilpailu- ja liikuntatapahtumiin osallistumisella tarjotaan lisähaasteita niitä haluaville oppilaille.</p>	<p>lukuvuoden ajan. Oppilas saa palautetta toiminnastaan mahdollisimman usein. Arvioinnin tulee olla positiivista ja kannustavaa. Arviointi on pääosin sanallista ja sitä täydennetään lukuvuoden päätteeksi numeroarvioinnilla. Arvioinnissa liikunnan taitojen ja tietojen oppiminen (T2-T6) muodostaa puolet oppiaineen arvosanasta. Toinen puoli muodostuu oppilaan työskentelytaitojen arvioinnista (T1 ja T7-T10). Tavoitekriteerit T11-13 ovat opetuksen tavoitteita, joista annetaan oppilaalle palautetta, mutta ne eivät vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas pohtii kokemuksiaan osana itsearviointia. Lukuvuoden aikana oppilaat tekevät myös vertaisarviointia.</p>
<p>Monilukutaito (L4)</p>	<p>T2 Oppilas oppii harjoittamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.</p>	<p>S1</p>			
<p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden</p>	<p>T7 Oppilas oppii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti. T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään</p>	<p>S1, S2. Oppilaat osallistuvat liikuntatuntien suunnitteluun ja toteutukseen. Oppilaita ohjataan</p>			

rakentaminen (L7)	toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T9 Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiympäristölle ja luonnolle. Oppilaslähtöinen liikuntatapahtumien järjestäminen sekä niihin osallistuminen tukevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.			
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1 Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee parhaansa yrittäen. T2 Oppilas oppii harjoittamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. T3 Oppilas oppii kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan ja käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. T4 Oppilas oppii kehittämään välineenkäsittelytaitojaan ja käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. T5 Oppilas oppii arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan:	S1, S2, S3. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.			

	<p>voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. T6 Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja niin että hän osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. T7 Oppilas oppii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti. T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T10 Oppilas oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistamaan itsenäisen työskentelyn taitoja. T12 Oppilas ymmärtää riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. T13 Oppilas tutustuu yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.</p>				
<p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p>	<p>T7 Oppilas oppii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti. T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T9 Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä</p>	<p>S1, S2</p>			

	oppimistilanteista.				
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1 Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee parhaansa yrittäen. T2 Oppilas oppii harjoittamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. T10 Oppilas oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistamaan itsenäisen työskentelyn taitoja. T11 Oppilas saa myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. T13 Oppilas tutustuu yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.	S1, S3. Liikunnassa oppilailla on aktiivinen rooli oppimisprosessissa. a. Tavoitteiden asettamista ja työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan säännöllisen harjoittelun vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa.			
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	-	Liikuntakasvatuksessa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti kehittyvän tv:n mahdollisuuksia, mm. taitojen opettamisessa, palautteen antamisessa, uusiin lajeihin tutustumisessa sekä opiskelun seurannassa ja arvioinnissa.			

OPPIAINE: LIIKUNTA		VUOSILUOKKA 9			
-----------------------	--	---------------	--	--	--

Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Oppimisympäristöt ja työtavat	Ohjaus, eriyttäminen ja tuki	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T9 Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. T10 Oppilas oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistamaan itsenäisen työskentelyn taitoja. T11 Oppilas saa myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.	S2, S3. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoa, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja. Liikunta ja urheilu ovat keskeinen osa kulttuuria ja yleissivistystä. Toisten kannustaminen ja onnistumisista iloitseminen ovat tärkeä osa liikuntakulttuuriin kasvamista.	Vuosiluokalla 9 liikuntaa opetetaan pääsääntöisesti tytöille ja pojille omissa opetusryhmissään. Valinnaiskursseilla sekä pedagogisesti perustelluissa ja tarkoituksenmukaisissa liikuntatilanteissa tyttöjä ja poikia voidaan opettaa joustavasti sekaryhmissä. Opetusryhmät muodostetaan siten, että tunneilla mahdollistuu fyysisesti turvallinen oppimisympäristö sekä psyykkisesti turvallinen oppimisilmapiiri. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti koulun lähialueiden liikuntapaikkoja, luontoa, paikallisten seurojen ja muiden liikuntapalvelujen tuottajien tarjoamia palveluja ja oppimisympäristöjä.	Koulun ja lähikuntien kilpailu- ja liikuntatapahtumiin osallistumisella tarjotaan lisähaasteita niitä haluaville oppilaille.	Vuosiluokalla 9 liikunnan päättöarviointi toteutetaan numeerisesti suhteuttamalla oppilaan osaamista päättöarvioinnin hyvän osaamisen (arvosana 8) kriteereihin. Arvioinnissa liikunnan taitojen ja tietojen oppiminen (T2-T6) muodostaa puolet oppiaineen arvosanasta. Toinen puoli muodostuu oppilaan työskentelytaitojen arvioinnista (T1 ja T7-T10). Tavoitekriteerit T11-13 ovat opetuksen tavoitteita, joista annetaan oppilaille palautetta, mutta ne eivät vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas tekee lukuvuoden aikana sekä itse- että vertaisarviointia.
Monilukutaito (L4)	T2 Oppilas oppii harjoittamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	S1			
Osallistuminen	T7 Oppilas oppii	S1, S2. Oppilaat			

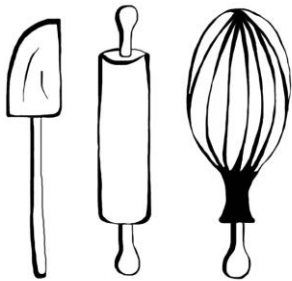
<p>en, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p>	<p>toimimaan turvallisesti ja asiallisesti. T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T9 Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.</p>	<p>osallistuvat liikuntatuntien suunnitteluun ja toteutukseen. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiympäristölle ja luonnolle. Oppilaslähtöinen liikuntatapahtumien järjestäminen sekä niihin osallistuminen tukevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.</p>			
<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p>	<p>T1 Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee parhaansa yrittäen. T2 Oppilas oppii harjoittamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. T3 Oppilas oppii kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan ja käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. T4 Oppilas oppii kehittämään välineenkäsittelytaitojen ja käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. T5</p>	<p>S1, S2, S3. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittamaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.</p>			

	<p>Oppilas oppii arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. T6 Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja niin että hän osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. T7 Oppilas oppii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti. T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T10 Oppilas oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistamaan itsenäisen työskentelyn taitoja. T12 Oppilas ymmärtää riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. T13 Oppilas tutustuu yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.</p>				
<p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p>	<p>T7 Oppilas oppii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti. T8 Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä sääntelemään</p>	<p>S1, S2</p>			

	toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. T9 Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.				
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1 Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee parhaansa yrittäen. T2 Oppilas oppii harjoittamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. T10 Oppilas oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistamaan itsenäisen työskentelyn taitoja. T11 Oppilas saa myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä. T13 Oppilas tutustuu yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.	S1, S3. Liikunnassa oppilailla on aktiivinen rooli oppimisprosessissa. a. Tavoitteiden asettamista ja työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan säännöllisen harjoittelun vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa.			
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	-	Liikuntakasvatuksessa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti kehittyvän tv:n mahdollisuuksia, mm. taitojen opettamisessa, palautteen antamisessa, uusiin			

		lajeihin tutustumisessa sekä opiskelun seurannassa ja arvioinnissa.			
--	--	---	--	--	--

Kotitalous

Kauniaisten suomenkielisessä perusopetuksessa kotitaloutta opiskellaan yhteisenä oppiaineena seitsemännellä vuosiluokalla (v17). Vuosiluokilla kahdeksan ja yhdeksän (v18-9) kotitalous on valinnainen. Kotitalouden yhteiset opinnot seitsemännen vuosiluokan ajan pohjautuvat kotitalouden yleiseen valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan paikallisia painotuksia korostaen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 7

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia (L1-7). Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi (L1, L2, L3, L7). Opetuksessa luodaan perustaa oppilaan kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä (L2, L3, L7). Opetus tukee oppilaan kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajaksi (L3,L7). Kotitalousopetuksessa oppilas kehittyy kanssaihmisistä huoltapitäväksi lähimmäiseksi ja kasvaa perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi (L2, L3, L7) .

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetus luo perustan kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilas saa käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa (L1-7).

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla oppilas kehittyy suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taidoissa. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen (L1-7).

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista (L1-7). Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet. Oppiaineiden välistä yhteistyötä suunnitellaan lukuvuosi-kohtaisesti lukuvuositeemojen mukaisesti sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhteydessä.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukeväksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaan itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Oppilas soveltaa ja syventää opittua kodissaan ja lähipiirissään kotitehtävien avulla.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Pääsääntöisesti kotitalouden oppimisympäristö on kotitalousluokka, jonka on suunniteltu turvallisesti ja toiminnallisesti niin, että oppilaalla on käytössään riittävästi tilaa, ajan- ja tarkoituksenmukaiset ja turvalliset kalusteet, työvälineet ja teknologia.

Oppimistehtävät vahvistavat oppilaan näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat oppilasta soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan tulevaisuuteen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen sekä soveltaminen käytäntöön.

Yhdessä tekeminen, yhteisöllisyys, vuorovaikutus ja vertaisoppiminen ovat luontevia työtapoja. Oppilas käyttää omien vahvuuksiensa mukaisia työtapoja ja oppii johtamistaitoja.

Kauniaisissa kotitalouden oppimisympäristöä rikastuttavat pääkaupunkiseudun mahdollisuudet elävöittää opetusta monin keinoin. Yhteistyö ruotsinkielisen kotitalousopetuksen kanssa tukee osaltaan oppilaiden luontevaa kaksikielisyyteen kasvamista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaan motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa.

Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa.

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaan omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaan kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Kauniaisissa oppilaiden osallisuudella opetuksen sisällön ja tavoitteiden suunnitteluun taataan kotitalousopetuksen sisältöjen ja vaikeustason mielekkyys oppijalle.

Arviointi kotitaloudessa vuosiluokalla 7

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on vuorovaikutukseen perustuvaa, monimuotoista, oppilaiden osallisuutta edistävää, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilas saa palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilasta pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöään. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Oppilaalle annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä oppimisena. Arvioinnissa oppilas on aktiivinen osallistuja. Arviointitapojen suunnittelun lisäksi oppilas arvioi omaa ja toisten oppimista ja toimintaa monipuolisin keinoin läpi lukuvuoden yhdessä opettajan ja opetusryhmän kanssa.

Kotitalouden päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena, Kauniaisissa tämä tarkoittaa seitsemättä lukuvuotta (vl 7). Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet.

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosituksen, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin,

tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Käytännön toimintataidot

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa (L3)

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen (L2, L3)

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävästi kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa (L3, L4, L5, L7)

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana (L1, L3, L6)

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti, ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin (L3, L5, L7)

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa (L1, L2, L6, L7)

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä (L2, L3)

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä (L3, L6, L7)

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa (L2, L6, L7)

Tiedonhallintataidot

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana (L1, L4)

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä (L4)

T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä (L1)

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja (L1, L7)

OPPIAINE: KOTITALOUS		VUOSILUOKKA: 7	
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)	Arviointi
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T2, T6, T7, T9; T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen; T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa; T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä; T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri, S2 Asuminen ja yhdessä eläminen	Kädentaidot ja estetiikka. Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi. Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen.
Monilukutaito (L4)	T3, T10, T11; T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävästä kulutuksesta mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa; T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana; T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S3, S1	Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö. Tietojen hankinta ja käyttö. Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T3, T5, T6, T8, T13; T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävästä kulutuksesta mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa; T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin; T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa; T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä; T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja	S1, S2, S3	Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö. Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta. Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi. Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen. Arvosanan kahdeksan osaaminen Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon.

	kustannustietoisuuden osana arjen valintoja		
Itsensä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T12, T13: T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa; T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen; T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävästä kulutuksesta mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa; T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana; T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin; T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä; T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä; T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuden osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Kädentaidot ja estetiikka. Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö. Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen. Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta. Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T4, T6, T8, T9: T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana; T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa; T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä; T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen. Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi. Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T1, T4, T6, T10, T12, T13: T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa; T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana; T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja	S1, S2, S3	Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot. Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen. Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi. Tietojen

	argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa; T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana; T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä; T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja		hankinta ja käyttö. Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen. Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T3, T10: T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävästä kulutuksesta mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa; T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S3	Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö. Tietojen hankinta ja käyttö.

Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävästä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuvan jatkumon. Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskelunvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa omaan elämäänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja

kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjaukseen osallistuvat kaikki koulun kasvuyhteisön aikuiset ja sitä toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Oppilaanohjauksen järjestelyistä ja toimintatavoista on määritelty liitteenä olevassa ohjaussuunnitelmassa ja keskeisten sisältöjen toteutusta eri vuosiluokilla tarkennetaan lukuvuosisuunnitelmassa.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin ja jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvaihtoehtojaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjaus on erillinen oppiaine ja päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on oppilaanohjaajalla. Tämän lisäksi ohjausta toteuttavat luokanohjaajat sekä kaikki opettajat eri oppiaineiden yhteydessä. Työnjako on tarkemmin määritelty koulun ohjaussuunnitelmassa.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7

Vuosiluokan seitsemän tärkeimpänä tavoitteena on tukea oppilaiden siirtymistä uuteen oppimisympäristöön ja uusiin työskentelytapoihin. Seitsemännellä luokalla käsitellään erityisesti opiskelua, oppimista ja opiskelutaitoja sekä harjoitellaan ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitoja. Työtapoina käytetään pääosin luokkamuotoista ohjausta, ryhmätyöskentelyä sekä vertaistukea.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 8

Kahdeksannella luokalla kehitetään edelleen opiskelutaitoja ja itsetuntemusta. Oppilaat alkavat tutustua eri koulutusaloihin ja ammatteihin ja harjoitella työnhakutaitoja. Työtapoina käytetään pääosin luokkamuotoista ohjausta, ryhmätyöskentelyä sekä vertaistukea. Mahdollisuuksien ja

tarpeen mukaan voidaan käyttää henkilökohtaista- ja pienryhmäohjausta. Kahdeksannella luokalla voidaan järjestää myös työelämään tutustumista.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 9

Yhdeksännellä luokalla merkittävässä osassa ovat jatko-opintojen suunnittelu ja eri koulutus -ja ammattialoihin tutustuminen. Oppilaat kehittävät itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan tehdessään tulevaisuuden suunnitelmia ja valintoja. Työtapoina käytetään pääosin luokkamuotoista- ja henkilökohtaista ohjausta, ryhmätyöskentelyä sekä vertaistukea. Mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan voidaan käyttää pienryhmäohjausta. Yhdeksännellä luokalla voidaan järjestää myös työelämään tutustumista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät.

Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken.

Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta numeroarvosanaa. Oppilaanohjauksessa arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Oppiaineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

OPPIAINE: Oppilaanohjaus		VUOSILUOKKA: 7
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T1 oppilas muodostaa kokonaiskäsityksen vuosiluokan 7 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittyä toimijana kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä saa tukea itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelussaan ja tekemissään valinnoissa.	S1 Oppiminen ja opiskelu. Kouluyhteisössä toimimisen sekä vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitojen harjoittelu.
Monilukutaito (L4)		
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus	T1 oppilas muodostaa kokonaiskäsityksen vuosiluokan 7 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittyä toimijana kyseisessä	S1 Oppiminen ja opiskelu. Kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan

<p>rakentaminen (L7)</p>	<p>ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä saa tukea itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelussaan ja tekemisissään valinnoissa.</p>	<p>oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä. S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. valinnaisaineiden valintaa, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden, kuten arvojen, asenteiden, oppilaan taitojen sekä sosiaalisten verkostojen tunnistamista harjoitetaan.</p>
<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p>	<p>T2 oppilas kehittää opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan. T3 oppilas haluaa oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä saa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan. T5 oppilas oppii asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.</p>	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu. Kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä. S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. valinnaisaineiden valintaa, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Omiin valintoihin</p>

		vaikuttavien tekijöiden, kuten arvojen, asenteiden, oppilaan taitojen sekä sosiaalisten verkostojen tunnistamista harjoitetaan.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)		
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	T2 oppilas kehittää opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan. T3 oppilas haluaa oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä saa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan. T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.	S1 Oppiminen ja opiskelu. Koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä. S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. valinnaisaineiden valintaa, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden, kuten arvojen, asenteiden, oppilaan taitojen sekä sosiaalisten verkostojen tunnistamista harjoitetaan.
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	T1 oppilas muodostaa kokonais käsityksen vuosiluokan 7 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä sekä kehittää myös sähköisten oppimisympäristöjen käyttötaitojaan.	S1 Oppiminen ja opiskelu. Koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.

OPPIAINE: Oppilaanohjau s		VUOSILUOKKA: 8
Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus	T10 oppilas oppii tunnistamaan kulttuuritaustansa sekä kehittää kykyään toimia kulttuuriyhteisöissä ja kohtaamisissa ja	S4 Työelämään tutustuminen. Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden

ja ilmaisu (L2)	yhteistyötilanteissa.	työelämä tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämä taitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Myös työelämän tasa-arvokysymyksiä käsitellään. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.
Monilukutaito (L4)	T7 oppilas kehittää taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistaa valmiuksiaan hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen. T8 oppilas ja huoltaja saavat tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, ja oppilas saa tukea koulutus- ja työelämä tiedon etsimiseen. T9 oppilas käyttää monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioi eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot. Oppilaat toimivat erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta. S4 Työelämään tutustuminen. Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämä tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämä taitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä	T1 oppilas kehittää ryhmätyöskentelytaitoja sekä toimii itsenäisesti ja ottaa vastuun opiskelustaan ja tekemistään valinnoista. T6	S1 Oppiminen ja opiskelu. Koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa

<p>tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p>	<p>oppilas ymmärtää työn merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkityksen tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta.</p>	<p>elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä. S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot. Oppilaat toimivat erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.</p>
<p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p>	<p>T1 oppilas kehittää ryhmätyöskentelytaitoja sekä toimii itsenäisesti ja ottaa vastuun opiskelustaan ja tekemistään valinnoista. T4 oppilas tunnistaa omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttaa omaa toimintaansa kykijensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti. T5 oppilas oppii asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.</p>	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu. Kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä. S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-</p>

		opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T6 oppilas ymmärtää työn merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkityksen tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta. T7 oppilas kehittää taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistaa valmiuksiaan hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen. T9 oppilas käyttää monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioi eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot. Oppilaat toimivat erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta. S4 Työelämään tutustuminen. Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämä tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämä taitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Myös työelämän tasa-arvokysymyksiä käsitellään. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.
Ajattelu ja oppimaan oppiminen. (L1)	T2 oppilas kehittää opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan. T3 oppilas haluaa oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä saa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan. T5 oppilas oppii asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.	S1 Oppiminen ja opiskelu. Kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä. S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa,

		<p>jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.</p>
<p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p>	<p>T7 oppilas kehittää taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistaa valmiuksiaan hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen. T8 oppilas ja huoltaja saavat tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, ja oppilas saa tukea koulutus- ja työelämätiedon etsimiseen. T9 oppilas käyttää monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioi eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta.</p>	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot. Oppilaat toimivat erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta. S4 Työelämään tutustuminen. Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.</p>

<p>OPPIAINE: Oppilaanohjaus</p>		<p>VUOSILUOKKA: 9</p>
---	--	-----------------------

Laaja-alainen osaamisalue	Oppiaineen tavoitteet (T)	Sisältöalueet (S)
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	T10 oppilas oppii tunnistamaan kulttuuritaustansa sekä kehittää kykyään toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa.	S4 Työelämään tutustuminen. Jatketaan eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustumista sekä työn hakemisen harjoittelua. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Myös työelämän tasa-arvokysymyksiä käsitellään. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.
Monilukutaito (L4)	T7 oppilas kehittää taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistaa valmiuksiaan hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen. T8 oppilas ja huoltaja saavat tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, ja oppilas saa tukea koulutus- ja työelämätiedon etsimiseen. T9 oppilas käyttää monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioi eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta.	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat kehittävät edelleen itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot. Oppilaat toimivat erilaisissa ympäristöissä ja kehittävät työelämässä tarvittavia vuorovaikutus, viestintä ja muita taitoja. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta. S4 Työelämään tutustuminen. Jatketaan eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustumista sekä työn hakemisen harjoittelua. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Myös työelämän tasa-arvokysymyksiä käsitellään. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.
Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	T1 oppilas kehittää ryhmätyöskentelytaitoja sekä toimii itsenäisesti ja ottaa vastuun opiskelustaan ja tekemistään valinnoista. T6 oppilas ymmärtää työn merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkityksen tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan	S1 Oppiminen ja opiskelu. Opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitoja harjoitellaan yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä. S2

	osaamisen kannalta.	Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat kehittävät edelleen itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot. Oppilaat toimivat erilaisissa ympäristöissä ja kehittävät työelämässä tarvittavia vuorovaikutus, viestintä ja muita taitoja. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	T1 oppilas kehittää ryhmätyöskentelytaitoja sekä toimii itsenäisesti ja ottaa vastuun opiskelustaan ja tekemistään valinnoista. T4 oppilas tunnistaa omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttaa omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti. T5 oppilas oppii asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.	S1 Oppiminen ja opiskelu. Opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitoja harjoitellaan yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä. S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat kehittävät edelleen itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	T6 oppilas ymmärtää työn merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkityksen tulevien opintojen sekä	S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat kehittävät edelleen itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista

	<p>työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta. T7 oppilas kehittää taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistaa valmiuksiaan hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen. T9 oppilas käyttää monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioi eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta.</p>	<p>ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot. Oppilaat toimivat erilaisissa ympäristöissä ja kehittävät työelämässä tarvittavia vuorovaikutus, viestintä ja muita taitoja. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta. S4 Työelämään tutustuminen. Jatketaan eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustumista sekä työn hakemisen harjoittelua. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Myös työelämän tasa-arvokysymyksiä käsitellään. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.</p>
<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p>	<p>T2 oppilas kehittää opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan. T3 oppilas haluaa oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä saa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan.</p> <p>T5 oppilas oppii asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.</p>	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu. Opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitoja harjoitellaan yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä. S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu. Oppilaat kehittävät edelleen itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot. S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen. Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitoja syvennetään. Oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.</p>

Valinnaisaineet vuosiluokilla 7-9

Valinnaisaineet esitellään luvussa 12.